1893

ALMANACH de la ESQUELLA de la TORRATXA

Preu 1 pesseta

B. L. M.

Al distinguido escritor é inteligente dibujante D. E. Soler de las Casas

Su afmo amigo

ALMANACH

DE

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

ALMANACH

DE

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

ALMANACH
DE
LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERA L'ANY **1893** V de sa publicació

REDACTAT PÉLS PRIMERS ESCRIPTORS DE CATALUNYA EN NÚMERO DE MES DE 130 FIRMAS

ILUSTRAT PER 84 ARTISTAS NOTABLES DE CATALUNYA Y DE FORA, AB MÉS DE 300 GRABATS

BARCELONA
LÓPEZ, Editor, Llibrería Espanyola
20 - Rambla del Mitj - 20

Barcelona.—A. Lopez Robert, impressor.—Conde del Asalto, 63, interior

TAULAS ALFABÉTICAS PER AUTORS

TEXT

Pàg.

ABRIL VIRÇILI (J.)—Mitjas solas y talons. 79
— Consell. 128
Aguileta.—Anècdotas.. . . . 41 y 134
ALADERN (J.)—La ciencia del gosar 108
Alamaliv (J.)—Epigramas. . . . 80
— La confessió.. 120
ALEIX (Just).—La venjansa. . . 33
ALEMANY (X). — Bona parella . 166
Amadeo. -Qui no s' ho vulga creure... 116
— Cassat al vol.. 128
AMAT (J.)—Cansó. 28
Árbós Aleu (J.)—A una com moltas 172
ARTIGAYRE (Quim).—Plans de 'n Janot. 147
AYNÉ RABELL (J.)—Lo fadrí major.. 30
BADÍA (M.)—Invitació. 71
BARBANY (J.)—Lo tinter y la ploma.. 101
Barrera y Cargol (C.)—Epigramas 64
BARTRINA Y C. (D.)—Epigrama 191
BARTRINA (F.)—Per Nadal. . . 192
BERNIS (J. M.)—Epigrama . . . 182
BLANCH Y ROMANÍ (J.)—Dolsa mare. 183
Bólits (E.)—Epigramas. 176
BONAFÉ (Matías).—Llenguatje fi de sigle 62
Bonapasta (M.)—Despedida . . . 94
BORI Y FONTESTÁ (A.)—Cansó d' amor. 117
BOSCH DE LA TRINXERÍA (C.) —Un jutje de pau montauyés . . 43
BOY (Santiago).—Pensaments. . 40
BROSSA Y SANGERMAN (V.)— Viatje de recreo 66
BURGAS (J.)—Epigrama 132
— Lo poeta del sigle. 161
CAMPS y CORTÉS (Adolf).—Un petó. 172
Cantor de Catalunya.—Intima. . 172
CARRERAS P. (F.)—Cansoneta. . 94
Casanovas V. (J.)—Cantars. . 48 y 93
Caselavi.—Epigramas 64
CODOLOSA (J. M.)—La llum.. . 32
COLL Y BRITAPAJA (J.)—Senyor D. Joseph Roca y Roca. 141
COLL GORINA (Ramón)—¡Plany! 134
COROLEU (J.)—Un curiós document del sigle XVII. 113
Çorral (A. del).—Bolvas . . . 38 y 49
C[...]sta (Pep).—Pensaments. . . 40 y 84
— Acudit. 97
Cucaracha (I.)—Epigramas. . . . 64
DURÁN Y ESPANYA (J.)—⁂ 160
Escach V. (J.)—Un advocat incipient 112
Eugón (Mr.)—Pensaments . 81 y 152
— Barreja . . . . 127 y 139
Farga (F.)—Espatotxada 128
FANTÁSTICH.—Pensaments gastronomichs.. 74
FIGUERAS RIBOT (F.)—¡Per un petó! 25
FIGUEROLA ALDROFEU (M.)— Sonet.. 190
Ferriol C. (Ramón).—Generositat 78
Foll (J.)—Epigramas. 64
FOLLET.—Método Brown-Sequard 75
FONT Y TORNÉ (M.) — Consells práctichs. 129
Forgeron (Pepita B.)—Cantars de tiple 55
Fra F. Vegis.—Cantarellas. . . 48
G. de Reus (J.)—Cantars.. . . . 38
Gavires (J. F.)—Cantars de tenor. 54
GRAS Y ELÍAS (F.)—Amorosa. . 37
GUMÁ (C.)—Los carrers del matrimoni. 90
GUANYABENS (E.)—Fraternitat. 112
Hereu del Vendrell. Lo primer bes 134
HOMAR (G.)—Humoradas 58, 100 y 110
JULIÁ POUS (A.)—Cantars. . 95 y 97
— ¡...! 140
JUANICO (F. de P. A.)—Sonet. . 120
Jumera.—Acudits. 188
Laya (M. de la).—Acudit.. . . . 42

Pág.

Laya (M. de la).—Fabuleta. . . . 169
LLENAS (F.)—¡Quin tronera!. . . 102
— Epigrama.. 191
LLIMONER (A.)—A unas ninas. . 93
Mallol (J.)—Al home més tronat . 153
Manubens Vidal (J.)—Epigramas. . . . . 42 y 191
MARAGALL (J.)—Tardor. . . . 88
Marca B. (A.)—Opinio de metje . 41
MARCH (A.)—Una juguesca. . . 56
MARTÍ Y FOLGUERA (Joseph). —La darrera fulla.. 85
MASIFERN (Ramón).—La viudeta 24
Mateu (R.)—Cantar.. 38
Mayet.—Epigramas. . . . 80 y 117
— Qüento 132
MESTRES (Apeles).—El sabi y el boig. 96
MILLA (Lluis).—La cansó del no t' entech.. 139
Miralles (J.)—Dolora. 176
Molgosa (J. O.)—A Joseph O. Molgosa. 191
Mont (Dolors).—Acudit 173
— Bona raho. 186
Morató Grau (J.)—Pregunta y resposta. 165
Moskari Cin-ko-ka.—A un tipo del *Eldorado* 165
NOVELLAS DE MOLINS (J.)—Alegoria.. 52
O. X.—Apolech.. 80
— ¡Pobres pares!. 89
OLLER (Narcis).—Los pardals de la Rambla 174
OMAR Y BARRERA (C.)—Intima. 170
Orga (Japet de la)—Intima.. . . 153
P DEL O.—Modos sobre tot . . 162
P. K.—De la meva cartera. . . . 184
Pacu Mir.—¡Al bosch!. 43
Pilotas (Pau).—Cantar. 38
PÍN Y SOLER (J.)—Pere y Pau. . 154
PIQUET (Jaume).—¿Qué fém?. . 165
Pistacho.—Un socio. 170
PONS Y MASSAVEU (J.)—Cansó de avuy.. 87
PONS (Rosendo).—¡Jo ho crechi!. . 146
Pou (P. S.)—Cantars.. 38
PUIG CASANYAS (J.)—Retalls.. 150
Pujadas (J.)—Lo primer núvol. . 190
Pujadas Truch.—Refràns adobats 54
R. de las Planas.—Epigrama. . . 115
RAHOLA (Federich).—Butifarras y xuetas.. 98
RAHOLA (Victor).—Cantars. . . 38
— Senyoreta Ramona. 152
RAMÓN RAMÓN.—Fem las paus. 182
REDACCIÓ DE LA ESQUELLA.—Que Déu los guard'. 21
RIERA Y BATLLE (Dolors).—Lo suspir.. 171
RIERA Y BERTRAN (J.)—¡Pxit!. 53
RIUSEC (M.)—Amor xifrat. . . . 183
ROCA Y ROCA (J.)—Lo que abunda no daña.. 142
ROIG (Q.)—A la méva ex-futura. . 140
ROSSELL (A.)—Lo que son las cosas.. 186
ROURE (Conrat).—Sobre 'ls anys que passan.. 105
RUSSINYOL (Santiago).—Un cassino de fora.. 49
— Los planys de 'n Joan Gari.—Monolech 177
Ruy de Gorch.—Cantar.. 38
Salau (J.)—Solució 78
SALVADOR (Lluis). —Pérduas y ganancias. 188
Sanalp (M.)—En un estanch. . . 160
SANMARTÍN Y AGUIRRE (J. F.) —Lotgica d' espardenya. . . . 145
SOLÁ (Andreu).—De cassa.. . . 81
SOLER DE LAS CASAS (Ernest). —Lo foll. 135
Star-msa (J.) — Qüento xaradistich. 79
SURINYACH BAELL (R.) — La sogra. 60
T. T. T.—Acudits . . . . . 97 y 188
— Espatotxada.. 163
— Xispa. 182
TALLADAS (P.)—Epigramas. 112 y 117
— Redondillas. . . . 141. 145 y 171
TOMÁS Y SALVANY (J.)—Capritxos. 71
U. T.—Una suma. 134
U. Alemany B.—Pensaments. 79 y 81
UBACH Y VINYETA (F).—Flor de satalia. 92
Un A. Vendrellench.—Bona sortida. 28
— Preocupació.. 37
VILANOVA (Emili).—Any nou vida nova 121
VILASECA (Joan).—Pensaments.. 59
— Bolvas.. 186
Xanigots.—Acudits. . . 77, 86 y 97
Zurbano (Z).—Vuits y nous.. . 41 y 47

ILUSTRACIÓ

Pàg.

ALVAREZ DUMONT (E.)—Paissatje. 159
ARNAU (E.)—Medalla á Colon. . 42
— Bona pesca. 146
ATCHÉ (R.)—Un Corpus de sanch 147
BALASCH (M.)—Estudi.. . . . 148
BALL-LLOBERA (P.)—Cerdanya espanyola y francesa. 105
BARBUDO.—Cap d' estudi.. . . 162
BASTINOS (J.)—Orlas. . . 60 y 139
BENLLIURE (J.)—Boceto. . . . 181
BENLLIURE (Mariano).—Lo Tinent Ruiz. 178
BERENGUER (S.)—Recort d' Anticoli. 190
BLANCO CORIS.—En lo camp del honor.. 30
— Orla. 41
BUXÓ (J.)—Descans. 27
— Aprenent terrisaire. 109
CABRINETTY (J.)—¡Bona parella!. . . . . 167 y 168
CANIBELL.—Orla.. 172
CANNVECIA (F.)—Andromeda. . 66
CARDUNETS (A.)—Un carrer d' Horta.. 184
CASAS (Ramón).—¡De frente!-¡De perfil!.. 145
CLARASSÓ (E.)—Las darreras fullas. 175
CUCHÍ (J.)—Nota histórica.. . . 41
— ¿Son servils? 46
— Entre amichs. . . . . . . 92, á 94
— Fetxas célebres.. 177
DIEGUEZ (J.)—Anécdota burocrática. 70
ERIZ (P.)—La vida á Londres. . . 86
EZABIR.—Reflexió.. 76
FLO (F.)—Aproximació. 48
— Una corredora. 76
FLORIDO (E.)—Capritxo. . . . 159
FOIX (Mariano).—Proposició de casament. 89
— L' arribada del pretendent.. . 151
FORTUNY (Mariano)—Curiositat artística.. 74

Pàg.

GALOFRE (Baldomero).—Apunte pera un quadro. 73
GALLEGO (J.)—Vinyetas. . 134 y 153
GOMEZ (C.)—Tipos valenciáns. . 62
GÓMEZ (F.)—Enquadrament. . . 37
GÓMEZ SOLER (F.)—Nyonya estival. 59
— Prenent vistas. 80
— Orla. 96
GROS (J.)—Lo centenari a Madrit. 117
— Sempre al servey de vostés. . 170
HERNANDEZ SANZ.—Monuments de Catalunya. 48
HOMAR.—Orlas.. . . . . 75, 102 y 120
— Vinyetas. . . . . 90 y 116
— Titular. 97
JULIANA (J.)—Estudi. 180
LABARTA (Lluis).—Códich de la *crémme*. . . . . 56 y 57
— Tabaco y fumadors. . . 121 á 124
LATORRE (R.)—Vistas granadinas 138
LLANOS.—San Juan de Luz. . . 31
LLIMONA (Joan).—Estudi á la ploma. 69
LLOVERA (J.)—Apunte per un quadro 179
MARQUÉS (J. M.)—Tipo rural. . 106
MASRIERA (Francisco).—Una flor 185
MASRIERA (Joseph).—Primavera 156
MASSALLERAS (M.)—Un pillet de platja.. 129
MECACHIS.—Un cesant 174
MESTRES (Apeles).—Una víctima de las festas . . . . 9 á 20
MIRÓ (R.)—Los mesos del any.. 9 a 17
— Inicial.. 25
— Diumenje de Rams. 72
— Orlas . . . . 64, y 103
— Vinyetas 77, 94, 95, 97, 112, 118, 132, 134, 146, 169 172, 183 y 190
MOLINÉ (M.)—L' any vell al nou. 21
— Lo planeta del any 93.. . . . 22
— Afeccions atmosféricas. . . . 23
— Termómetro municipal. . . . 24
— Un espantador que no espantava 63

Pág.

MOLINÉ (M.)—Los inútils. . . . 77
— Reforma tauromàquica. . . . 87
— Apoteòsis del centenari. . . . 91
— Projecte de monument al Parch 108
— Una modificació necesaria. . . 110
— Orla. 112
— Val més tart que may. . . . 113
— Gran batalla de cadiras. . . . 115
— Las fieras del Parch . . 118 y 119
— Un pobre cego. 128
— Recorts del centenari. . . . 130
— Influencias del centenari. 142 y 143
— Ahir. 171
— Finis. 192
MONER (M.)—Un tros del Port de Barcelona 161
MUÑOZ (D.)—Un cassador-Sigle xv 129
PAGÉS ORTIZ (J.)—Una cuyna. . 104
PAHISSA (J.)—A través de Catalunya. 68
PALMEROLA (J.)—Mallorca pintoresca. 67
PANDO (J.)—Reflexionant. . . . 26
— Orla. 28
— Inicial. 33
— Vinyetas. . . . . 71, 74, 165 y 188
PASCÓ (J.)—L' América avans de Colon. . . . . 126 y 127
PELLICER (Carlos).—En la *Porte Saint Martin* 182
PELLICER (J. Lluis).—Un modelo de verge. 99
— Fi de sigle. 135
— Un conquistador. 150
PELLICER MONTSENY (J.)—En l' Hipodromo. 85
— Cassadors. 149
— Una estrella. 157
PLANAS (Eusebi).—Retruch . . 47
PONS (Angel).—Un susto. . 152 y 153
PRIETO (F.)—Cabecera. 25
— Orlas. . . . . 32 y 160
— Titulars. . . . . 38, 40, 64 y 132
— Vinyetas. . . 1 à 8, 72, 85, 88 y 186
— Adorno. 96
QUEROL (Agustí)—Estudi al desnú 114
— Tulia passant per sobre 'l cadavre de son pare. 158
RAURICH (N.)—La tardor . . . 61
RIQUER (A.)—Cabecera. 33
— Orla. 101

Pág.

RIQUER (A.)—Guardadora d' ocas. 191
ROCA (G.)—Alrededors de Viena. 176
ROCA (Leopoldo).—Eunuch. . . 90
ROJAS (P.) — Fenomeno instrumental. . . . . 54 y 55
— Horissontal *haute gomme*. . . 116
— Càlculs y projectes. 144
RUSSINYOL (S.)—Un cassino de fora. . . . . 49 à 51
SALA (J.)—Lectura interessant . 180
SALA (Tomàs).—Un tipo. . . . 125
SANS CASTANYO (F.)—Estudi à la ploma 39
SANTA CRUZ (R.)—Apunte. . . 161
SEGUÍ (M.)—Tipo bereber. . . . 36
SERRA (Enrich.)—Mercat de Terracina 173
— Un dia d' hivern. 189
SIMANCAS (M. G.)—En las maniobras. 58
SOLA (A.)—Idili 43
— De cassa . . . . 81 à 84
SOLER DE LAS CASAS (E.)—Rey d' armas. 65
SUSILLO (A.)—L' arquitecto Villanueva 187
TASSO (T.)—Toros y manzanilla . 109
TUSELL (S.)—Carta de Venecia. . . 24
TUSQUETS (Ramón).—Flor d' Andalucia 107
URGELL (Modest).—Cementiri. . 131
URGELLÉS (Fèlix).—Las quatre estacions. 136 137
VAZQUEZ (N.)—Lo rech Condal. 164
FOTOGRAFIAS DIRECTAS
Cortada (A.)—Vista de Girona. . 18
Esplugas.—Recort del últim ball de nens. . . . . 154 y 155
Torija.—Recort de la Kermesse . 29
— Tipos valencians. 133
— Un enterro. 163
Anònim.—Recort del Centenari. . 42
Extranjeras.—Bellesas femeninas. 34
Fillas d' Eva. 35
— Teatros d' Europa. . . . . 44 y 45
— Aperitius escénichs. . . . . 52 y 53
— Artista espanyola. 71
— Monuments japonesos. . . . 78 y 79
— Tipos japonesos. 111
— Flors japonesas. 140
— Religiosos japonesos. 141

ANER

TÉ 31 DIAS

1 Dium. **La Circuncissió de N. S. J.**
2 Dill. S. Macari abat, s. Isidor.
Lluna plena á la 1 h. y 30 m. de la nit.
3 Dim. Sts. Daniel y Antero martirs.
4 Dimec. Sts. Tito y Rigobert bisbe.
5 Dij. S. Telesforo papa y martir.
6 Div. **Adoració del Sants Reys.**
7 Dis. S. Ramon de Penyafort conf.
8 Dium. S. Teofilo diaca, y s. Eladi.
9 Dill. S. Marcelino bisbe.
Quart menguant á las 10 h. 38 m. matí.
10 Dim. S. Gonzalo de Amarante cf.
11 Dimec. S. Higini papa, y s. Salvi.
12 Dij. S. Bonet abad, y s. Alfredo.
13 Div. S. Gumersindo y s. Leonci.
14 Dis. S. Hilari b., y s. Felix prêb.
15 Dium. Lo Dolcissim Nom de Jesús.
16 Dill. S. Marcelo papa y martir.
17 Dim. S. Antoni abad, sta. Rosalina.
18 Dimec. La Catedra de s. Pere en R.
Lluna nova á las 10 h. y 38 m. tarde.
19 Dij. S.[Canut rey martir y st. Pía.
20 Div. S. Fabiá papa y martir.
21 Dis. S. Fructuos bisbe y martir.
22 Dium. S. Vicens Espanyol.
23 Dill. S. Ildefonso arch. de Toledo.
24 Dim. La Descensio de N. Senyora.
25 Dimec. La Conversió de s. Pau.
Quart creixent á las 6 h. y 38 m. tarde.
26 Dij. Sta. Paula viuda y s. Policarpo
27 Div. S. Joan Crisostomo bisbe.
28 Dis. Sts. Cirilo y Juliá bisbes.
29 Dium. S. Francisco de Sales bisb.
30 Dill. Sta. Martina verge y martir.
31 Dim. S. Pere Nolasco fundador.

EBRER

TÉ 28 DIAS

1 Dimec. Sts. Ignasi y Cecili b. mr.
Lluna plena R las h. 20 m. matí.
2 Dij. **La Purificació de Ntra. Sra.**
3 Div. S Nicolau de Longabardo.
4 Dis. S. Andreu Corsino bisbe.
5 Dium. Stas. Agata y Calamanda v.
6 Dill. Sta. Dorotea.
7 Dim. S. Romualdo ab., s. Ricardo
8 Dimec. S. Joan de Mata fundador.
Quart menguant á las 8 h. 21. m. nit.
9 Dij. Sta. Apolohia verge y mr.
10 Div. S. Guillem ermità.
11 Dis. Los set sants servents de M.ª
12 Dium. Sta. Eularia verge y mr.
13 Dill. S. Benigne mr., sta. Caterina
14 Dim S. Valentí mártir.
15 Dimec. S. Faustino y sta. Jovita.
16 Dij. S. Juliá y 5.000 companys mrs.
Lluna plena á las 4 h. 26 m. tarde.
17 Div. S. Pere Tomas bisbe.
18 Dis. S. Simeó bisbe y mártir.
19 Dium. Sts. Conrat y Alvaro conf.
20 Dill. S. Lleó y Euqueri bisbes.
21 Dim. S. Vérulo y s. Félix bisbe.
22 Dimec. Càtedra de s. Pere en Ant.
23 Dij Sta. Margarida de Cortona
24 Div. S. Matías apòstol y s. Modest
25 Dis. S. Avertano confessor.
26 Dium. Nostra Sra. de Guadalupe.
27 Dill. S. Baldomero, confessor.
28 Dim. S. Macari patró d' Andorra.

ARS

TÉ 31 DIAS

1 Dimec. S. Rossendo bisbe y conf.
2 Dij. S. Ximplici papa y confessor.
Lluna plena á las 12 h, 12 m. matinada.
3 Div. S. Emeteri Celedoni y Medin.
4 Dis. S. Casimir rey y s Lluci papa
5 Dium. Lo beat Nicolau Factor.
6 Dill. S Olaguer bis. de Barcelona.
7 Dim. S. Tomàs d' Aquino dr.
8 Dimec. S. Joan de Deu fundador.
9 Dij. Sta. Francisca v. y s. Paciá.
10 Div. S. Melito y companys mrs.
Quart menguant á las 5 h. 23 m. tarde.
11 Dis. S. Eulogi, s. Constanti conf.
12 Dium. S. Gregori lo Magno papa.
13 Dill. Sts. Ramiro y Salomón mrs.
14 Dim. Sta. Matilde reyna.
15 Dimec. Sta. Madrona verge.
16 Dij. Sts. Heribert y Juliá.
17 Div. S. Patrici bisbe.
18 Dis. S. Gabriel Arcangel
Lluna nova á las 4 h. 43 m. matinada.
19 Dium **S. Joseph** espos de N. Sra.
20 Dill. S. Aniceto y s. Ambrosi.
21 Dim. S. Benet abat.
22 Dimec. S. Deogracia bisbe y conf.
23 Dij. El beat Joseph Oriol conf.
24 Div. Los Dolors de Nostra Senyora
Quart creixent á las 9 h. 43 m. nit.
25 Dis. **La Anunciació de Ntra Sra.**
26 Dium. de **Rams** y s. Castulo mr.
27 Dill. S. Rupert bisbe.
28 Dim. S. Sixto III papa.
29 Dimec. S. Eustasi y s. Bertold.
30 Dij. S. Joan Climac abat
31 S. Amadeo y sta. Balbina.

BRIL

TÉ 30 DIAS

1 Dis. S. Venanci bisbe y mártir.
🌕 **Lluna plena á las 7 h. y 27 m tarde.**
2 Dium. **Pascua de Ressurrecció.**
3 Dill. S. Benet de Palermo confes.
4 Dim. S. Isidoro arquebisbe.
5 Dimec. S. Vicens Ferrer confessor.
6 Dij. S Celestí, papa. s. Guillem.
7 Div. S Epifani bisbe y mártir.
8 Dis. S. Albert lo Magno bisbe.
9 Dium. Stas. María Cleofé y Casilda.
🌗 **Quart menguant á las 11 h. 45 m. matí**
10 Dill. S. Ezequiel profeta.
11 Dim. S. Lleó I lo Magno, papa.
12 Dimec Sts. Victor, Zenón y Sabas.
13 Dij. S. Hermenegildo r. de Sevilla.
14 Div. S. Tiburci mártir, y s. Pere.
15 Dis. Sts. Basilisa y Anastasia.
16 Dium. La Divina Pastora.
🌑 **Lluna nova á las 2 h. y 44 m. tarde.**
17 Dill. S. Aniceto papa.
18 Dim. S. Eleuteri bisbe, y sta. Antía
19 Dimec. S. Vicens de Colibre márt.
20 Dij. Sta. Ignés de Montepulciano.
21 Div. S. Anselm bisbe y doctor.
22 Dis. Sts. Sotero y Cayo papas.
23 Dium. El Patrocini de s. Joseph.
🌓 **Quart creixent á las 5 h. y 36 m. matí.**
24 Dill. S. Gregori bisbe, y s. Fidel m.
25 Dim. S. March evangelista.
26 Dimec. Ntra. Sra. del Bon Consell.
27 Dij. Sts. Pere Armengol mártir.
28 Div. Sts. Prudenci Vidal, y Valeria.
29 Dis. S. Pere de Verona, y s. Robert.
30 Dium. Ntra. Sra. de Montserrat.
🌕 **Lluna plena á las 11 h. 30 m. del día.**

AIG

TÉ 31 DIAS

1 Dill. S. Felip y s. Jaume apòstols.
2 Dim. S. Anastasi bisbe y doctor.
3 Dimec. Invenció de la Santa Creu
4 Dij. Sta. Monica v.ia., y s. Floràn.
5 Div. La Conversió de san Agusti.
6 Dis. S. JOAN ANTE-PORTAM-LATINAM
7 Dium. S. Estanislao bisbe.
8 Dill. Aparic. de s. Miquel Arcangel
9 Dim. S. Gregori Nacianceno bisbe
☾ **Quart menguant á las 2 h. 34 m. tarde**
10 Dimec. S. Antoni bisbe.
11 Dij. **La Ascensió del Senyor.**
12 Div. S. Domingo de la Calzada c.
13 Dis. Sts. Pere Regalat y Mus.
14 Dium. La Verge dels Desamparats
15 Dill. S. Isidro llaurador.
● **Lluna nova á las 10 h. 56 m. matí.**
16 Dim. S. Juan Nepomuceno pbr.
17 Dimec. S. Pascual Bailon conf.
18 Dij. S. Félix de Cantalicio conf
19 Div. S. Pere Celestino papa.
20 Dis. S. Bernardi de Sena.
21 Dium. **Pasqua de Pentecostés.**
22 Dill. Sta. Rita de Casia, viuda.
☽ **Quart creixent á las 3 h. 1 m. matinada.**
23 Dim. La Aparicio de sant Jaume.
24 Dimec. Sts. Afra, Susana, Marciano
25 Dij. Sta. Magdalena de Pazzis vg.
26 Div. S. Felip Neri fundador.
27 Dis. S. Juan P. mártir.
28 Dium. **La Santíssima Trinitat.**
29 Dill. S. Màxim b., y sta. Teodosia.
30 Dim. S. Fernando rey de Espanya
○ **Lluna plena á las 9 h. 32 m. tarde.**
31 Dimec. N. Sra. del Amor Hermós.

JUNY

TÉ 30 DIAS

1 Dij. **SS. Corpus Christi**, s. Simeó
2 Div. S. Pere Marceli, s. Erasme.
3 Dis. S. Isaac monjo y sta. Clotilde.
4 Dium. S. Francisco de Caracciolo
5 Dill. Sts. Bonifaci y Sancho mrs.
6 Dim. S. Norbert b. y sta. Paulina.
7 Dimec. S. Pere bisbe y mártir.
☾ **Quart menguant á la 1 h. 52 m. tarde.**
8 Dij. Sts Medard y Gildar bisbes.
9 Div. Lo Sagrat Cor de Jesús.
10 Dis. Sta. Margarida reyna.
11 Dium. S. Bernabé apóstol.
12 Dill. S. Onofre anacoreta.
13 Dim. S. Antoni de Padua conf.
14 Dimec. S. Basili lo Magno bisbe.
● **Lluna nova á las 6 h. tarde.**
15 Dij. Sts. Vito y Modest mártirs.
16 Div. S. Quirse mártir, sta. Julita.
17 Dis. Sts. Manel, Sabel é Ismael.
18 Dium. Sts. March y Marceliá mrs.
19 Dill. Sts. Gervasi y Protasi.
20 Dim. S. Silveri papa y mártir.
21 Dimec. S. Lluís Gonzaga confessor
☽ **Quart creixent á las 2 h. 47 m. matinada**
22 Dij. S. Paulino b. y sta Consorcia.
23 Div. S. Joan prébere y mártir.
24 Dis. La Nativitat de s. Joan B.ª
25 Dium. S. Guillem confessor.
26 Dill. Sts. Joan y Pau germans.
27 Dim. S. Ladislao rey, s. Zoilo mr.
28 Dimec. S. Lleo II papa y confessor
29 Dij. **S. Pere y S. Pau** apóstols.
○ **Lluna plena á las 6 h. 35 m. tarde.**
30 La Conmemoració de S. Pau após.

JULIOL

TÉ 31 DIAS

1 Dis. S. Galo bisbe, y sta. Leonor.
2 Dium. Preciosiss. Sang. de N. S J
3 Dill. S. Trifo y companys martirs.
4 Dim. S. Laureano arquebisbe.
5 Dimec. S. Miquel dels Sants.
6 Dij. S. Isaías profeta, s. Romulo.
Quart menguant á las 10 h. 15 m. nit.
7 Div. S. Fermí mártir, y Odon bisbe.
8 Dis. Sta. Isabel reyna de Portugal.
9 Dium. S. Cirilo bisbe y mártir.
10 Dill. Sts. Cristofol y Genaro mártirs
11 Dim. S. Pío I papa y martir.
12 Dimec. S. Joan Gualbert abat.
13 Dij. S. Anaclet papa y mártir.
Luna nova á la 1 h. y 57 m. de la tarde.
14 Div. S. Bonaventura cardenal.
15 Dis. S. Camilo de Lelis fundador.
16 Dium. Lo Triumf de la Sta. Creu.
17 Dill. S. Aleix confessor.
18 Dim. Sta. Sinforosa y sos set fills.
19 Dimec. S. Vicens de Paul fundr.
20 Dij. S. Elías profeta, y s. Geroni.
Quar creixent á las 5 h. y 12 m, tarde.
21 Div. S. Daniel profeta.
22 Dis. Sta. María Magdalena penita.
23 Dium. S. Apolinar bisbe y martir.
24 Dill. Sta. Cristina verge y mártir.
25 Dim. **S. Jaume ap. Pat. d' Espanya**
26 Dimec. Sta. Agna mare de N. Sra.
27 Dij. S. Pantaleo martir.
28 Div. S. Victor papa y martir.
Lluna plena á las 8 h. y 19 m. del matí.
29 Dis. Sta. Marta verge y st. Serafina
30 Dium. Sts. Abdon y Senen martirs.
31 Dill. S. Ignasi de Loyola fundador.

AGOST

TÉ 31 DIAS

1 Dim. S. Pere Ad-víncula, s. Félix
2 Dimec. Ntra. Senyora dels Angels.
3 Dij. La Invencio de s. Estebe pr.
4 Div. S. Domingo de Guzmán f.
5 Dis. Nostra Senyora de las Neus.
☾ **Quart menguant á las 4 h. 23 m. tarde**
6 Dium. Transfiguració del Senyor.
7 Dill. S. Cayetano fundador.
8 Dim. Sts. Ciriach y Llarch mrs.
9 Dimec. Sts. Roman y Firmo mrs.
10 Dij. S. Llorens diaca y martir.
11 Div. S. Tiburci y sta. Susagna.
● **Lluna nova á las 8 h. 57 m. nit.**
12 Dis. Sta. Clara verge y fundadora.
13 Dium. Sts. Hipolit y Cassiá mrs.
14 Dill. S. Eusebi prébere y confess.
15 Dim. **La Assunció de Ntra. Sra.**
16 Dimec. Sts. Roch y Jacinto conf.
17 Dij. S. Lliberat abad y mr.
18 Div. Sta. Elena emperatriu.
19 Dis. S. Magí mr., p. de Tarragona
☽ **Quart creixent á las 10 h. 1 m. nit.**
20 Dium. S. Joaquim pare de N. Sra.
21 Dill. Sta. Joana Francisca Fremiot
22 Dim. S. Timoteo mártir.
23 Dimec. S. Felip Benicio confessor
24 Dij. S. Bartomeu apóstol.
25 Div. S. Lluís rey de Fransa.
26 Dis. S. Ceferí papa y martir.
27 Dium. Lo Puríssim Cor de María.
○ **Lluna plena á las 8 h. 52 m. nit.**
28 Dill. S. Agustí bisbe y s. Hermete
29 Dim. La Degollació de s. Joan B.ª
30 Dimec. Sta. Rosa de Lima verge.
31 Dij. S. Ramon Nonat confessor.

SETEMBRE

TÉ 30 DIAS

1 Div. S. Gil abad, s. Llop bisbe.
2 Dis. S. Antolí martir y s. Esteve.
3 Dium. Ntra. Sra. de la Consolacio.
Quart menguant á las 9 h. 51 m. matí.
4 Dill. Sta. Rosa de Viterbo.
5 Dim. S. Llorens Justiniano bisbe.
6 Dimec. Sts. Petroni, y Mansuet.
7 Dij. Sta. Regina verge y martir.
8 Div. **La Nativitat de Ntra. Sra.**
9 Dis. Sts. Gorgoni y Pere Claver.
10 Dium. Lo Dols Nom de María.
Lluna nova á las 7 h. 14 m tarde.
11 Dill. Sts. Proto y Jacinto.
12 Dim. S. Eulogi bisbe y mr.
13 Dimec. S. Felip m. y s. Maurili.
14 Dij. Exaltacio de la Sta. Creu.
15 Div. Sts. Nicomedes y Valerá mrs.
16 Dis. S. Corneli papa y s. Cipriá.
17 Dium. Los Dolors Glor. de N.ª Srá.
18 Dill. S. Tomás de Vilanova arq.
Quart creixent á las 4 h. 20 m. tarde.
19 Dim. S. Genaro bisbe y mr.
20 Dimec. S. Eustaquí y sta. Susana.
21 Dij. S. Mateo apostol y evang.
22 Div. S. Maurici y companys ms.
23 Dis. Sta. Tecla vg. y mr. y s. Lino.
24 Dium. Ntra. Sra. de la Mercé.
25 Dill. Sta. María de Cervelló.
Lluna plena á las 8 h. 30 m. del matí.
26 Dim. S. Cipriá y sta. Justina.
27 Dimec. Sts. Cosme, Damiá ms.
28 Dij. S. Wenceslao martir.
29 Div. La Dedicació de S. Miquel.
30 Dis. S. Geroni doctor y fundador.

OCTUBRE

TÉ 31 DIAS

1 Dium. Ntra. Sra. del Roser.
2 Dill. S. Angel de la Guarda.
☾ **Quart menguant á las 3 h. 28 m. tarde**
3 Dim. S. Candi y Faust, martirs.
4 Dimec. S. Francesch d'Asis fund.
5 Dij S. Atilano y s. Froilan b. y c.
6 Div. S. Bruno fund. y s. Erotis m.
7 Dis. S. March, papa, y s. August.
8 Dium. Ntra. Sra del Remey.
9 Dill. S. Dionisi y s. Areopagita b.
● **Lluna nova á las 8 h. 37 m. nit.**
10 Dim. S. Francisco de Borja.
11 Dimec. S. Nicasi bisbe y martir.
12 Dij. N. Sra. del Pilar de Saragossa.
13 Div. S. Eduardo rey, s. Grau.
14 Dis S. Calixto papa y martir.
15 Dium. Sta. Teresa de Jesús verge.
16 Dill. S. Galo y María de la Encarn.
17 Dim Sta. Eduvigis viuda.
☽ **Quart creixent á las 11 h. 29 m. matí.**
18 Dimec. S. Lluch evangelista.
19 Dij. S. Pere d' Alcántara confessor.
20 Div. S. Joan Cancio prèb. y conf.
21 Dis. S Hilario y sta Ursula.
22 Dium. Sta. Maria Salomé, viuda.
23 Dill. S. Pere Pascual bisbe y mr.
24 Dim. S. Rafel Arcángel.
25 Dimec. S. Crispín y Crispiniá.
○ **Lluna plena á las 7 h. 37 m. matí.**
26 Dij. S. Evaristo mr. y s. Llucià.
27 Div. S. Vicens y sta. Sabina.
28 Dis. Sts Simó y Judas Tadeo apòl.
29 Dium. S. Narcís, patró de Gerona.
30 Dill. S. Claudi y Verge Amparo.
31 Dim. S. Quintí mr. y s. Wolfango.
☾ **Quart menguant á las 7 h. 37 m. matí.**

NOVEMBRE

TÉ 30 DIAS

1 Dimec. **La festa de tots los Sants.**
2 Dij. Conmemoració dels difunts.
3 Div. Los mártirs de Saragossa.
4 Dis. S. Carlos Borromeo cardenal.
5 Dium. S. Zacarias profeta.
6 Dill. S. Sever bisbe y mr.
7 Dim. S. Florenci bisbe y cfr.
8 Dimec. Los Sants Martirs coronats.
● **Lluna nova á la 1 h. 6 m. de la tarde.**
9 Dij. S. Teodoro martir.
10 Div. S. Andreu Aveli.
11 Dis. Sts. Marti bisbe y confessor.
12 Dium. Lo Patrocini Ntra. Senyora.
13 Dill. S. Homobono confessor.
14 Dim. S. Serapi y sta. Veneranda.
15 Dimec. S Eugeni arquebisbe.
16 Dij. S. Eugeni y companys mrs.
☽ **Quart creixent á las 5 h. 51 m. tarde.**
17 Div. S. Gregori Taumaturgo b.
18 Dis. S. Maxim bisbe, y s Odon.
19 Dium. Sta Isabel reyna d' Hungria
20 Dill. S. Félix de Valois.
21 Dim. La Presentacio de Ntra. Sra.
22 Dimec. Sta. Cecilia verge y mártir.
23 Dij. S. Climent p. y sta Lucrecia.
○ **Lluna plena á las 6 h. 18 m. tarde.**
24 Div. S. Joan de la Creu cf.
25 Dis. Sta. Catarina verge y mártir.
26 Dium. Los Despris. de Nostra Sra.
27 Dill. Sts. Facundo y Primitiu mars.
28 Dim. S Gregori III papa.
29 Dimec. S. Sadurní martir.
30 Dij. S. Andreu apostol.
☾ **Quart menguant á las 9 h. 17 m. nit.**

DESEMBRE

TÉ 31 DIAS

1 Div. S. Eloy bisbe y confessor.
2 Dis. Stas. Bibiana y Elisa verges.
3 Dium. S. Francisco Xavier conf.
4 Dill. Sta. Bàrbara verge y màrtir.
5 Dim. S. Sabas abat y confessor.
6 Dimec. S. Nicolau de Bari arq.
7 Dij. S. Ambròs bisbe y doctor.
8 Div. **La Inmaculada Concepció.**
● **Lluna nova á las 7 h. 50 m. de la nit.**
9 Dis. Sta. Leoçadia vg. y s. Ciprià.
10 Dium. Nostra Senyora de Loreto.
11 Dill. S. Damàs papa y confessor.
12 Dim. Nostra Sra. de Guadalupe.
13 Dimec. Sta. Llucia verge y màrtir
14 Dij. S. Esperedi bisbe y confessor
15 Div. S. Eussebi bisbe y màrtir.
16 Dis. S. Valentí y sta. Adelayda.
☽ **Quart creixent á las 10 h. 31 m. nit.**
17 Dium. S. Llatzer bisbe y màrtir.
18 Dill. Ntra. Sra. de la O. y s Rufo.
19 Dim. S. Nemesi mr. y s. Adjutori.
20 Dimec. S. Domingo de Silos abat.
21 Dij. S. Tomás apòstol.
22 Div. S. Zenon soldat y màrtir.
23 Dis. Sta. Victoria verge y màrtir.
○ **Lluna plena á las 4 h. 46 m. tarde.**
24 Dium. S. Delfí bisbe.
25 Dill. **Nativitat de N. S. Jesucrist.**
26 Dim. S. Esteve protomàrtir.
27 Dimec. S. Joan apòstol y evangel.
28 Dij. Los sants Ignocents màrtirs.
29 Div. S. Tomàs Cantorbery arq.
☾ **Quart menguant á las 11 h. 27 m. nit.**
30 Dis. La Traslacio de s. Jaume ap.
31 Dium. S. Silvestre p. y Sta. Coloma

L' ANY VELL AL NOU (per *M. Moliné*)

—Fill meu, una cosa t' encarrego sobre tot... No entris en aquella casa, que no sápigas que s' hi ha fet una bona llimpiesa. Mira jo com n' hi sortit!...

QUE DEU LOS GUARD'

No sabriam obrirlos la porta del ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA, sense dirigirlos lo saludo d' ordenansa.

Fins pecariam de descortesos ó de sorruts si aixis no ho fessim, y com no tenim temperament per faltar á la cortesia, ni 'l nostre geni 'ns inclina á las malas caras, de aqui que no poguèm menos de donarlos la benvinguda, agrahintlos anticipadament la bona acullida que dispensan sempre á la nostra publicació.

Cad' any en pocas horas s' agotan los milers d' exemplars de nostre almanach, de tal manera que may n' hi ha prou per tothom qui 'n vol, y al veure un éxit tan colossal no falta qui diu:

—Tant mateix tenen molta sort los de la ESQUELLA DE LA TORRATXA!....

Y nosaltres que no deixém de coneixer lo fonament de aquesta exclamació, plens de intima alegria veyent que 'l públich correspon sempre als nostres esforsos, no podem menos de dir per nosaltres mateixos:

Verdaderament, la sort nostra pocas personas arriban á tenirla.

Pero, la sort nostra principal, la sort sobre totas las sorts ¿saben quina es? Anem á revelarho. La sort inapreciable de contar anualment ab l' apoyo decidit dels principals escriptors catalans y dels artistas mes distingits tant de Catalunya com de fora.

La majoria d' ells, á la mès petita indicació nostra, 'ns envian amatents lo fruyt preciós del seu ingeni: algúns, ni aquesta indicació necessitan y han contret ja la costúm, quan arriba la temporada de la cullita, de obsequiarnos ab lo seu present anual. Es un tribut que pagan cada dotze mesos á la ESQUELLA DE LA TORRATXA.

Unicament aixis podem empendre la publicació de un ALMANACH que val sempre molt mès de lo que costa; y únicament aixis po-

dem fer arribar fins als nostres lectors lo benefici que se 'ns dispensa.

A uns cooperadors tan valiosos que sense 'l seu tribut serian impotents tots quants esforsos intentessim, envihem l' expressió mes calurosa del nostre agrahiment y del agrahiment de tots los que 'ns llegeixen.

Cumplert aquest deber, la porta del ALMANACH queda oberta.

Ja poden passar endavant.... Ab tota llibertat.... Son á casa seva.

La Redacció de LA ESQUELLA.

LA PLANETA DEL ANY 93 (per *M. Moliné*)

Lo Sol veu al mon tan fosch, que tem y recela no poder aclarirlo.

AFECCIÓNS ATMOSFÉRICAS (per *M. Moliné*)

Fret.

Calor

Humitat.

Sequedat.

TERMÓMETRO MUNICIPAL 1892

Elevada. Baixa.

LA VIUDETA

Avuy que tots dos estavam
com lo clavell y la rosa,
m' ha vingut de tras-cantó
la dissort més gran de totas.

Dintre mon humil casal,
niu d' enamoradas tórtoras,
n' era més ben receptada
que una fló al pit d' una noya.

Pero avuy ¡com ho faré,
pobre de mi, tota sola!
Sense mon espós volgut
seré igualment qu' una momia.

Me mirarán de rehull
gent sense amor ni vergonya;
y 'ls *bons* potsé 'm planyerán
axis.... de portas en fora.

Avuy ja he vist que 'm miravan
com aquell que ho fa per forsa
y als meus fillets del méu cor
ningú ha fet cap manyagoya.

¡Ay mon marit estimat,
si¡me 'n veig de trista y pobra!
Som un arbre que ha caygut
y tot hom, tot hom 'l estronya

Y justament m' has deixat
en vigilias d' una *nova*....
¡ara que tots dos estavam
com lo clavell y la rosa!

RAMÓN MASIFERN

CARTA DE VENECIA (*per S. Tussell*)

—¡Diu que aviat hi tornarém!

¡PER UN PETÓ!

(SOROLL D' UNA BOFETADA D' AQUELLAS DE CAL AMPLE)

Ay!... pero dona....

—¡Pero raves! Fícat dintre y tanca 'l balcó desseguida.

—Voldria que 'm diguessis quin mal feya prenent la fresca.

—¿La fresca? Jo sí qu' en estich, tenint que soportar las tevas infidelitats.

—Ramona, no diguis aixó, per Deu. Ja sabs que no te 'n soch, ni te 'n seré mentres....

—Jo vigili y ho impedexi, ¿oy?

—No, dona, no.

—Que 'm contarás á mi. Que 't pensas que no ho sé per que t' estás al balcó....

—¿Per qué?

—Per ferte telégrafos ab la vehina del davant.

—¿Tú suposas que jo soch capás de semblant cosa?

—Y hasta de pitjors. Pot ser me negarás que sempre que surts al balcó la vehina 't fá l' ullet.

—No, aixó, no.

—Ja confessas.

—Es clar que m' fá l' ullet, com qu' es bornia.

—Ja me 'ls darás demá. S' ha acabat; no vull que hi surtis y no hi sortirás.

—Bueno, dona, no hi sortiré.

***

Escenas semblants á aquesta ne passan tres ó quatre diariament á casa de don Bonifaci.

Aquest bon senyor, qu' es un subjecte de bé á carta cabal, se va casar ab donya Ramona que es gelosa com un tigre, pero que en cambi es més lletja qu' un pecat.

Don Bonifaci no més va sol quan ha d' anar á la oficina; ara en los demés actes de la vida, té la dona cusida á la americana. Desgraciat d' ell que sense pensar, quan surten al carrer, se miri á una dona que no passi dels setanta; un pessích ab rosca de la seva muller fá que desvihi més que depressa la mirada, y no més se fixi en la que porta al costat encastada com una llegasta.

A casa don Bonifaci no hi há més dona que la seva. Donya Ramona se vá arreglar de manera que sa mare y sas germanas se 'n anessin, puig estava en la creencia que son marit se podia enamorar de la sogra ó de las cunyadas ab tot y ser encare més lletjas qu' ella. Inútil dir que no tenen minyona; los serveix un criat.

***

Un dia quan anava á l' oficina y que per carambola la seva esposa no 'l vigilava desde 'l balcó, com feya altres dias, don Bonifaci se va

REFLEXIONANT (per *Pando*)

Deya un filosoph un dia:
—May la dona reflexiona
tant com quan se troba al llit. .
s' enten: al llit tota sola.

veure deturat per la criada del adroguer que ab recado de la senyoreta li entregava una carta. Li va deixar en sas mans y fugí corrents mentres ell tot confós ensumava aquell paper de color de rosa que despedia olor de mesch y canyella picada.

Aixís que arribá á l' oficina obrí la carta que deya lo següent:

«Bonifaci del meu cor:
»T' estimo ab tota l' ánima »y sé que no pots ser meu.
»Quan una dona veu que no »pot ser corresposta, ¿quin »remey li queda? Llensarse »en brassos del vici, per ol»vidar en falsos plahers l' »amor pur que l' abrusa, ó »tancarse en un convent, »buscant en la soletat y re»culliment remey á las pe»nas que trossejan son in»tranquil cor. No faré lo pri»mer perque soch honrada; pero sí lo segon, pues lo contemplarte en »brassos d' una altra dona, es un martiri que no podria soportar ma »dolorida ánima.

»¿Qué pensarás de mi? ¿Me despreciarás? ¡Oh! sols me faltaria aquest »nou cop, per apurar fins al fons lo calzer de la amargura.

»Lo mes que vé, 'm tanco als Angels; pero avants vull demanarte un »favor, que no dupto obtenir de ta reconeguda bondat, y encare que no »resignada, al menos més tranquila, seré esposa del Senyor, ja que no »ho he pogut ser teva.

»Necessito que 'm diguis de viva veu, que no 'm desprecias, y que 't »recordarás alguna vegada d' aquesta desgraciada. Demá á las nou, »avants d' anar á l' oficina, la criada t' esperará á la porta del jardí y »allí davant d' ella tindrém una entrevista: la primera y l' última.

»Dispensa 'l meu atreviment. ¡Tú no sabs de lo qu' es capás una »dona quan estima de la manera qu' estimo jo!

»Reb lo cor de ta

«Emilia.»

»P. D. Si no acuts á la cita, me menjaré per sopar un kilo de pan»sas enmatzinadas.»

—Ara comprench per que la filla de don Pau, l' adroguereta, cada vegada que passava jo per davant de la botiga, m' mirava d' aquell modo y 's tornava con la grana.

¿Qué faig? No anarhi. ¡Vet' aquí, ja está pensat! ¡Pobre de mí si la dona ho arribava á olorar, m' assessinava! ¿Pero y si aquella xicota fa un disbarat? No puch compendre com li ha agafat tan fort. Enamorarse d' una manera tan.... fulminant de mí, que sé de sobras que no soch un Tenorio, ni siquiera un Centellas.

Pit y fora, ¡qué caram! no crech fer cap mal. Practicaré una de las obras de misericordia, *Consolar á la afligida.*

* * *

—¿Qué 'm contestas?
—Que no.
—¡Ingrat!
—Escolti Emilia, vosté abusa del meu carácter bondadós. Quan he

arribat, la minyona m' ha fet entrar y á pretext de que en lo jardí, podria sorpendrens algú, m' ha fet pujar á n' aquest quarto. Després li he dit per set vegadas que no la despreciava y que me 'n recordaria eternament de vosté, y ara no se per que 'm demana una cosa aixis.

—¿Que li demano? Un petó que apagui 'l foch que consum mon inflamat cor.

—Tiri pel cap que vulgui, no l' hi faré.

—¡Qué 'n soch de desgraciada!—Y la hermosa Emilia esclatá en un plor capás d' enternir á un de la ronda secreta.

—Pero filla meva, posis sobre si, ¿no veu que si la meva dona n' hagués esment, seria capás de deixarme sense ulls?

—Com vol que ho sápiga?

—Devegadas las parets tenen oidos.

—Ja 'l farém sense soroll.

—No vull accedir á sos prechs perque d' un ne vindrán dos y de dos....

—No; sols vull que imprimexi una vegada un petó en mos llabis.

—....Siga, pero no més qu' un.

Y agafant don Bonifaci á la encantadora adroguereta per sa breu cintura, uni 'ls seus llabis ab los d' ella, y ressoná en la estancia un petó d' aquells ab música.

Don Bonifaci, horrorisat com si hagués comés un crim, se llensá escalas avall y no pará fins á la oficina.

DESCANS (per *J. Buxó*)

La pipa es un gran recurs,
—no 'n trobarán pas cap mes—
Aviva l' inteligencia
y convida... á no fer res.

*
* *

Al cap de tres dias de la escena relatada, la minyona de la Emilia entregá un altra carta á D. Bonifaci quan aquest tornava de la oficina.

Aixis que va arribar á casa se tancá en lo seu quarto, va tapar lo forat del pany y mitj rient digué:

—No 'n deu tenir prou ab aquell petó que li vaig *imprimir* y deu volgue la *reimpressió*

Obri la carta y llensá al poch rato un crit esgarrifós. Lo contingut era aquest:

«Bonifaci meu: mentres nostres »llabis units en un dols petó feyan »que nostras ánimas se trasportessin »al cel, un expert fotógrafo convenientment colocat, retratava tan interessant grupo. T' envio una proba per que vegis si hem quedat be. Sols ne tinch un' altra que no te »l' entregaré, si no 'm donas doscent duros. Si no me 'ls envias aquesta »nit, demá la teva *carinyosa* esposa rebrá la *proba* de la teva infidelitat.

«T' estima ta

»*Emilia.*»

«P. D. Hi mudat d' intent, en compte de ser esposa del Senyor, »seré la dona del barber de la cantonada y ab los doscents duros teus, »amoblarem lo nostre pis.»

Don Bonifaci obri la calaixera y treyentne un bitllet de mil pessetas, exclamá ab veu de reconcentrada rabia:

—¡Recristo! ¡¡Quin petó més car!!

F. FIGUERAS RIBOT.

CANSÓ

«¡Si ho sabias, si ho sabias,
»filla meva del méu cor,
»com el teu sonris m' alegra
»y 'm entristeix el teu pló!
»Per la teva mare, un día,
»en alas d' inmens amor,
»desitjava y delirava
»tot el be que hi ha en el mon;
y per tú la filla méva,
»tot el mon no 'm sembla prou;
»que per tú, l' ángel dels ángels,
»fins tot el cel trobo poch.
»Si jo podia donarte,
»filla meva del méu cor,
»tot quant el desitj desitja
»y veu l' imaginació;
»més vida qu' aquesta vida;
»més llum que la llum del sol;
»més aromas, que 'ls perfums.
»de las més flayrosas flors;
»mes armonias qu' aquellas,
»que fan extremir de goig
»y mes ditxa y més ventura
»de la que cab en el món;
»de tot més, fins l' infinit,
»filla meva del méu cor!...»
mirantse en la seva filla,
canta 'l Petit de ca 'n Pol,
y cara avall li rodola
una llágrima de foch,
imatje de la impotencia
del desitj, qu' en desitj mort.

J. AMAT

BONA SORTIDA

Una familia, quan se 'n va á passeig, deixa tancat lo gos dintre del pis.

Y la pobra bestia, durant l' ausencia dels seus amos, no fa més que udolar.

Ve que al últim, los vehins se queixan al propietari.

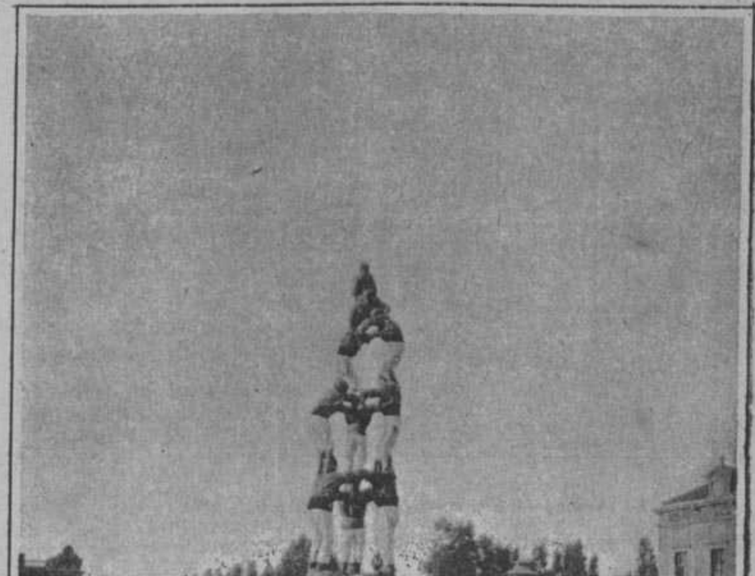
—¿Y quina culpa hi tenim nosaltres si 'l Xelin udola? Deu tenir por.

L' amo de la casa ab molta flema:

—Bueno, donchs: si 'l Xelin te por, cómprinli un gos.

UN A. VENDRELLENCH.

RECORTS DE LA KERMESSE

Los Xiquets de Valls en lo Parch de Barcelona

(Fotografía instantánea de Torija)

En lo camp del honor.—(Quadro al oli per *J. Blanco Coris*)

LO FADRÍ MAJOR (*)

I

Dotz' anys no tenia encare
quan en Ton lo reculli,
orfe en Pep de pare y mare
en Ton se 'n va compadí.

Va emportarse 'l á la farga
en calitat d' aprenent,
y la feyna tosca y llarga
va estimá en Pep al moment.

Ab goig passava los dias
al taller de mestre Ton
trobanthi las alegrias
allá més bonas del mon.

Los amichs y companys d'eyna
l' estimavan ab dalit;
era un jinjol per la feyna,
sempre alegre y divertit.

Traballava nit y dia
ab amor per guanyá 'l pa;
mestre Ton tant lo volia
que 'l jornal li va pujá.

(*) Premi en lo Certamen literari de Tarrassa de 1890.

Va ferse home y la taleya
del traball eran son fi;
mestre Ton que ab goig ho veya
de la farga 'l feu fadri.

L' orfanet ab pler sens mida
axis deya, alsant lo mall:
—No hi ha gloria, no hi ha vida
com la vida del traball!—

II

Del bon amo la pubilla
aqueixos mots va senti,
y son ánima senzilla
va somourers pel fadri.

A sa cara enmascarada
per lo fúm de la fornal
hi va veure retratada
la virtut santa y lleal.

L' honra bona y la grandesa
del carácter catalá
era sols la nobla empresa
qu' ell volia conreuhá.

Va saberho la pubilla
y al fadri vá doná 'l cor;
mestre Ton que per sa filla
hauria dat vida y or,

vá saber també la nova,
vá alegrarse'n, com hi ha Deu,
puig lo cor que 'l traball cóva
honra y goig del traball veu.

Desd' aquell moment y hora
s' estimaren los brivalls;
amor veyan á la vora
de la enclusa y prop dels malls.

Tot amor los hi semblava;
lo foch ruent de la fornal,
las guspiras que llensava
lo tort ferro al aplanal;

lo baf de las fumeradas,
de la manxa lo cordill,
las brunzentas martelladas
y de la flama 'l pur brill....

¡Tot era amor! Tot somreya
al entorn d' aytal amor,
y mestre Ton que aixi ho veya
¡quina ditxa duya al cor!

En tant que 'l fadri, sens mida
deya sempre, alsant lo mall:
—No hi ha gloria, no hi vida
com la vida del traball!—

III

Per vellet va retirarse
de la feyna mestre Ton,
já tenia ab que alegrarse,
ja tenia goig al món.

Una filla ben casada
ab un home tot amor,
y un bon nom y fama honrada
tot guanyat ab son suor.

L' hora aquella benehia
en que al orfe reculli,
y pensava ab alegria
que 'l traball du 'l goig aixi.

A sos nets sempre parlava
de la feyna y la virtut,
l' honra santa 'ls predicava
qu' es del home 'l bell escut.

Y aqueix' obra, qu' era seva,
ell mirava satisfet;
—¡Benehida l' obra meva!—
exclamava 'l brau vellet.

Entretant, ab la pubilla
lo fadri gosava amor,
que aixó troba qui s' humilla
del traball al empeny fort.

Abrassava ell á sa esposa,
feya un bes á cada fill,
y sa vida tan ditxosa
benehia ab cor senzill

mentres deya ab goig sens mida
á son mestre, alsant lo mall:
—¡Gracias Ton! M' heu dat la vida
ab la gloria del traball!—

J. Ayné Rabell.

San Juan de Luz.—(Apunte per *Llanos*)

LA LLUM

A la societat lliure-pensadora «La Llum».

FRAGMENT

Sens llum re 's veu, ¿no es vritat?
la llum per mi es lo diné:
no haventnhi hi ha fosquetat:
quan un es acaudalat,
¡quin sol fa! ¡que está seré!

. . . .

Per 'xo jo, á la humanitat
la comparo ab llums; lo poeta
es fanal mitj apagat
ó quan més una xinxeta,
que encare fa més fredat.
Es una llantia de escala
lo pobre traballador
que 's afanya y atabala,
fa tuf, crema oli y exhala
sospirs lo blé del séu cor.
Es quinqué 'l industrial,
lo trampós hatxa *de-vent*,
lo clero ciri pasqual,
y 'l que cobra á tot event
es lo gas municipal.
Y lo rich acaudalat
que te cotxe y gasta fums
sent de tothom festejat,
es llum de electricitat
qu' eclipsa totas las llums.

. . . .

La llum de totas maneras
es lo diner, vos soch franch,
ne tinch probas verdaderas:
per llegir bitllets de banch
no 's necessitan ulleras.
Per cobrá 'l cego, la vista
no necessita per res;
més llest que 'l millor cambista
trincantlos passa revista,
y sab si es bó ó si no ho es.
Al més tonto es que li falta
la llum de la inteligencia:
pél diné 'l cervell 's exalta,
crida 'l mut y lo coix salta
y 'l gepich fa reverencia.
Ja ho sabeu donchs, amichs meus,
lo diné es la llum y aixi,
ja que aqui hi posat los peus,
teniu que escoltar mas veus;
no es possible transigi'.
Mentres no vegi cinquenas
y duros de totas menas
per qui terra rodolar,
y de vostras bossas plenas
no 'm vinga 'l drinch á aixordar,
de la vostra societat,
per més que sia costum
dir llum del Progrés sagrat,
ne diré *la Fosquetat*
perque veig que hi falta llum.

JOSEPH M.ª CODOLOSA

LA VENJANSA

A mitjans del istiu passat eram; ja veuhen que no 'ls parlo de gayre lluny. L' Albert estava enamorat, lo que se 'n diu bojament enamorat. Ni dormia, ni menjava, ni feya res de profit, sempre pensant ab ella, ab l' Adela, lo seu idol, lo ser qu' omplia tota sa existencia y per la qual hauria donat fins la seva eterna salvació.

¿Se mereixia ella tot aquell desbordament de passió volcánica? Per lo guapa si que s' ho mereixia per que realment era guapa com la que més ho pugui ser.

¿Pero y per sas dots morals, s' ho mereixia?

Ah, en quant aixó no hi entrem; no está bé ficarse en la vida privada de las personas.

—¡Ah! amichs meus, nos deya l' Albert en los moments d' expansiu entussiasme. ¡Qué felis soch! ¡quina ditxa m' espera!.... ¡L' Adela es un ángel! afegia extasiat. Es tan hermosa, ab aquells ulls negres y brillants, ab aquella boqueta que tants petóns demana, ab aquell coll tan admirablement tornejat, ab tot aquell tresor de curvas que 'l sustentan y que fan somiar tot un mon de ditxas!....¡Ah, amichs meus, quan penso que jo haig de ser lo possesor de bellesa tan gran, me sento trasportat á las infinitas regións, ahont sols reyna l' amor, pera gosar allá, junt ab ella, la felicitat eterna!....

Aquest discurset valia ben bé un aplauso y tot l' auditori, com un sol home l' otorgá de cor á l' Albert.

No obstant, tots, interiorment. varem compadirlo.

Lo pobre estava massa enamorat.

*
* *

Havia ja sigut fixada la fetxa del casament.

Lo nostre amich no hi veya de cap ull: semblava un nen á qui haguessin promés una joguina.

¡Pobre Albert!

Un vespre 'ns compareix al lloch ahont soliam reunirnos completament transformat. Palit, los ulls fondos y amoratats, lo front contret, los cabells esbullats, la corbata á tres quarts de quinze y demostrant tot ell un estat de postració, que tots nos varem quedar com qui veu visións.

—¿Y aixó? ¿qué 't passa? varem preguntarli ab interes.

—¡Es horrible! va exclamar ell ab veu cavernosa que va posar la pell de gallina á tota la reunió.

—¡Pero explicat!

—Vinch á despedirme de vosaltres.

—¿Qué, marxas?

BELLESAS FEMENINAS.

Me gustan todas en general;

pero esta rubia me gusta más.

—Sí.
—¿Y ahont?
—No ho sé. ¡Allá, lluny, á una terra ahont l' amor verdader no es escarnit, ahont las donas no son perjuras!....
Y esclatá en un plor.
Llavoras ho varem compendre tot.
—¿L' Adela?... interrogarem ab ansietat.
—¡Si, amichs meus, l' Adela, aquella dona pura y candorosa, aquell ángel... ha fet traició al meu amor, es més: m' ha despreciat, llensantme de casa séva poch menos que ignominiosament!... ¿Y tot per qui? ¡Per un vell carregat de moneda!... ¿Qué 'us ne sembla?
—¡Oh! varem fer tots, tapantnos la cara ab las mans per amagar l' horror que 'ns causava acció tan miserable.
—Ab aixó, la meva sort está ja decidida: demá busco al meu rival y 'l mato; després busco á n' ella y la mato, y després...
—¿Qué? varem preguntarli tremolant, davant la prespectiva de tanta mortaldat.
—¡Després me mato jo! exclamá ab un moviment de desespero.
Y abatut, se deixá caure en un silló.

***

Ab tots los trabails del mon varem lograr convéncel de que tot aquell malgastament d' existencias no conduhia á res y que lo millor que podia fer era posarse sobre si y olvidar á aquella dona sense cor que un dia ó altre pagaria tot lo mal que li havia fet.
De moment, lo xicot va fer semblant de conformarse; pero nosaltres no estavam del tot tranquils. Enrahonava sol pel carrer, fent gestos y adoptant actituts extranyas que á tots los seus companys nos tenia en perpétua alarma.

FILLAS D' EVA.

Avants de menjar la poma.

Després de haverla menjada.

Alló no podia continuar: lo pobre Albert era home á l' aygua.

¿Qué fer? Lo millor que s' ns va ocorre va ser l' emportárnose 'l á fer un viatje, á recorre pobles y montanyas per veure si d' aquest modo logravam distréurel.

Y aixis ho varem fer. Dos mesos passats corrent mon, dormint avuy en un poble, demá en un altre, emprenent caminadas y excursións perillosas, bastaren pera borrar del pensament de l' Albert l' imatje de aquella dona que sols recordava com se recorda confosament una anguniosa pesadilla.

*
* *

Ja de retorn, nos trovabam á Manresa. ¿Per qué no pujar á Montserrat? En efecte: s' hi tenia d' anar; seria un digne acabament de nostra excursió.

Arribarem dalt del monastir, en lo precis moment en que marxavan los cotxes de retorn.

L' Albert experimentá un sacudiment nerviós y cridá, senyalant lo cotxe que marxava:

—¡Ella!

Tots nos girarem, y en efecte, vejerem á l' Adela al costat de un vell de mústigas patillas y de cara pansida.

L' Albert volgué corre' hi darrera; pero nosaltres lo detinguerem fortament, mentres lo cotxe en qu' anava l' Adela 's perdia carretera avall envolt en una boyra de pols.

La vista d' aquella dona y sobretot d'aquell vell, varen excitar de tal manera á l' Albert, que ab prou feynas lograrem conduhirlo á la celda que 'ns havian destinat.

Ja en ella, 's tirá sobre 'l llit, va plorar, va desesperarse: las heretjias que va dir no tenen fi ni compte. Pera distréurel no se 'ns va acudir

altra cosa que llegir la infinitat de inscripcións qu' omplian las parets d' aquells quartos.

Després de molts prechs l' Albert nos acompanyá en aquella curiosa lectura. Sense moure 's del llit anava llegint, quan de prompte llensá un crit.

Tots acudirem al seu costat.

—¡Llegiu! exclamá, senyalant una inscripció de la paret.

Eran un parell de ratllas d' escriptura de dona, fetas de fresch y que 's coneixia qu' havian sigut trassadas depressa, com tement la séva autora ser sorpresa *in fraganti*. Deyan aixís:

«*May havia malehit tant lo diñer, ni desitjat tant la joventut com en aquests moments.*

»*Nit del* 25 *de Septembre de* 1892.

Adela.»

—¡Es lletra séva, la conech!...

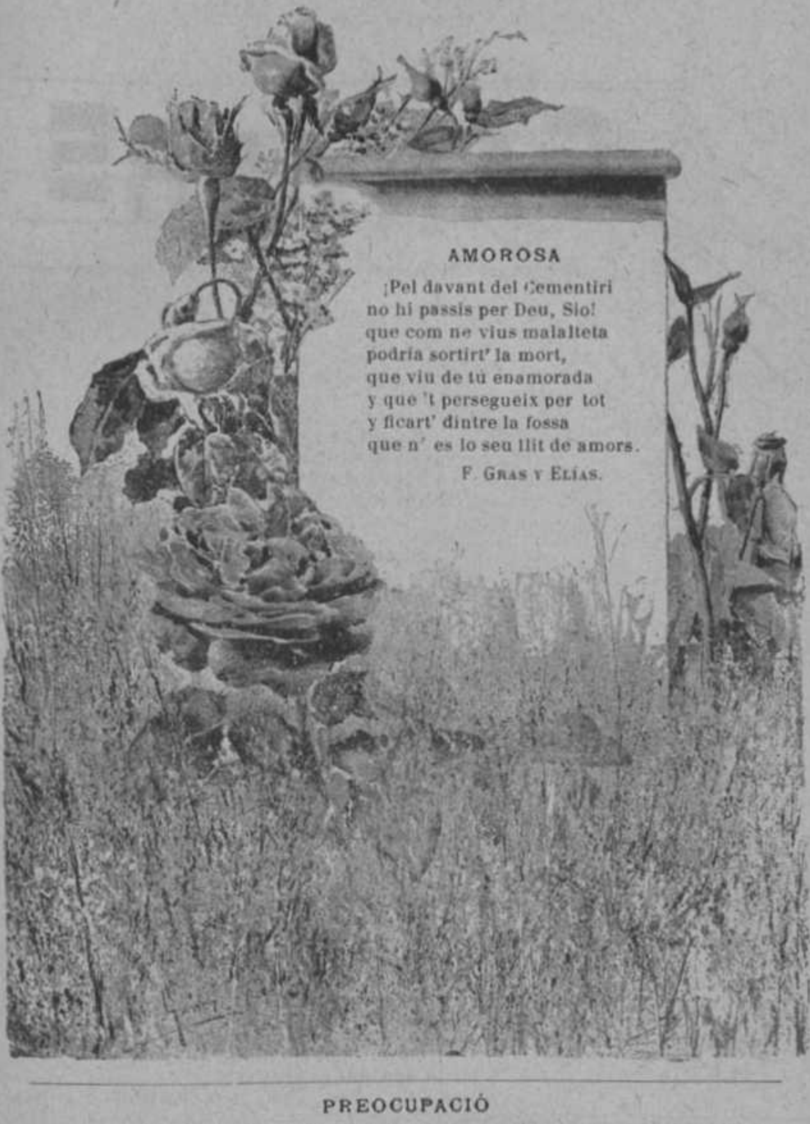
Y dibuixántseli en la cara una rialla sarcástica, exclamá senyalant nerviosament ab lo dit aquellas ratllas:

—¡Ah, aquesta es la meva venjansa!

JUST ALEIX.

Tipo bereber. (*Aquarela de* M. SEGUÍ).

PREOCUPACIÓ

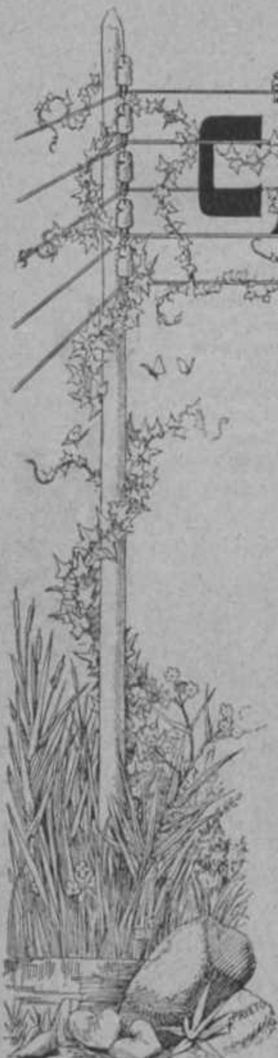
Un amich de 'n *Ximplici* va á ferli una visita, trobantlo molt pensatiu y cap-ficat, per qual motiu li pregunta:

—Home ¿en qué pensas que t' hi fixas tant?

—¡Ca!...—respón en *Ximplici*—estava rumiant si m' havia casat primer jo ó la meva dona.

Un A. Vendrellench.

CANTARS

En las galtetas, dos rosas,
en el front, mil pensaments...
y per ser tot més poétich
lo cap plé de pardalets.
P. S. Pou.

—

Fa un any eras pobre y reyas,
avuy ets rica en excés
y tens los ulls plens de llágrimas
jo, la vritat no ho entench.
R. Mateu.

—

Si no hagués conegut may
á ta mare y ta persona,
no sabria encar quan costa
portá al restaurant dos donas
Joanet G. de Reus

—

No consolis á ningú
sens ans haverte enterat
si es la furtó de una ceva
lo que sos ulls fa plorar.
Ruy de Gorch.

—

Vas escriure que 'ns casavam
al oncle de Vilovi,
y has de saber que 'ls que guanyo
me venen justos per mi.
Pau Pilotas.

—

Ets lletja, pero tens quartos
y es aquesta la qüestió:
ets un nap de mala cara;
pero fás lo trinch molt bó.

—

Com dos enfilays de perlas
son tas dentetas petitas...
¡Degue costarte molts quartos
la dentadura postissa!...
V. Rahola.

BOLVA

—¿Qu' es lo que li fa més efecte á un home formal?
—Una rahó.
—¿Y á un estúpit?
—Una garrotada.

Antonet del Corral.

Estudi à la ploma (per *F. Sans Castaño*).

PENSAMENTS

Si 'ls petóns deixessin senyals, quántas caras veuríam que semblarían torradoras.

—

L' home solteron es com un aucell de bosch, que no pot dir may aquesta gavia es meva.

—

La dona, als 15 anys es un tren de recreo; als 25, un tren mixto, y als 40, un tren de carga.

—

La dona quan se aburreix es capás de qualsevol cosa. Ni hi ha que son capassas de portar al séu marit á Banyolas, per distreure la monotonía.

—

La dida fá tant respecte com una primera hipoteca.

—

La dona lletja que vulgui presumir, es com un adroguer sense parroquia que al cap y al últim ha de plegá 'l ram.

—

Es tan difícil conquistar lo cor de una dona, com tocar lo bombo, puig de vegadas per no ferho á temps se fá una espifiada.

—

Las donas converteixen la salut en una verdadera comedia, la que representan més ó menos dramáticament segons lo públich que la presencia.

—

Un matrimoni sense fills no es més que una batería sense artillers en la que no hi ha defensa possible

—

La virtut á la dona, es lo que la careta á una máscara, que mentres la porta posada manté la ilusió; pero un cop treta.... tururut dotze horas.

SANTIAGO BOY.

Una cosa inútil sempre resulta cara per poch que costi.

—

A la veritat la pintan nua: per aixó cadascú la tapa y la vesteix á sa manera.

—

La dona es un home que no hi es tot.

—

La rosa més hermosa té espinas; la dona més caya, capritxos.

PEP COSTA.

ANÉCDOTA

En las inmediacións de una població s' está construhint una ermita sobre una altura. Los materials s' han de pujar per una rampa, lo qual fa que'ls carreters per aixussar als animals cridin y reneguin *com uns carreters*.

Lo bisbe visita un dia las obras y esgarrifat dels renechs qu' etgegan los conductors dels carros, crida al capellá encarregat de las obras dihentli:

—¿Cóm es que tolera que aqueixa gent blasfemi de aquest modo?

—Jo li diré, senyor bisbe: varias vegadas los he exhortat y sempre m' han respost lo mateix: «Si no reneguém, los animals s'aturan.» Ara S. I. disposi: ó 'ls deixém renegar ó 'ns quedém sense ermita.

Lo bisbe diu:

—Vaja, donchs, si es aixis, que reneguin tant com vulgan.

AGUILETA.

NOTA HISTÓRICA.—(per *Cuchí*).

La instrucció primaria en lo quart centenari del descubriment d'América—1892

OPINIÓ DE METJE

Lo doctor, que tenia gran anomenada, estava á las portas de la mort, y l' assistia un metje novell, sortit feya poch de las aulas.

La familia del malalt estava sumament afligida, y 'l metje, al objecte de consolarla, digué en veu baixa:

—No tinguin por: tè més vida ell que nosaltres.

Lo malalt que tot ho sentia, fent un esfors suprem, digue:

—Colega meu, dispensi: vos!e no sab lo que 's diu. Quan haja mort tants malalts com jo, de segur que no parlará aixis.

A. MARCA B.

VUYTS Y NOUS

En un exámen:

—Fassi 'l favor de citarme un quadrúpedo—preguntá 'l mestre.

—¡Un gos!—respón lo deixeble.

—Está molt bé—li diu lo mestre. Y dirigintse á un altre deixeble li repeteix la mateixa pregunta:

—Fassi 'l favor de citarme un altre quadrúpedo.

—¿Un altre?

—Sí, un altre que no sigui un gos.

—¡Una gossa! — respón l' interpelat.

Z. ZURBANO.

MEDALLA A COLON (per *E. Arnau*)

Primer accèssit en lo Concurs Nacional de l' Academia de Sant Fernando

RECORT DEL CENTENARI

Corona dedicada á Colon per la Societat de Beneficencia Italiana y colocada en lo monument de Barcelona.

EPÍGRAMAS

—Mosso, escolta: vina aqui
¿sabs quin nom li haveu posat
vosaltres á n' aquest vi?
—¿Per qué ho pregunta, Magí?
—Perque veig qu' es batejat.

—

—Quin puesto tens, Bernabé
al colegi?
—Jo? 'L milló
—Qué potsé tú ets lo primé?
—Lo primer, cá, no senyó:
es qu' estich vora 'l brasé.

—

—¡Quin geni! ¡Quin orador!
¡Quin saber! ¡Quina eloqüencia!
Déu teni un raudal de ciencia;
entre tots será 'l millor.
—Que diu ara, D. Juliá?
¿Cóm volen que tant hi entenga
si 'l castellá qu' es sa llenga
casi bé no sab parlá?
—Y qué volen dí ab aixó?
¡Lo castellá!... En Cicerón
no 'l sabia pas, y 'l mon
lo té per gran oradó!...

J. MANUBENS VIDAL.

ACUDIT

—Papá: ¿per qué porta tantas creus damunt del pit aquell militar?
—No ho sé, fill meu; pero 'm sembla que será com en lo cementiri: tantas creus, tants morts.

MARQUÉS DE LAYA.

¡ AL BOSCH !

Un bell jorn del mes d' Octubre
quan rogent sortia 'l sol,
enamorada parella
dirigia 's vers lo bosch.
Ella es una joveneta
mes hermosa qu' una flor:
ell es un simpatich jove
de divuyt anys ó dinou.
Seguimlos per un ferestech
torrentot qu' inspira por
boy parlant abdós 's internan.
esperant arribá al *lloch*.
Trepitjant la seca brosta,
la parella, sola 's fon
per una gran fondolada
d' arbossos, bruchs y pi bort.
Los séus plans ningú destorba
puig tot es quietut entorn:
¡quin bó fa pogue gosarhi
en aquell recó de món!

Sols del paratje la calma
per breus instants interrop
alguna xisclera zarsa,
algún revellit mussol,
y 'ls sonors y llunyans ecos
que al impuls de son amor
fa vibrar nostra parella,
demostrant per tot son goig
y eix dialech ab insistencia
repeteix sens' cap temor
—¡Quina cosa! ¡que 'm agrada!
may ho haguera cregut, noy.
—¡Ja t' ho deya cuan veniam,
que quan seriam al bosch
disfrutariam de un modo
que no n' hi ha pas de millor.

. . . .

Y aixecantse y ajupintse
'navan buscant robellóns
mentres tant que 's atracavan
de cireras de pastor.

B. PACU MIR.

Idili.—(Quadro al oli per *Andreu Solá*)

UN JUTJE DE PAU MONTANYÉS

Lo mes passat rebí una carta endolada de la familia Passolas, del vilatje montanyes La Cluella, participantme la mort del cap de casa, lo senyor Rufi, á la edat de 75 anys.

¡l obre senyor!.... ¡Deu lo tinga á la gloria!.... Era per' mi un amich d' anys, un company de casseras, plé de delit malgrat los anys que portava, puig que fins als 65 era encare un home fort y de bona cama. La

TEATROS D' EUROPA

Artista alemana

darrera vegada que vaig anar á casa séva fou per la novellada de 1882; per aquellas serraladas de sobre Lliurona, ferem una estesa de perdius y conills.

Feya 30 anys qu' era jutje de pau de La Cluella; y mort ara lo Sr. Rufí, ben cert será nombrat son fill, perque la vara no surti de la familia. Han de saber que los cluellenchs tenian casi olvidat son nom de Rufí Passolas; pel poble y sa comarca tothom diu no á ca 'n Passolas, més si á ca 'l senyor Jutje; y la Isabel, la séva dona, es coneguda per la senyora jutjessa.

La Cluella se troba á la falda del macíu que lliga lo puig de Bassegoda ab lo puig de la Mare de Deu del Mont, al solá, no gayre lluny de Besalú, á la vora d' un torrent pedragós que devalla d' aquells cims en mitj de cingles calcinats y desemboca al Fluviá, en un petit plá fertil, verdós, ombrejat de pollancredas, rodejat de camps ben conrehuats.

Lo senyor jutje y la senyora jutjessa, dos vellets venerats y estimats dels cluellenchs y pajesos de la comarca; ell era capitá retirat desde que s' acabá la guerra de Cuba: fill de La Cluella. Després d' haver corregut la Seca y la Meca, se 'n torná al seu estimat poble ab sa muller, la senyora Isabel, una cubana de quina se havia enamorat allá pels encontorns de Matanzas, quant era sargent. Deu los hi doná nomes un fill, en Paciá, lo futur jutje de pau, que escriu á casa d' un escribá del jutjat de Olot; y encare sort, perque ab la petita renda que cobrava del gobern, traballs haurian tingut si haguessen hagut de mantenir més familia. Llur caseta tota blanca, ab hortet y eixida, es á un tret de bala del vilatje. Ell era amich de flors y tenia cria de cunills y de virám. Gent de bé, bons cristiáns, ben vistos de tothom. En llur vellesa marit y muller s' estimavan com si haguessen tingut trenta anys. Ell, de cara roja, sempre afeytada; carácter alegre, joyós de viure, ferreny de salut; lo bon humor no 'l deixava may. Ella, tot siguent dona de iglesia y de vestir sants, era un xich

TEATROS D' EUROPA

Artista francesa

tafanera y li agradava de ferla petar y de saber novas, defecte natural de totas las donas, compensat per sos sentiments caritatius y de bon cor. Malgrat los anys que viu á la Cluella, no ha pogut deixar sa parla cubana; parla un catalá xampurrat de castellá que los pajesos saben entendre parant be l' orella. Los diumenges y días de precepte anavan á missa junts, sentantse en llur banch, enfront de la trona. A la tarde, quan feya bo, se 'ls veya 'ls dos á passeig pels voltants del poble; ell portant sempre lo parayguas vermell de cotó; ella de mantellina, tibada, d' un caminar de perdiu. L' apotecari, lo Sr. Zacarias, los anomenava en Grau y l' Eularia. ¿Digaume per qué? Eix motiu no te res d' ofensiu: en Grau y l' Eularia havian de ser una parella inseparable que s' estimavan.

Los cluellenchs lo volian fer arcalde, mes ell no volia ficarse ab assumptos del comú, ni raurer ab los cacichs de la comarca. Aceptá lo jutjat de pau que s' avenia be ab son carácter d' home pacifich y conciliant. Tenia instalat son pretori á la sala del menjador de casa séva. Los cluellenchs no l' amohinavan gayre; algunas cedasserias de donas gelosas de llurs marits: que si fulana ha dit aixó, que si menguana ha dit alló; discussións de taberna, fitas arrancadas, deutes de pochs quartos, etc., etc. Lo Sr. Rufi ho conciliava tot ab l' ajuda de la Sra. Isabel, que també hi prenia cartas.

¡Pobre Passolas! ben cert los cluellenchs lo trobarán molt á faltar, perque jutjes de pau com ell, no se 'n troban gayres.

Un dia, á las deu del matí, mentres donava murró al canari, comparegué la teixidora del carrer de la Font, molt enfadada:

—Deu lo guart: senyor jutje, demano justicia; no vuy viure més ab mon marit; demano separació de cos y de bens.... Una dona grassa, baixeta.... portava esgarranxadas á la cara y un ull morat.

—Vaja, dona, ¡calma! ¡calma! no us las pegueu tan fortas..... ¿cóm ha sigut? ¿qué us ha fet lo teixidor?

TEATROS D' EUROPA

Artista austriaca

TEATROS D' EUROPA

Artista inglesa

—¿SON SERVITS? (per *Cuchi*).

Cóm tot cambia, cóm tot muda:
¿no sabrán dirme aixó qu' es?
¿Es l' ajuda del progrés
ó es lo progrés de l' ajuda?

—¿Qué m' ha fet?.... Que m' ha cuydat matar. Ahir vespre vingué á casa borratxo com unas sopas, me cercá rahons y 's tira sobre mi á colps de punys y colps de peu, que si no hagués tingut la sort de desempallegarme y tancarlo ab clau dins la cambra y fugir, ben cert m' hauria mort.

Lo Sr. Rufí sorti á la finestra y cridá en Rafel, l' agutzil, que li plantava al hort un cent de cols.... Era jornaler y sabia fer totas las feynas, treballant per uns y altres.

Aquest comparegué á la sala—¿Qué se li ofereix, senyor jutje?

—Ves á cercar lo teixidor, que vinga tot seguit.

Prompte vingué lo teixidor, seguit del barber que venia per afeytar lo senyor jutje.

La teixidora s' alsá de la cadira hont seya y anava á escridassar son marit.

—¡Silenci!.... aquí ningú parla que no se 'l pregunti.. ¿qué ha sigut aixó, Andreu? ¿qué ha passat ab la dona? Y sense fer ni més ni menos s' assentá en la cadira de brassos; lo barber li nuá un toballó al clatell, posá lo plat de llauna sota la barba, comentsant á remullarla.

—No ha sigut res, senyor jutje.

—¡Cóm res!.... ¡pillo! ¡estrafulari!.... ¿gosarás jurarho?.... feu la seva dona.

—Cosas de donas, senyor jutje: ¡no sab lo que 's patolla!.... En aixó lo barber l' estava ensabonant. La Sra. Isabel, que fregia un cunill á la cuyna, sentint los crits de la teixidora, entrá á la sala, y al veure son marit en mans del barber, se proposá fer de jutjessa.

—¡Ay gran Judas!.... los vehins han sentit mos crits.... serán testimonis.... ¡Miris, senyora, com tinch la cara!....

—¿Y vos, Esteve, que 'n diheu?

Aquest, ab sorna y catxassa, de mitja rialla burlona:—La meva dona me vol mal: es una solemne embustera....

—¡Eu, teixidor, digué 'l jutje, ab la cara empastifada de sabó, aquí no s' insulta á dingú!

—Senyor jutje, dich lo qu' ella mereix.... ó sino que cerqui testimonis: no 'n te cap.... los senyals que porta á la cara deuhen provenir d' una batussa ab un gat.... no 'n te cap altre, per tant que diga.

—¿No 'n tinch cap altre? ¡gran murri!.... Miri, senyor jutje.... y ab sas mans se retrossa faldillas y camisa, enseyant al tribunal una lluna esplendida, ribotejada de clapas amoratadas (1).

Lo Sr. Rufí s' aixeca esparverat de sa cadira, una galta mitj afeitada, l' altra ensabonada, toballó nuat al clatell, y mentres la senyora jutjessa

(1) Históricb.

se tapava la cara ab sos dits, y que 'l barber y l' agutzil llambregavan la vista vers aquell mapa.—¡Indecenta! ¡poca vergonya!.... ¡eixiume del davant!.... ¡quin atreviment!.... ¡tant tú com el teu home, que no us veja més la cara!...

La teixidora deixá caurer sas faldillas, y dirigintse ab son home vers l'escala, molt compungida, y tot baixantla, deya:—¡Ara, ara! ¡be li havia d' ensenyar las probas al senyor jutje! no ha vist res que no hagi estat á missa.... tú 'n tens la culpa, Esteve.

—¡Vaja! digué la senyora jutjessa, desde 'l cim de l' escala, no us recordeu més d' aixó y feu las paus.

Lo Sr. Rufi se tornà empapar dins sa cadira de brassos, y lo barber reprengué la navaja.

—¡Quinas cosassas un ha de veurer!—feu lo jutje, mentres l' acabavan d' afeytar, ¿veritat, Figaró?

—Senyor jutje, son cosas que s' ensenyan sino á vostés y als metjes.... ¿qué hi vol fer? es privilegi que no es dat á tothom.

—Noy, quan deixi d' esser jutje de pau, te recomanaré als cluellenchs perque 't donguin la vara.

C. Bosch de la Trinxería.

RETRUCH (per *Eussebi Planas*).

La dona *de rompe* y *rasga*.

La mateixa *rasgada* y *rota*.

VUYTS Y NOUS

Un pare deya continuament á la séva filla parlant de matrimoni:

—Mira, noya: la que 's casa fa bé; pero la que no 's casa crech que fa millor.

—Donchs, pare—responia la noya—fem nosaltres lo qu' está bé y deixém que altres fassin lo qu' está millor.

Z. Zurbano.

MONUMENTS DE CATALUNYA (per *J. Hernández Sanz*)

Lo Pont del Diablo.—Martorell

APROXIMACIÓ (per *F. Flo*)

Li ha jurat amor constant,
li ha probat que ré escatima:
quan ara ja tant s' hi arrima
¿saben com acabarán?

CANTARELLAS

Dels promesos que renyeixen
tot sovint y fan las paus,
no 'n feu cas, es que s' ensajan
pera quan serán casats.

—

Sols tres bestias tinch á casa
y cap d' ellas está bé:
puig lo gat y 'l gos coixejan
y la sogra pert las dents.

FRA. F. VEGIS.

—

Sempre que fassi l' amor
á sabateras molt macas
es que conquisto unas botas
perque, senyors, me fan falta.

—

Tothom critica que porti
los cabells á coll y bé,
y ningú es capás de darme
trenta céntims pel barbé.

—

M' han dit que buscas un jove
que tingui forsa quartets;
ah, bueno, donchs pensa en mi
que á casa méva n' hi ha tres.

J. CASANOVAS VENTURA.

BOLVAS

—¿Quina es la bofetada que 's reb més *ignocentment*?
—La de la confirmació.

—

Cassat al vol:
—¿Sabs un bon remey pels panallóns?
—Sí, noy. Esperas lo mes de Juny y t' hi fas unas bonas fregas de rom.

—

—¿A cóm está 'l sucre?—pregunta una senyora á un magatzém de fruyts colonials.
Lo dependent:—Lo de *primera* classe á tant la lliura; 'l de *segona*, á tant l' arroba y 'l de *tercera*, á tant lo quintá.
La senyora ab molta senzillès:
—Está molt bé: pésime 'n tres unsas del de tercera, y envihi la factura á casa.

—

—Pero noy, ¿vols ferme 'l favor de dirme per qué t' has casat ab una dona tan lletja?
—Vaig á complaure 't. Com avuy dia cap marit pot estar tranquil perque al més llest li fregeixen, si algun dia atrapo á la méva dona faltantme, á lo menos podré dir al que me l' haja feta caure: «¡Amígo, si qu' heu tingut mal gust!

ANTONET DEL CORRAL.

UN CASSINO DE FORA

MOSTRUARI DE SOCIOS PER *S. Russinyol*

La serie de retratos que segueixen son agafats del raig, sense triar, sino tal com se presentan. Poden ser de qualsevol cassino de la provincia de Barcelona. Son gent lo mateix disposada á agafar l' olla per anar á fer una cargolada que l' arma per la defensa de sos drets y de la patria. Lo seu lema es: «broma y honradés»: los sèus mals-de-cap son guayarse la vida, traballá en bé del partit y ferse passar las penas á cops de massurcas y americanas. Si tenen quartos van á Montserrat á *reventarlos*; sino 'n tenen passan la sèva miseria sense fer declamacions oratorias y esperanne que 'l mal temps torni bonansa. Son fills de casa y gent de bé: acerrims partidaris del Cassino, ahont hi troban una familia de amichs; pintoreschs per fora, y per dintre provehits de bon cor y de intencions sanitosas.

Lo President efectiu.

Lo Secretari.

UN CASSINO DE FORA.

Un socio de naixensa.

Un socio encarregat del ball de socios.

Un que toca moltas teclas.

Un de la Junta que no parla.

Un que parla y no es de la Junta.

Un que casi be ja es socio.

Un vot que s' hi pot contar.

Un socio que busca socia.

L' encarregat del altre coro.

UN CASSINO DE FORA.

El que dú 'l pes del Cassino.

Un que 'l pes lo porta á n' ell.

«El furor de las massuresas»

Un que hi ha perdut la salut.

Un altre que li perdrá si no cuyta.

Una veu baixa del coro.

L' únich que no sab de lletra.

Un de la junta d' obsequis.

Un socio que aguanta 'l *golpa*.

APERITIUS ESCÉNICHS

Llangonissa.

Olivetas.

ALEGORÍA

Metamórfossis.

Las il-lusions y 'ls amors
van volant com papallonas,
van volant d' assí y d' allá
com pols d' or que 'l vent s' emporta.

La rosa blanca que ho veu
y son cálzer gentil obra,
tant lo vá obrint, que un amor
sas alas plega y reposa.

—Amor, no 't repenjis tant
que lo meu tronch se colltorsa;
Amor, no 'm besis aixís
que las fullas se 'm cargolan.

Ubriach l' amor, no la sent
y vá aspirant son aroma;
quan l' endormisca lo pler
comensa á marcirs' la rosa.

—Il-lusions d' aletas d' or
voleu, voleu forsa estona,
que 'm retornareu lo goig
que l' amor ingrat no 'm porta.

Mes volan las il-lusions
fent més ample la rodona
y s' allunyan tot volant
y perxó vóla que vóla.

—Il-lusions d' aletas d' or,
crida sospirant la rosa.
¡mes ay! han desparegut
y l' han deixada ben sola.

Ben sola no ha pas quedat,
que l' amor encar reposa
dins de son cálzer marcit,
un temps fresch y ple d' aroma.

Una bufada de vent
ja vá desfullant la rosa;
son cálzer se va badant,
se va badant y cau morta.

Tal vegada sa misera existencia
feu arrastrar, com la serpent, son cos,
que pel ser desgraciat, no es la conciencia
lo fre, per las passions, mes poderós.

O qui sab, si l' engany y la mentida
van sorpendre son cor, verge, ignocent,
puig aqueixa es la lley de nostra vida
que ha de regir per sempre, eternament.

Avuy, l' ángel caygut pel món rambleja
per portar a sa boca un tros de pá;
ara, l' amor d' un temps, lo fastigueja;
l' amor se compra avuy y 's mercadeja,
per fer balans á l' Hospital, demá.

JAUME NOVELLAS DE MOLINS.

¡PXIT!...

I

Diré que vas al temple,
sóls per pescar cristiáns;
diré que 'l dia 't passas
plegadas las dos máns.
Diré que 'l qui ab tu 's casi
¡be 'n quedará servit!
Diré... No, no: ja callo.
¡Callém!... ¡Pxit! ¡Pxit!...

II

Diré que la sabs llarga
ab ton refiat espós;
que, mentre qu' ell la corra,
ve un jove sospitós...
Diré que hi há qui conta,
planyent poch al marit,
que... No ho diré: ja callo.
¡Callém!... ¡Pxit! ¡Pxit!...

III

Diré que, desde jove,
gastas un cor aixut;
qu' es sóls mercaderia
lo teva gran virtut.
Diré qu' ets un hipócrita
tan fals y pervertit
com... No ho diré: ja callo.
¡Callém!... ¡Pxit! ¡Pxit!...

IV

Diré que, per usura
ets vil y malfactor;
que jugas ab els débils
emborratxat per l' or.
Diré que, de mirarte
no més, sento neguit
per... No ho diré: ja callo.
¡Callém!... ¡Pxit! ¡Pxit!...

V

Diré que si honras tacas
ab verinós parlá'
es perqué l' honra teva
está... com sabs que está.
Diré que qui més xerra
sol ser qui penadit
deuria... No: ja callo.
¡Callém!... ¡Pxit! ¡Pxit!...

VI

Diré... ¡Y tal si 'n diria
de cosas si gosés!
Pero si 'n deya gayres
guiat per l' interes
que 'l poble meu m' inspira,
aviat fora servit:
m' escorxaria 'l poble.
¡Callém! ¡Callém! ¡Pxit!... ¡Pxit!...

J. Rifra y Bertrán.

APERITIUS ESCÉNICHS.

Mantega fresca.

Sardina de Nantes.

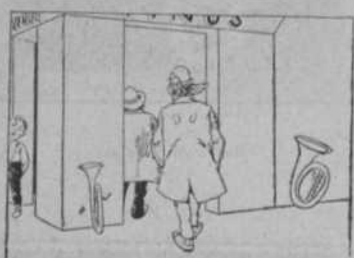
FENÓMENO INSTRUMENTAL

Ó DOS MUSICHS ENQUITRANATS.

Qüento viu (per *Rojas*).

—No 't sembla si per agafar coratje n' entressim a beure dos ditets del ranci.

—Si noy, que aixo de bufar tot lo dia asseca molt.

CANTARS DE TENOR

Tant si vols donarme 'l *si*
com si vols donarme 'l *no*,
prepáram un xiquet antes
ó si no 'm quedaré mort.

—

Estigat á la finestra
á dos quarts de dotze en punt
qu'áaquesta hora, hermosa nena,
jo estaré dormint de gust.

—

¡Que 'n treuria d' alabarte
y de dirte qu' ets molt maca
si t' haurias de quedar
tal com ets, deixada y xata!

—

Sent soltera sempre deyas:
—¡Quants de joves faig patir!
y casada sense dirho
sempre fas *patí* al marit.

—

La noya que arriba als trenta
sense haver may festejat,
ja es segur que 's vol fer monja
ó es més lletja que un pecat.

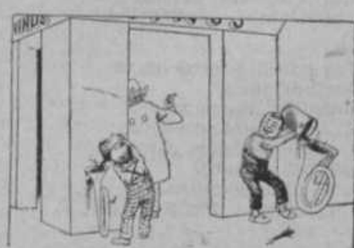
—

¡Quants y quantas ne sé jo
que ab molt gust varen dá 'l si
y si avuy fossen á di
ab més gust dirian *no*!

J. F. Gavirrs.

—Mira tú, quin parell de trabuchs...

—¿Carreguémlos?
—¡Ja está dit!

REFRANS ADOBATS

Quien fué á Sevilla... haurá vist sevillanas.
El primero que llega... es el que ha corregut més.
Hombre sin palabra... indefectiblement es mut.

—Vaja que ab un vaset á la pitrera, un fins sembla que ha de fer mes bona lletra.

—¿Vá aquell tango dels *negritos*?
—¡Siguemhi!

CANTARS DE TIPLE

Fa molt temps que prego á Deu
que 'm depari un xicot bó;
mes no sé si no 'm escolta
ó de bons no 'n troba en lloch.

—

Si 'm quedo per vestir sants
no será per culpa meva,
puig no puch ser més amable
quan un jove 'm fa 'l aleta.

—

Cada dia veig un jove
que temps ha 'm te 'l cor robat;
pro per més que jo l' estimi
com soch dona haig de callar.

—

Per respondre á una mirada
fem á voltas un somris
y ab més gust contestariam
exclamant ben clá y net: si.

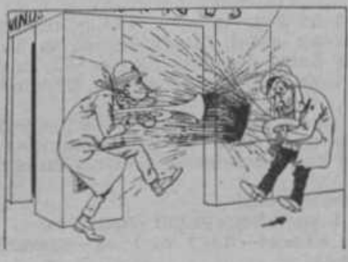
—

Quan á 'l hora no ets aqui
(ho declaro ingenuament)
m' impaciento y sempre penso
que alguna altra t' entreté

—

Jo ho dich clar: totas las noyas
'ném á cassa de promés
si 'n hi ha alguna que no hi vaji,
es tan sols perque ja 'n té.

PEPETA FORGERÓN B.

—¡Apunten!... ¡Fuego!...

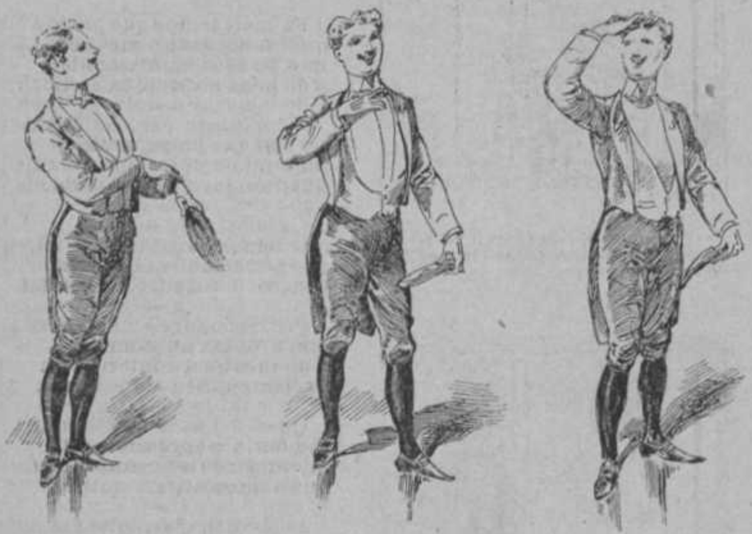

—¡Patatum!

Donde las dan... no m' hi acosto.
Antes no te cases... mira de no tenir sogra.
Quien espera... senyal que no va depressa.
Quien bien te quiera... no abonará que 't casis.
Quien hace un cesto... no hi ha dupte, es cisteller.
A grandes males... grans gastos.

J. PUJADAS TRUCH.

CÓDICH DE LA CRÊME (per *Ll. Labarta*).

I—Estirarse 'ls punys. II—Arreglarse la corbata. III—Amoixarse 'ls cabells.

UNA JUGUESCA

Parlavam de velocitats. Cadascú hi deya la séva. Uns ponderavan la rapidés del ferrocarril, altres citavan la del aucell: fins hi va haver qui va retreure la electricitat y las balas de canó Krupp. Hi ha que dir, en honor de la veritat, que ningú va atrevirse a aludir, ni remotament, als correus espanyols.

No sé cóm, la discussió va entaularse directament entre en Puig y en Vidal, los *oradors* mes apassionats de la colla. Ja no 's tractava de vapors ni locomotoras: la polémica s' havia concretat á dos termes justos y precisos.

¿Qué corra més? ¿Lo caball ó 'l velocipedo?

En Puig defensava 'l primer: en Vidal abogava pél segón.

—Si 'l caball es bo y está ben educat—deya en Puig—passará al davant de tots los velocipedos del món.

—Si 'l camí es plá y la máquina es de construcció perfecta—replicava en Vidal—lo velocipedo 's riurá de tota la caballería de la terra.

—¿Qué t' hi jugas que no?

—¿Qué t' hi jugas que sí?

— Lo que tú vulgas.

—¿Un dinar per tots á can Justin?

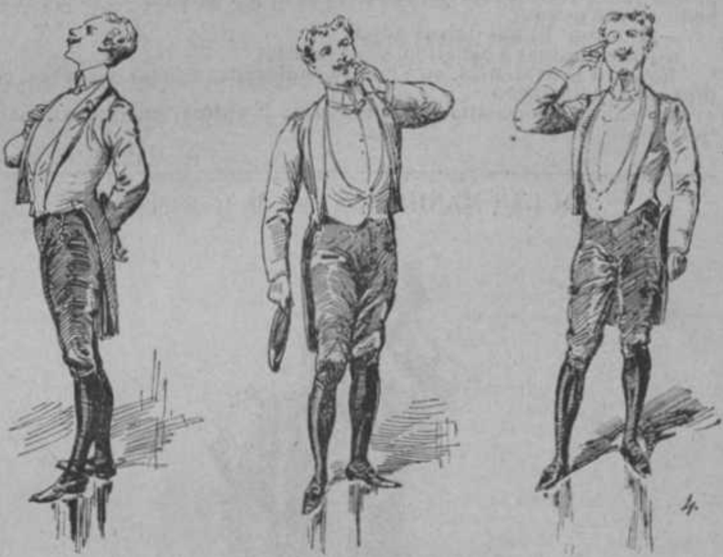
—Está dit: acepto la juguesca.

—La aposta queda plantejada d' aquesta manera: tú portarás un caball, al teu gust.

—Y tú un velocipedo dels millors que trobis.

—Donarém la senyal.... una palmada....

CÓDICH DE LA CRÊME (per *Ll. Labarta*)

IV—Ajustarse 'l frach. V—Estarrufarse 'l bigoti. VI—Calarse 'l *monocle...* y á fer patir donas!

—Y 'l que primer arribi á un lloch determinat, aquell haurá guanyat la juguesca.

—Llestos: no 'n parlém més.

* * *

L' endemá vam reunirnos tots los de la colla al peu del monument á Colón.

En Puig portava un caball de bona estampa y camas lleugeras.

En Vidal s' havia fet conduhir al lloch de la cita un velocipedo procedent d' una de las mès acreditadas fàbricas.

—Vam quedar—digué en Puig adelantantse—en que guanyará qui primer arribi á.... ¿ahónt vols?

—Al plá de Palacio—respongué en Vidal:—me sembla que ab aquest trajecte ja n' hi ha lo suficient.

—Conformes. Posa 'l velocipedo arrambat á aquest arbre, al costat del caball.

—¿Te sembla si están en la mateixa linea?

—Si. Ara, que dongui la senyal algú d' aquests. A la una, á las dugas....

—¡A las tres!

En Puig, sense montar á caball, pega latigasso á la bestia y li fa empendre una carrera desenfrenada.

Inmediatament agafa á n' en Vidal per las solapas y li impideix enfilarse al velocipedo.

—¡Y ara!—crida aquest:—¿qué fas?

—Mantenirte dintre de las condicions de la juguesca. Pega al velocipedo, si vols; pero no hi pujis.

—¿Pero cóm vols que....

—Deixat de tonterias: vam apostar sobre si 'l caball anava més depressa que 'l velocipedo. Lo caball ja es al plá de Palacio: lo teu velocipedo encare es aquí.

—¡Si no m' hi has deixat pujar!

—¿Que hi pujat á caball jo, per ventura?

Rendit á la evidencia, en Vidal va confessarse vensut. Lo caball corra més que 'l velocipedo.

La máquina necessita que la moguin: l' animal ab una xurriacada 'n te prou.

A. March.

EN LAS MANIOBRAS (per *M. G. Simancas*)

¡Quin tip de tocar llamada!
¡Quin tip de anà amunt y avall!
¡Quin tip d' espera 'ls queviures!
¡Quin tip de patir de fam!

HUMORADA

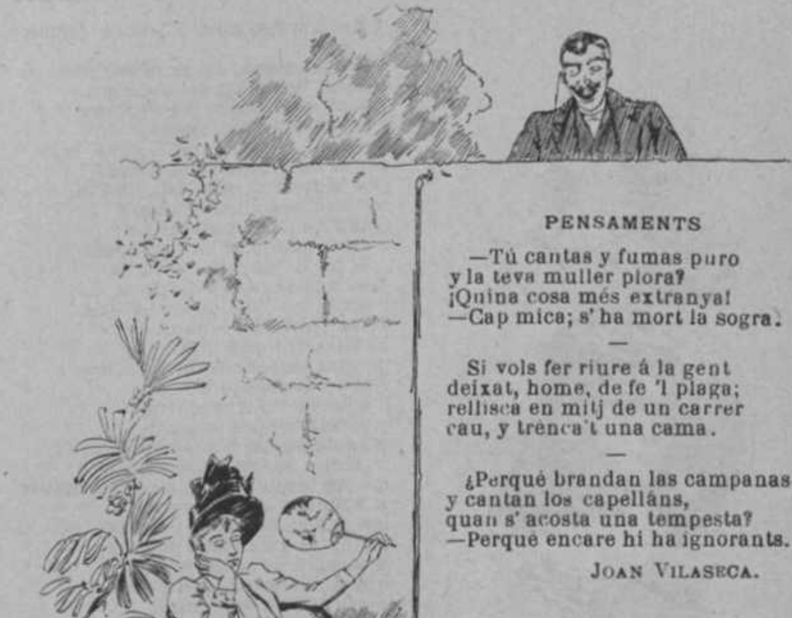
Un professor explica *Historia natural*, y entre moltas altras cosas diu que 'ls llargandaixos son verts.

Un deixeble ab gran rapidés:

—¿Y no maduran may?

G. Homar.

NYONYA ESTIVAL.—(per *Gomez Soler*)

PENSAMENTS

—Tú cantas y fumas puro
y la teva muller plora?
¡Quina cosa més extranya!
—Cap mica; s' ha mort la sogra.

—

Si vols fer riure á la gent
deixat, home, de fe 'l plaga;
rellisca en mitj de un carrer
cau, y trénca't una cama.

—

¿Perqué brandan las campanas
y cantan los capellàns,
quan s' acosta una tempesta?
—Perqué encare hi ha ignorants.

JOAN VILASECA.

No 'us adormiu, noyas macas
en los jardinets florits:
no 'us adormiu, noyas macas,
que al istiu corren mosquits.

LA SOGRA

Álsat Llâtzer.

(A mon benvolgut amich N' Anton de Ferrater)

Francament, no 'm sé esplicar
perqué 'ls del art de la ploma
quant volen riure y fer broma
á la sogra ho fan pagar.
¿Qué 'ls fá la sogra?.... ¿Qué 'ls fá
per sé escarnida sens' treva?....
¿No 's mereix, com filla d' Eva,
ser tractada ab més amor?....
Quan ne parlan ab rencor
á mi la sanch se 'm subleva.
L' un li diu serp verinosa
dels Adáns casats de poch;
l' altre, qu' ella encén lo foch
de la discordia espantosa.
L' altre diu que li fá nosa
perque sempre crida y gruny;
l' altre la desitja lluny;
l' altre la voldria morta;
y tots li tancan la porta
y hasta algún li ensenya 'l puny.
¡Pobra sogra!.... ¡Si 's pensés
qu' ha tingut quinz' anys hermosos
y 's tenian per ditxosos
los que hi parlavan no més!....
¡Ah!.... Si una sogra pogués
retorna á sa primavera,
quant li anessin al darrera
parlantli ab salameria....
crech.... que 'ls esgarraparia!....
¡Llavors si que fora fera!....
Oh, y que 'ls fora merescut
perque sens' gota de pena
ab los cants de la sirena
enganyan la joventut.
¿Hi ha més negra ingratitut
que las dels homes del dia?....
Fingeixen idolatria
á la dona que 'ls agrada;
s' hi casan; y un cop casada
ja may més veu l' alegria.
Ab una lluna de mel
la enlluhernan, sols ab una;
y ay pobreta!.... aquella lluna
quantas n' amaga de fel!....
Ella 's pensa trobá un cel
ab l' homenot que l' halaga,
mes quan la lluna s' apaga
surt ja l' altra ab quart creixent....
venen fills.... y ab aquell vent
la de mel fuig.... y s' amaga.
Y que fuig.... per no tornar;
perqué ab los devers d' esposa
y de mare carinyosa
ni ab un cove 's pot cercar.
Hi ha malalts?.... Au!.... A vetllar
y per xó.... cuyna.... apedassa....

als vermells de la mostassa
pósa'hi llar.... ves á fe 'l llit....
cús pels grans.... cria al petit....
renta....planxa....¿aixó no es massa?
Y en pago de tot aixó
—y sort gran té la que ho logra—
creixen los fills.... y ja es sogra!
qu' es un títul.... de mistó.
Y apa!.... Ja som á 'n alló
de que la troban avara,
rondinayre, esquerpa, rara,
serpent d' aquell paradís....
y me la treuhen del pis
sens' recordar que 'ls es mare.
Sens' recordar qu' ha donat
á un del dos sanch de sas venas,
y qu' ha envellit.... ab las penas
que per pujarlo ha passat.
Ni li respectan l' edat,
perqué la nora ó be 'l gendre
no volguent sa rahó entendre
res del que diu los fa moure,
fent.... com si sentissen ploure
ó si crides ous á vendre.
Sens' respectar sa experiencia
no fan may lo qu' ella diu;
en tot hi veuhen motiu
per' apurar sa paciencia.
Se 'n burlan sense conciencia,
no l' escoltan, ni 'n fan cás;
si ella diu sis, ells fan ás,
y ab tot y tornarla calva
volen que sigui.... una malva!....
¡Vaya uns beneyts del cabás!....
Las noyas principalment
son las que més la critican
y que més la mortifican
poch després del casament.
Adversió contraproduhent!
perqué 'l mantenir l' error
que una sogra causi horror
cau després sobre 'l que crida:
¡Ay del escolá qu' oblida
qu' ab lo temps será rector!....
Y aixis la noya.... ¿Qué logra?....
Rés en benefici d' ella:
Puig creixerá.... 's fará vella....
será mare.... y será sogra!....
Aixis sa ditxa mal-logra;
pedras tira al seu terrat:
Creyéume es un disbarat
lo parlar mal d' un subjecte
qu' ha de mereixe 'l respecte
de tota l' Humanitat.
¡Visca la sogra!.... Un ximplet
será aquell que callat resti
y ab un ¡visca! no contesti
á la indicació qu' he fet.
Mes.... ¿Qué veig?.... Me fá l' ullet
y 's posa tota cofoya
tocant lo colze á la noya
una senyora d' allí?....
¡Dispensi!.... No fá per mi....
per més qu' ella es una joya.
No fá per mí; y si 'l desitj
té de sabé 'l qué s' hi oposa,
li diré que tinch.... esposa
y *ainda mais* set fills.... y mitj.
Ma casa es.... un regositj.
Ab deu anys que soch esclau
he gosat sempre una pau
tranquila.... dolsa.... octaviana....
Ah!.... Ma sogra es.... á l' Habana
y m' envia.... molt cacau.

RAMÓN SURIYNACH BARLL.

LA TARDOR.—(Quadro al oli per *N. Raurich.*)

TIPOS VALENCIANS (per *C. Gomez*).

Llaurador.

Cassador.

LLENGUATJE «FI DE SIGLE»

(PETIT VOCABULARI MUNICIPAL)

Arcalde.—Una persona que fent lo serio ja 's pensa que ho ha fet tot.
Bandera.—Un drapot que *val* deu rais.
Centenari.—Una *mina.*
Consums.—Un biberon que passa de boca en boca.
Comptes.—Geroglifichs numérichs que ningú arriba á entendre may.
Corrida de toros.—Espectacle bárbaro.... subvencionat ab 4,000 duros.
Delegacions.—Cárrechs gratuits, que tothom té interés en desempenyar.
Desgavell.—Resultat de la gestió municipal.
Dignitat.—Aguantarse en la Casa gran, fins que á un lo treuhen á clatelladas.
Eleccions.—Comedia que cada vegada que 's representa es rebuda ab xiulets.
Eloqüencia.—Enrahonar sense cap ni peus, ab l' únich propósit de fer veure lo blanch, negre.
Expedient.—Un ganivet que no talla.
Fieras.—Quatre gallinas y un parell de conills.
Guardia municipal.—Un home qu'escombra'l pis dels regidors, acompanya 'ls séus fills á estudi y fuma cigarrets sobre l' acera.
Honradés.—Materia completament desconeguda.
Informació.—Arma que apunta, apunta.... pero que no dispara may.
Matadero.—Lloch ahont s' hi matan bous, béns.... y reputacions.
Mercat.—Centro alimentici de contribuyents.... y concejals.
Opinió pública.—Un crit que fa riure.
Parch.—Regalo que 'l gobern ens va fer, que amenassa portarnos á la ruina.
Primas.—Senyoras molt conegudas entre certs regidors.
Regidor.—Un individuo que veyent que 'ls séus interessos no marxan bé, 's posa á administrar los dels altres.
Tarugo.—Llot que hi ha en lo fons de molts acorts.
Vergonya.—Article qu' escasseja bastant.

MATÍAS BONAFÉ.

UN ESPANTADOR QUE NO ESPANTAVA

(per *M. Moliné*).

Tant poch cas ne feyan los *aucellots*, que se li menjavan lo grá del camp municipal, sota d' ell mateix.

EPIGRAMAS

Escolti, senyor Pinilla,
vosté que tot ho segueix,
voldrá dirme si coneix
El Barbero de Sevilla?
Mes en Pinilla que vol
no tenir conversa en vá,
mal humorat contestá
—No senyor: m' afayto sol.

—

No estava ab la dona en Porta
quan aquesta 's va morir,
y ell al punt vá decidir
feria retratar boy morta.
—Es cosa que ha d' extranyar—
digueren los que allí estavan—
Sent viva ella no lligavan
y ara la vol retratar.
Mes en Porta á tals cansóns
contestá aquesta paraula:
—Vull lograr tenirla á taula
sense que tinguém rahons.

—

Lo poeta Pere Guiu
no sab llegir lo qu'escriu,
y no falta qui afegeix
qu' escriu sols lo que llegeix.

INDALECI CUCARACHA.

—

—Quan me donará 'ls dinés
—Quins dinés?
—Los de aquell compte.
—Deixím y vagise'n prompte
que aquí hi va morí un inglés.

C. BARRERA Y CARGOL.

—

L' avaro D. Bartomeu
á un pobre un céntim va dar.
—Déu li pagui aquest li feu,
y aquell li va replicar:
—Ara no us lo malgasteu!.

J. FOLL.

—

Un dia un burot digué:
—Que porta aquest cotxe noy?
Y 'l cotxero respongué:
—Sabis com vos á Sant Boy.

CASELAVI.

Rey de armas (Dibuix à la ploma per *E. Soler de las Casas*).

VIATGE DE RECREO

Las nou y cinquanta sis minuts.... Falta mitja hora... ja tinch lo bitllet... compraré diaris, y podré passar lo temps llegint.... ¿Si comprés un vano també?.... Vinga.... ¡fá tanta calor!

Bueno: 'm fico aquí en aquest vagó de tercera: la gabia dels millonaris.... ¡es més gran que 'ls de primera! Com no hi ha ningú encare, podré triar un recó.... aquí mateix: que encare que hi toca 'l sol, passant per la claraboya del *anden*, es no mes que la mitja horeta qu' estarém aquí parats: com qu' aixís que arrenca ja gira, tindré fresca... Bó: ja 'n pujan d' altres.... ¡Ay, ay, qué gent....! Ja hi caich: si demá es la Mare de Deu d' Agost.... festa major de mitj Catalunya....

¡Quin convoy de farcells y criaturas!.... ¡Qué diuhen que tot es ple!.... Fem lo desentés, potser passarán de llarch.... Ca, ca, venen dret aquí.... ¡Jesús, María, Joseph! y no sols pujan dintre aquest vagó, sino dintre la mateixa partió meva!

ANDRÓMEDA'
(Quadro al oli per *T. Cannecia.*)

—Fará 'l favor, si es servit, em diu una dona grossa y nana, rodona com una pilota, que duya un sach d' indiana gran, baldé, que semblava que hi hagués á sota un temporal de carn, ab aquell seguit d' onadas;—fará 'l favor, si es servit:—y m' allargá una criatureta, com de dos anys, que al veures als meus brassos se va posar á saltironar contenta, donantme cops, ab la ma plana, á la calvicie; tot rihent d' una manera bastant clara, per l' edat que tenia.—¡Meló, mama, meló!

Ne varen pujar set, l' un darrera de l' altre; set, que á rahó de tres farcells per barba, feyan.... vint y un farcells. Tothom se va anar colocant.... Jo, tossut com sempre, encare que 'l sol me tocava, seyent al meu reconet.... la criatura seguia als meus brassos.... sa mare me la va deixar dihent, tot fentli festas:

—T' agrada molt anar ab aquest senyor?.... tú mateixa, tú mateixa, si no vols venir ab la mama.

Jo que de bona gana li hauría tornada, l' estava aguantant per condescendencia.

Va anar creixent lo brugit; ne van pujar dos mes; que no portavan farcells, pero anavan ab escopeta y 'l corresponent sarró penjat al coll.... calsons... etc... tot lo dibuix de cassador; pero, francament; m' haurian fet mes por ab una forquilla als dits que ab l' arma que portavan, si hagués sigut perdiu.

Ja va ser ple tot lo vagó, fins á 40 *asnos*, que deya 'l rótul dels capsals.

¡Quin bellugueig! L' un s' aixeca á posar be 'ls farcells; l' altre 's treu l' americana; tothom se venta; al menos se senten set ó vuyt criaturas que ploran; ¡quin xarrar sens parar may! Alló era una *pajarera!* Semblava talment, ab aquell moviment continuo, una gabia de micos ensinestrats; se veyan bellugar caps de totas menas: de

rossos, de negres, de blanchs y d' altres com lo meu: de color de mitjas de pagés. Noyas que anavan claras... de roba, ab llassets penjant per tot: ne vaig veure unas, sobre tot, que semblavan unas palmas guarnidas, vestits blanchs, vestits grochs, vestits blaus; en fi alló era una capsa de colors grossa.

Al poch rato toca la campana: fa tres ó quatre estornuts la máquina y xiula: se senyan dos ó tres, de quaranta del vagó... sotregeda, y com un xicot quan li compran un xiulet à la fira, fuig de casa content per ensenyarlo als xicots del carrer amichs seus, lo mateix fa la máquina nostra: al surtir del *anden* contenta xiula passant orgullosa per entre aquell embull de cotxes y máquinas que 's troban al sortir de la estació.

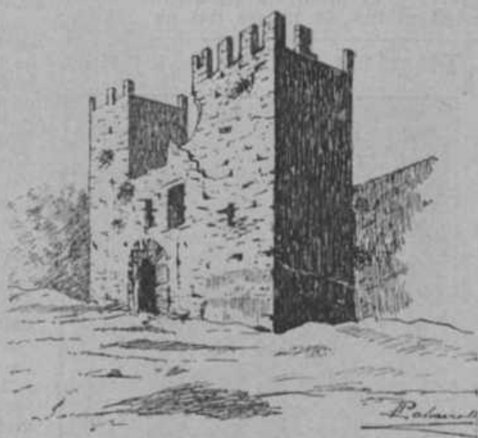
No feya pas deu minuts que caminavam, lo tren ja havia girat y jo estava á la sombra, quan la dona grossa me diu que se sentia ascos, que tenia por de marejarse.. en fi, que la deixés passar á la finestra; allá ahont jo havia pres lo sol tan rato, pel goig de disfrutar desprès de la fresca! ¿Qué havia de fer.....? li vaig deixar passar. Al cambiarse de puesto, no sè com, me va fer caure 'l barret de palla y seyenthi al damunt me 'l va posar més pla qu' un ventall ¡deixeuvos d' aquells *pernils!*

La nena que duya jo, estava quieta y ab lo trontoll del tren se va dormir. — Ay — me va dir sa mare— jo ja li pendria, pero... si la reneném se despertará, pobreta. Los altres del vagó havian anat fent grupos: qui parlava de la cullita, qui deya mal gobern.

MALLORCA PINTORESCA (per *J. Palmerola*)

Moli d' en Xalach.—(Palma)

Porta del Moll.—(Alcudia)

Al demanarme per mudar de puesto la *dona grossa*, me vaig quedar entre ella y una mossa, de vuyt ó nou anys, filla seva també, que estava menjant pa sucat ab figas, tota bruta y enllafarnada. Sa mare al cambiar de puesto devia trobarse tant bé allí recolzada, que va dormirse, deixantse anar damunt meu, ¡y era de libras!

Jo prou havia comprat diaris per llegir y un vano per ventarme, pero 'm faltavan mans.

Hi va haver un rato de quietut; la noya del pa sucat ab figas s' havia dormit també y tenia la seva ma á la butxaca de la meva americana y á la ma un tros de pa sucat, figas y tot, ¡que vos dich que 'm va posar galdós!

Várem anar fent camí, parantse sovint lo tren: en aquella *línea* tot son estacions.

Mentres meditava sobre lo que m' estava succehint, me va treure del ensopiment de las mevas cabórias, una escalfor freda, que 'm vaig sentir á las camas... ¡Aquell angel de Deu feya *pí pi!* Me l' aixeco sobtadament de la falda: ja havia fet tart... se va posar a marranejar, y al acostarme'l per ferli festas y consolarlo (jo no li sabia 'l mal vici) me va esgarrapar de mala manera. Als plors de la criatura, se despertá sa mare; y al péndrela pera donarli mamá, la mossa del pa sucat se va mitj despertar y badallant y estirant los brassos, se va tornar á posar be; pero allavors estirada de cap á la meva falda. La *dona grossa* comensá á butxaquejarse la pitrera y, fillets de Deu, ¡me vaig quedar parat! ¡si no m' aparto rébol... Vaja, jo trobo que certs bultos s' haurian de facturar!

À TRAVÉS DE CATALUNYA (per J. Pahissa).

Un carrer de la Garriga.

À TRAVÉS DE CATALUNYA (per J. Pahissa).

Un recó de Moya.

Al petit ja li havia passat la rabiola y tot mamant m' anava donant cops de peu á las calsas, que ab l' humitat que encare hi havia del *pi pi*, me va deixar que feya goig.

Arribém á l' estació de... La mossa va tenir ganas... de alguna cosa. Sa mare la va tenir de baixar del tren, quedantme jo aguantant altre cop la criatura, que riallera no 's cansava de dirme:—Papa, papa...

Tanca un mosso la portella, y mare y filla surtint de etc... busca que busca, no encertant lo vagó: xiula 'l tren, torna á arrencar, quedantse ellas dugas en terra y jo dintre, ab aquella criatura, que no para-

va de dirme:—Papa, papa. Tothom treya 'l cap per la finestra; ellas de lluny signavan, no sé qué, y 'l tren anava fent camí. Tothom me va plányer; pero jo vaig carregar ab la criatura.

Á l' estació inmediata havia de baixar jo, per anar després mitja hora en tartana fins á... ahont tenia de trobar la meva dona. Vaig pensar: a la estació la deixarás y que s' arreglin; pero fillets de Deu: la dona, ab lo desitj d' obsequiarme, va baixar fins á la estació aquell dia, y gelosa com es, y sentint la criatura ab lo seu papa, papa, no hi va haver poch desori! Se va creure que m' havia sobtat al venir per casualitat á l' estació: jo prou m' esforsava explicant lo succehit; pero ella, tossuda que tossuda.

Jo la volia deixar al jefe de l' estació la criatura; pero sentint las rahons que tenia ab la dona, de cap manera: va dir que ell no volia ficarse en enredos de familia... Telégrafo per aquí, telégrafo per allá... Fins que al cap de mitja hora de rahons, va arribar un tren de carga, que haviam deixat endarrera, y en ell van arribar la dona grossa y sa filla, dintre d'un vago dels que serveixen pera portar tocinos.

Diuhen que van anar tant á gust.

VÍCTOR BROSSA Y SANGERMÁN.

Estudi á la ploma (per *Joan Llimona*)

ANÉCDOTA BUROCRÁTICA (per *Dieguez*)

Sona 'l timbre del teléfono: l' oficial primer hi acut. Es lo ministre que pregunta:

—¿Y el expediente que le recomendé?

L' oficial, que no se 'n havia recordat mes, sense fixarse en que 'l teléfono tot ho arreplega, diu:

—¿Qué le responderé á este tío?

Y 'l tio ministre replica:

—Muy sencillo: que me presente en el acto la dimisiòn y yo se la admito por teléfono.

CAPRITXOS

A n' en Lluch deya 'l confés:
—No t' deixis de penedir,
Perque, després de morir,
Cendra serás y res més.—
Y éll l'hi respongué ab veu tendra:
—Aixó no m' estranya, pare;
¿Cendra, heu dit? ¡Si ja ho soch ara!
—¿Per qué?
—Perque m' dich Lluch Cendra.

***

En Pi s' casá ab la Pepa Olla,
Y apenas fou dat lo *sí*,
Volentlo, la séva molla
L' hi digué:—Vina, *tú-Pí*.

***

En Cervantes, que ingeni gran tenía,
De fam, de fret y de dolor moria..
Y en Pau, que á Cuba també té un ingeni,
No hi há calaix que d' unsas no l' ompleni.
L' ingeni, si no t' vols morir de gana,
No'l tinguis may al cap, tenlo á l' Habana.

JOAN TOMÁS SALVANY.

ARTISTA ESPANYOLA.

LA OTERO, célebre bailarina qu' está fent furor á Viena.

INVITACIÓ

Epístola al méu amich Joseph Crostis y Aymerich.

Estimat amich Pep Crostis:
Lo dia 11 es San Martí;
ab aixó si vols veni
ja ho sabs.... ¡ni may que t' acostis!
Si aceptas lo meu envit,
acudiré á l' estació
a rébret ab un faetó....
que té un fusell consentit.
Mes si't vingués á remá,
per haverhi inconvenient,
ne tindria un sentiment....
pro no podria plorá.
Per minestra ni 'ls reys persas
estarán tan regalats,
perque mataré dos gats
qu' al menos farán deu tersas.
No tindrás de dormí en jás,
pues, siga gran ó petit,
ja sabs que á casa hi ha un llit
que' m van robá 'l matalás
Lo programa de las festas
s' está imprimint; ab aixó
te 'n vaig á dá una racció....
per veure si t' indigestas.
Cornetas cada matí
carré amunt y carré avall,
perque 'ls que vinguin del ball
puguin mes de gust dormí.

DIUMENJE DE RAMS (per *Miró*).

Oh nen qu' en lo comens de ta existencia
per la palma demostras tant deliri,
procura que la palma de ignocencia
no se 't torni ab lo temps la del martiri!

Si acás véns y 't mortificas,
obra un xich la finestreta
los hi abocas la.... tasseta
y 'ls dius:—¡no estich per musicas!
Gran ofici á tota orquesta
y després lo gran sermó....
si lo gran predicadó
no s' escanya en tan gran festa.
Dalt de cucanyas molt altas
hi penjarán dugas ocas.
Si t' hi enfilas y las tocas
son tevas.... pro están malaltas.
Molts xicotets voldrán ferho
y relliscarán de l' asta,
cayent com cau en Sagasta
quan s' enfila al candelero.
Encare que siguis gran,
si de jugar tens atachs,
podrás caminá ab uns sachs,
crech qu' hi donan.... no sé quánt.
Hi haurán neulers pèls carrers,
y si ab un d' ells vols jugá
perderás, se 't rifará
y 't carregará 'ls neulers.
Veurás, per més que t' espantis,
corredissas de xiquetas,
que per guanyar deu pessetas
fins se deixan trencá 'ls cantis.
Per diverti á la quitxalla
no hi faltarán caballets
que fan guanyar mols ralets
y no menian grá ni palla.
Al cafe ¡prou qu' ho haurás vist:
dos nanos, un blanch y un negre,
qu' un entra á véurels alegre
y casi sempre 'n surt trist.
Al Museu d' antigüetats
hi veurás mil maravellas:
ferros y espardenyas vellas,
xavots, draps, vidres trencats....
Per guanya honors y diners
vindrán velocipedistas
que correrán com carlistas
quan buscan vots pèls carrers.
Si vols ballá uns rigodóns
ja 't sé una noya pitera,
pro ¡vigila! qu' al darrera
sempre hi dú dos polissóns.
¡Y 'l castell! Porta aygua-naf
si 'l soroll te fá mareig,
pues hi haurá tal tiroteig
que semblará 'l de Calaf.
Firas, xarangas, orquestas,
dramas, sarsuelas, vetlladas,
salvas, tracas y tronadas
¡Aixis no ho serán las festas!
En fi: serán cosa bona,
perque tothom hi traballa;
y si hi hagués l' ou com ba lla
fora igual que á Barcelona.
Y per si acás t' incomodo
ab mon llenguatje importú,
has de saber que sens tú....
ho farém del mateix modo.
Ves á contarho á ta tia,
y si á la festa major
no 't deixés venir.... ¡millor!
Ton amich

M. Badía

Apunte pera un quadro. (Dibuix à la ploma per *B. Galofre*).

PENSAMENTS GASTRONÓMICHS (?)

Al vi no s' hi ha de tirar aygua may. D' aixó ja se 'n ha cuydat lo taberner.

—

No extranyis que ta futura sogra al convidarte á dinar t' obsequihi explendidament. Quant un está en capella, se li dóna tot lo que vol.

—

La indigestió que tens avuy, no es precisament de lo que vas menjar ahir. Hi ha plats que fan sentir lo seu efecte al cap de senmanas y mesos. La poma que va menjarse Eva fa una pila de mils anys, encare no l' hem pahida.

—

¿Pot un atiparse d' arrós sense menjarne gens? Si. Aceptant lo convit d' un company... y abstenintse de probar l' arrós.

—

Los pensaments que neixen al calor del xampany, moren al calor dels matalassos.

—

Pera judicar del benestar d' un home, no basta veure la séva taula ben provehida: es necessari veure també la llibreta d' apuntacións dels sèus provehidors.

—

Los cantants que mès prodigan los galls, son los que menos poden menjarne.

—

Nó, no has d' obrir molt l' ull si vas á menjar al restaurants: al contrari, convé que 'ls tanquis hermèticament.

—

May havia estat tan adelantat com ara l' art de preparar los aliments. En tot s' hi descubreixen principis nutritius; de tot se 'n fan sustancias alimenticias. Fins hi ha qui s' alimenta... de gorras.

FANTÁSTICH.

CURIOSITAT ARTÍSTICA

Dibuix del célebre MARIANO FORTUNY, quan era encara noy, ans de partir á Roma.

METODO BROWN - SEQUARD

Academia de Ciencias Lucrativas de Mussol-bourg.

SESSIÓ INAUGURAL.

En cómodas butacas que roig vellut tapissa
los sabis y eminencias ab ordre 's van seyent,
y omplerta ja la sala d'il-lustre concurrencia,
al honorífich soli d'aquella presidencia
s'assenta 'l President.
La campaneta anuncia, sonora y argentina,
qu'ab la deguda pompa comensa la funció.
Los sabis s'encarcaran, las llenguas enmudeixen,
s'amagan las xisteras, las calvas apareixen
y s'obra la sessió.
Llegeix lo Secretari l'hipnótica Memoria:
resum de cassos vistos, discursos pronunciats,
dictámens académichs, ingressos de nous socis,
detalls de tota mena y 'l quadro de negocis
dels últims anys passats.
Termina la lectura. Los sabis estussegan
y'ls caps pelats bellugan ab ayre magistral.
Y en tant á la tribuna n'hi puja un ab cuydado,
se moca, se beu luego un vas d'aygua ab bolado,
s'aixuga molt formal,
se cala las ulleras, escup y s'adelanta
desplega 'ls mústichs llabis en agri-dols somris,
del fòns de la butxaca se treu unas quartillas,
cargola son bigoti, amoixa sas patillas,
saluda y diu aixis:

DISCURS DE MR. CRAPOUSSIN.

(Observación n.º 3069)

Fulla clínica en redolins.

Pep Pastera y Desenganys,
vell de vuytanta nou anys,
barba blanca, cap pelat,
impedit, desdentegat,
boig, afónich, sórt y cego.
—(Sis d'Abril)—Me n'encarrego.

—

(Dia set).—Una injecció
de such espés de moltó.
Efecte: instantáneament
recobra l'enteniment.

—

Dos punxadas.—(Dia deu)
Recobra de pet la veu.

—

Xeringantlo mes sovint
torna á veurehi.—(Dia vint).

—

Per no darli tanta pena
se l'injecta per l'esquena
al damunt de las costellas.
Fuig l'embús de las orellas.

—

A las trenta cinch sessions
ja 's troba bé del talons.

—

UNA CORREDORA (per *F. Fló*)

¡N' hi ha fins per perdre la calma!
Horas y horas passejant,
per tots cantons rebuscant
y... *nada*, no passa *un alma*.

REFLEXIÓ (per *Ezabir*).

—¿Qué 'm donará avuy per entrant la majordona?

De Paris rebo de nou
fluït concentrat de bou.
L'home pot ficarse al llit
y hasta s'alsa cada nit.

—

(Tres de Juny). — Avuy l'hi he fe
l'injecció cent vint y set.
Com si fós obra del Cel,
se li torna negre 'l pél.

—

Segueix la cosa avansant
y 'l cap se li vá poblant.

—

(Sis d'Agost).—Cura trescents.
L'hi surten de nou las dents.

—

Tot sol ja vestirse pot
y se li belluga tot.

—

(Setze d'Agost).—Ab paciencia
tornará á l'adolescencia.

—

(Setembre).—Avuy, dia tres,
subcutáneament ha prés
l'extracte pur de cobaya.
L'efecte es cosa molt caya
qu'acredita 'l tractament:
lo vell se'm torna ignocent.

—

(Dia dotze).—¡Sembla mentida!
L'hi he tingut de buscar dida.

—

(Dia trenta).—Sessió final.
Desgracia horrible y fatal.
Pep Pastera y Desenganys,
vell de vuytanta nou anys,
que á copia de linfa pura
se'ns torná una criatura,
á la tres mil injecció
s'ha mort del sarampió.

—

Ab constancia, jo us prometo
convertir un vell en feto.
Jo per pór de trabucarlo
no m'he atrevit á portarlo,
que'l tinch des que vá mori
posat en esprit de vi,
y aquell que no ho vulga creure,
al meu pis ho podrá veure.

* * *

Academia y Presidencia
qu'ab tanta benevolencia
mon discurs heu acullit,
jo us saludo á tots.

He dit

Grans picaments de mans, murmulls d'aplauso
ressonan per l'espay.
Se belluga tothom y alguns abrassan
al orador suhat.
Proposa'l President que s'imprimeixi
una obra tant capdal,
y aproba l'Academia una tirada
de cent mil exemplars.
Y s'alsa la sessió.—Passan los sócis
de dos en dos ab molta serietat
al Museo Megalo-antropológich,
hont tindrá lloch l'indispensable fart.

(Traduhit de *Las garrofas hipocráticas.*)

FOLLET.

LOS INÚTILS (per *M. Moliné*).

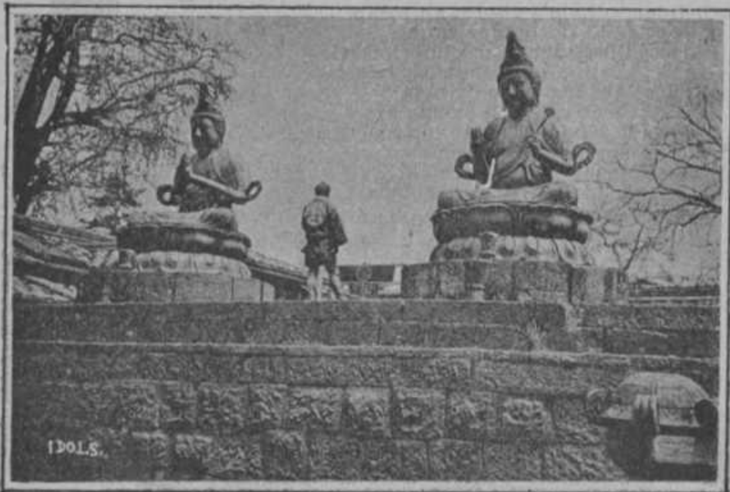
Completament inútils, en rigor, no 's pot dir que ho sigan: lo cos de municipals es un cos que vesteix molt.

ACUDIT.

—Qué m' agradaria—deya un tronera—una dona alta, blanca, de ulls negres, cabellera ondulada, peus petits y...
—¿Per casarthi?—li preguntá un company.
—No, home, no: perque s' hi casés algun dels meus amichs.

XANIGOTS.

MONUMENTS JAPONESOS.

Dos ídols budhistas del temple de Asacsá á Tokio.

GENEROSITAT

Un pobre demana una pessa de roba per abrigarse, y un' ánima compassiva li proporciona una americana, vella, bruta, tronada, inaprofitable.

—Teniu, prenéula—li díu—no l' he portada més que dos vegadas.

Lo pobre se la mira y s' extranya de que ab dos solas vegadas de haverla portada estigui en aquell estat, atrevintse a preguntar:

—¿Dugas vegadas no més?

—Dugas vegadas, si: la primera vegada la vaig portar quatre anys, y la segona sis.

RAMON FERRIOL C.

SOLUCIÓ

En lo café Suis dos joves s' atipan, sense preocuparse de altra cosa que d' omplir la tripa; pero al final del ápat suculent, se miran cara á cara y l' un pregunta á l' altre:

—¿Qué demaném la nota?

—Demánala tú, que jo no tinch un quarto.

—Y jo menos.

—¡Sí qu' estém bén guarnits! ¿Y donchs que fém?

—¿May dirías que podriam fer?

—Tú dirás.

—Demaném un domino y 'nsjuguém lo sopar, qui guanya marxa y altre 's queda aquí per poca-vergonya.

J. SALAU.

MONUMENTS JAPONESOS.

Temple budhista á Kioto.

MITJAS SOLAS Y TALÓNS

Mañanita de S. Juan
yo te vi hablando con otro,
y l' endemá als caballets
fent la broma ab tres caloyos.

—

Mujer á quién algún dia
amé yo sin conocerte,
ara cada cop qu' hi penso
m' agafa un fort mal de ventre.

—

Una carta le mandé
con mi llanto humedecida,
y 'ls quartos que cada més
li donch per pagá la dida.

—

Tienes en tu casa niña,
lo mejor de cielo y tierra;
pero tens un' altra cosa....
hont te ficas tot ho esguerras.

J. ABRIL VIRGILI.

QUENTO-XARADISTICH (*)

Una minyona molt maca
que servia al *tercer* pis
de casa, va tocá 'l *dos*
ab lo séu promés Narcís,

un xicot que li faltava
per entrá á la *quinta* un any
y que cada *dos* per *tres*
tenia un capritxo extrany.

Estant los *dos* á Madrit
ell un bitllet va comprar
y per més sort, la *primera*
á las sévas mans vá anar.

No feya *tres quarts* que havia
dat *una prima* á un xicot
quan *dos* timadors de ofici
li varen fer saltar *tot.*

J. STARAMSA.

(*) Per més que sembli xarada
no ho es aquesta vegada.
N. del A.

PENSAMENT

Una declaració de amor equival á una declaració de guerrá al portamonedas del infelis que la fá.

U. ALEMANY B.

PRENENT VISTAS (per *Gómez Soler*).

Avants de que *Brown Secquard* se proclamés autor del sistema de rejovenir als vells ¡no n' hi havia pocas ni gayres que ja l' aplicavan ab éxit!

EPÍGRAMAS

A un fulano qu' era sort
se li va morir la dona,
y al dirli donya Ramona
si sentia aquella mort,
lo fulano li digué
ab una veu molt baixeta:
—Jo, senyora Ramoneta,
la vritat, no sento ré.

—

Perque un manyá molt picava,
enfadada y tocant l' ase
á n' al amo de la casa
donya Rosa s' exclamava.
Y aquest, ab no poca pena
li digué com si no res:
—Miri, á mi 'm *pica* molt més
un grá que tinch á l' esquena.

—

Un jove de molt talent
al punt de ferse una hermilla,
vá dir al séu sastre Trilla:
—No hi vull cap butxaca, ¿sent?
Y 'l sastre seguidament,
molt serio, ab tó reposat
li digué:—¿Qué s' ha tocat?
—No senyor—ell li vá dir:
mes com may las faig servir,
no 'n tinch cap necessitat.

J. ALAMALIV

—

Tinch lo cap com un meló
d' estudiar, fins qu' he sabut
qu' en lo mon tot es rodó
menos lo qu' es punxagut.

MATET.

APÓLECH

Aprop d'... ahont milló 'ls sembli, ferma montanya eleva sa mole fins á.... l' altura que vulguin. Seguint la direcció.... que tinguin á bé, 's troba un senderó que conduheix al... punt que 'ls passi pél cap.

Un gos tan ferm com la montanya (relativament) s' está parat al

bell mitj del senderó. Un caminant s' aproxima; veu lo gos qu' intercepta 'l pas, y, tement una caixalada, alsa 'l bastó y.... garrotada seca. Lo gos grinyola; pero no abandona 'l puesto.

Altre caminant se presenta. Aquest no porta bastó: en cambi porta.... sucre—dos terrossos que li han sobrat del café.—Que 'l gos li fa por, no hi ha dupte; pero s' hi acosta, li dona un dels dos terrossos y, mentres lo gos llepa, ell fa via.

Un tercer caminant surt en escena: y aquest, al veure aquell gos tan tremendo y que no sab quinas pussas gasta, com que no porta bastó ni sucre, se 'n entorna senderó avall.

***

Tal com ha sigut tractat lo gos, ho son moltas qüestions trascedentals: pera resóldrelas hi ha qui pega, qui enllepoleix y qui.... no se 'n ocupa.

No cal dir que no quedan resoltas y.... 'l gos continúa parat al bell mitj del senderó.

O. X.

PENSAMENTS

Las llágrimas dels amants son com las plujas d' istiu: generalment van acompanyados de *trons*.

U. Alemany B.

—

La reputació de una dona es com un sello de correu: una taca l' inutilisa.

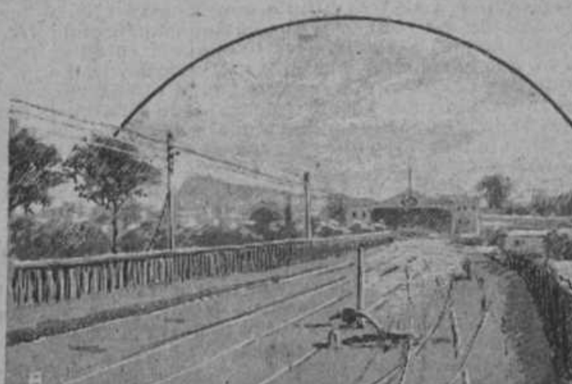
—

Las donas son com moltas pessetas falsas: bona cara, pero mal drinch.

Mr. Eugon.

DE CASSA

Agafar á Barcelona 'l ferro-carril de Sant Joan de las Abadessas fins á Mollet, á Mollet agafar lo de Caldas y recorre tot lo trajecte (mitj'hora) y una vegada á Caldas enquibirse en la diligencia de St. Feliu y Castell-

tersol per arribar fins á Coll de Posas, resulta tot plegat un viatje fet ab tres ó quatre horas, s' anomenan molts pobles y es accidentat com un de debó. Vejin, fins hi entra cambi de tren, diligencia...

Fins á Caldas la velocitat del tren no deixa apreciar bé lo pahissatje que passa per las finestras del wagó com si l' escombressin; pero un cop en la diligencia, no hi ha res més pintoresch, sobre tot després que s' ha deixat la vila de las ayguas termals enclotada entre aquellas serras pobladas de oliveras y vinyas. La carretera es una pujada que acaba en lo mateix Coll de Posas, que 'l vehicul va montant ab tot *aplauso* (terme de un passatjer). Tant com vos aneu allunyant del Remey s' aixampla lo panorama, las serras que us escatimavan lo cel, pareix que s' abaixin y l' horissont se va extenent, extenent, fins á trobar l' ondulació gris de las últimas montanyas: com lo camí se va fent tot tau, tau, y la majoria

dels passatjers se saben de memoria lo país que aneu recorrent, no 'ls desperta cap interes, y als tres minuts que 'l cotxe está en marxa han agafat ja las *cartas*: las conversas que havian comensat de vehí á vehí se generalisan, donant á la *votura* (es lo nom del cotxe en francés, segons deya un que havia estat á Perpinyá,) l' apariencia d' una gabia de virám. Comensan per preguntarvos ahont aneu y donarvos tota classe de pormenors sobre 'l terreno y acabeu per saber lo número de familias de cada hú, los amichs que tenen á Barcelona y las picardías en forma de pagos que 'ls hi fa 'l cacique que goberna al poble: detalls tots interessantíssims com compendrán.

Al arribar á St. Feliu se fa pa y trago, y segons los passatjers que 's quedan, se deixa 'l cotxe per una tartana que porta lo viatje á cap. (Altre cambi).

—Miri,—'m deya una *companyera* de viatje, un' hora després que haviam deixat St. Feliu;—¿veu aquellas dugas ó tres casetas dalt d' aquell turonet? Donchs allá sota es ahont te de baixar: alló es Coll de Posas.

Efectivament, en lo repeu de la costa ja m' esperava 'l guardiá del vedat. Era un ex-sargento de carrabiners molt servicial que 'm va rebre ab una má al barret y la rialla als llabis.

—¿Es vosté fulano de tal?

—Servidor.

—Donchs miri, ja l' esperavam á l' arribada del primer tren. *D. Pepe* fins estava ab ansia; com diu que vosté li havía promés!... Deixi, no vagi carregat, ja li portaré jo 'l *saco*... Pues sí, á dalt també hi trobará á sutano y mengano que han arribat aquest dematí... ja 's divertirán demá, que hi ha molta cassa aquest' any. Després, á primer' hora, puja-

rán tres ó quatre alets de Castellterssol que ja, ja... Allá ahont posan l' ull plantan lo tret.

—Bravo, bravo; aixó es lo que havém de mirar: no aburrirnos.

—Ja li prometo que no; miri, aquest matí, ab cosa d' un parell d' horas, han *fet* set conills que enamoravan, y aixó que no s' han mogut dels terraplens de la carretera... Miri, ara ve *D. Pepe*.

Entre 'l cóm ve y cóm va, una estreta abrassada, dugas junyidas de mans, preguntarme la causa del meu retart y 'l benestar dels meus varem arribar al barri de la casa ahont ens esperavan dos amichs (los que havia anomenat lo guarda) rodejats de vuyt ó deu gossos carregats de festas. A dintre la mestressa parava taula per sopar, puig ja fosquejava y era qüestió de retirar dejorn.

Lo sopar fou de primera, suculent en excés: conill ab arrós, conill ab such, perdius, pollastre, galetas, vi ranci, ayguardent y finalment un habano que varem sortir á fumar á camp-rás, estirats damunt lo ferratje sech, fins que la humida boyra pujada del plá 'ns va fer entrar á dins. No va venir mal: deviam llevarnos al apuntar lo dia...

. . . .

¡Válgam lo sant patró de las casseras, quina jornada tan repoch aprofitada! Sortir á trench d' auba ab las quatre escopetas més certeras de la encontrada, y trobarnos á mitja tarde portant no mes tres llorigons estarracats. Lo gosser prou havia tret la gola per la boca atiant los gossos per brollas y torrenteras, més de cinquanta voltas havian glapit los llebrers y bordenchs, empró altras tantas se 'ls hi havian esmunyit los conillots per la malesa. Per coronar la diada, esgarriats tots, m' aparesque dalt de l' espadat lo guardiá buscantme y cridantme l' atenció sobre la boyrada que s' anava atansant amenassadora.

—Ja cal que apretém lo pas—va dirme aixis que vaig ajuntarme ab éll.—No sé pas si 'ns quedará temps per arribar á casa: los altres ja son endavant.

A fé de neu que no li faltava rahó al ex-sargento, puig á las nostras espatllas s' estava formant la tempesta més endiablada que may hagués vist. L' espectacle era grandiós, imponent, contemplat desde 'l calladis perdut y lliscós que s' obria entre l' espessedat de rebolls y argelagas á un centenar de pams baix lo carener de la montanya. L' atmósfera havia esdevingut sofocant, las ulladas de sol picavan com bitxos y una quietut tétrica havia succehit al xarroteig dels aucells y á las misteriosas remors d' aquellas bagas solitarias. Lo tró retrunyia llunyá y la claror del llamps resseguint de foch lo cayrell dels núvols, reflectía en los blanchs marlets de la cima. Remolins de boyras de tons d' aram y plomissos anavan invadint com llegió de bestias apocalipticas lo cel blau, absorbint llum y aire: alguna rafagada de vent comensava á arribar fins á nosaltres omplintnos los ulls de bolvas y polsina, y de tant en quant una branca esqueixada ab furia, passava brunzint com un proyectil per dessobre nostres caps.

—Me sembla que haurém de cambiar de ruta—reprengué 'l guardiá, que no entench perqué redimontri anava vestit de soldat—no arribariam pas aixuts á casa, l' aygat s' acosta; repari sobre aquestas serras del enfront, talment pareix que hi plogui cendra. No tenim altre remey que desfer un xich de camí y refugiarnos á la bauma; segueixim.

Y ab perill d' estimbarnos á cada pas doblant la marxa, una má á la escopeta y l' altra al barretot, perque no 'm desertés, ferem lo camí indicat, arribant á la bauma quan las primeras gotas ja 'ns estalonavan.

—¡Recristo!—torná 'l guardiá—nos ha vingut d' un badall de grill com no quedem fets una esponja, ¡quina manera de diluviar, miri!

La roca que 'ns aixoplugava era grandiosa, tenia no sé qué de temple de edats prehistóricas. A mida que s' internava montanya en dins, penjavan centenars d' estaláctitas que destilavan nudrida gotellada dins un bassal, produhint á la caiguda acorts de salteri: lo conjunt feya fredat. Al davant se desarrollava una plana inmensa, difusa á causa del espés urdit de fils crestallins que anava fabricant la pluja: los xaragayots de la vessant, abocant multitut de dolls d' aigua que queyan á plom á la

entrada de la bauma, li donavan l' aspecte de gegantina gabia que 'ns empresonava.

—No tinga por—digué 'l guardiá-soldat—que cap fill del país vinga, en diadas aixís, á buscar acolliment en aquesta roca, primer lo rieral se 'l emportaria.

—Y això ¿per qué?

—Cá, riguisen; ja sab lo que son aquesta gent, carregats tots de bruixas y altras historias; diuhen que la roca guareix una lley de *salamandrias* que atreuhen montanya en dins fins que os estimbeu.

Jo no sé lo que passá, pero ni may que ho hagués dit: desde aquell instant una forsa poderosa 'ns xuclava: lo guardia desaparegué, los brassos extesos com clamant un ausili que jo, horroritzat, no podia darli: jo m' anava també insensiblement internant, lo salteri s' ohia més clar, la xarxa verdosa 'm fascinava, al moment de caure vegí flotant lo cós del guardiá al que 'm vaig abrahonar...

Mare de Deu quina trompada! *D. Pepe* y jo abrassats vam rodolar dalt' abaix del llit, jurant éll no dormir altra volta ab mi en tots los dias de la séva vida.—¡Quina manera de somiar més brutal!—me va dir tot rihent.

En aquell moment trucavan á la porta del barri 'ls de Castelltersol. La llum platejada del matí entrava per la finestra; las garsas y gaigs xarrotéjavan en la pineda, garlavan los gossots.... ara sí que anavam á cassar de debó.

ANDREU SOLA.

POM DE PENSAMENTS

Sentirá més la dona que 's arribi á duptar de la séva hermosura, que no pás de la séva honradés.

—

Ans de casarte tréu comptes. No olvidis que quan la miseria entra per la porta, l' amor fuig volant per la finestra.

—

Siga 'l matrimoni drama, comedia ó sainete, resulta que 'l primer acte casi sempre es interessant.

PEP COSTA.

LA DARRERA FULLA

Quan bufa la tardor l' arbre 's despulla;
cau una fulla, un' altra, y cauhen totas
fins la darrera fulla.

Sens cap consol entre la pols rodola;
enduyentse 'n la última esperansa
¡qué trista va y qué sola!

Ja no es mes que un recort la primavera;
¡quántas cosas tristíssimas hi miro
en la fulla darrera!

Jo hi veig en ella que á la mort camina;
jo hi veig de la infantesa ja anyorada
la darrera joguina.

Y es la ilusió darrera de la inquieta
febrosa juventut, y es lo cant últim,
l' últim vers del poeta.

Es del soldat la última victoria,
y del vellet que á son final s' atansa
es l' última memoria.

D' una passió que feblement s' esbrava
es l' última branzida, es lo plany últim
d' un amor que s' acaba.

D' una armonía es la darrera nota;
la darrera alenada en que s' escapa
la nostra vida tota.

Quan bufa la tardor y 'l camp despulla,
tot això penso, tot això, quan penso
en la darrera fulla.

Suprem adéu! adéu que desespera!
¡tots los abismes de la mort se tancan
en la fulla darrera!

JOSEPH MARTÍ Y FOLGUERA.

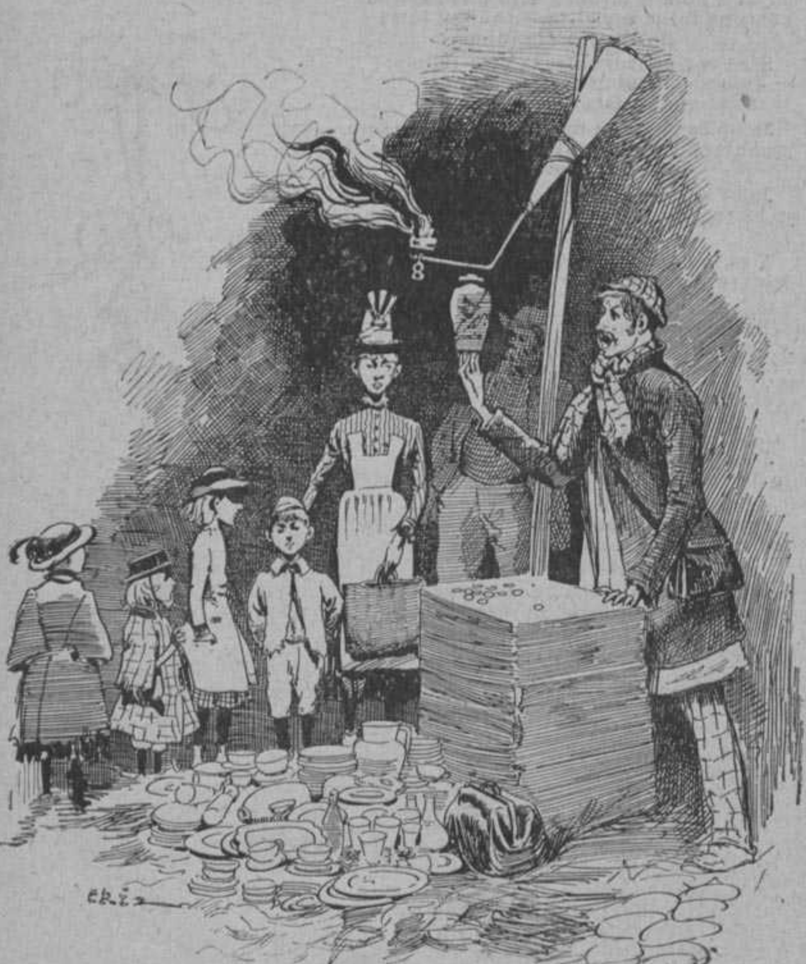

EN L' HIPÓDROMO (per *J. Pellicer Monseny*).

Los caballs guanyan los diners corrent; ellas en cambi 'ls guanyan sent *corridas*.

LA VIDA Á LONDRES (per *P. Eriz*).

Un venedor ambulant.

ACUDIT

Un beato 's confessava de que havia menjat carn en la Quaresma.
—¿Era en divendres?—li preguntá 'l confessor.
—No, pare
—¿Y la va menjar ab butlla?
—No, pare: la vaig menjar ab patatas.

XANIGOTS.

CANSÓ D' AVUY

La serenitat de la insolencia es l'autoritat dels corromputs
RIOS ROSAS.

Que só un gata-maula
mos pares han dit....
Ells me posin taula!....
Ells me parin llit!...

No tinch d' obri 'l llabi
rondinin ó no:
be fora poch sabi
d' aburri 'l mugró!....

Si lo nom se 'm taca,
si no só res més
qu' un corch de butxaca
y un gasta carré's;

del jovent que 'm roda
só també mirall:
de mi surt la moda;
jo trech lo nou ball.

Ells lo fré no 'm tasquin
que, risquin ó rasquin,
jo tinch d' entonar
la cansó de la poch se m' endona,
la millor per distreure la estona
y en festa continua
la vida passar.

—

Per fer bona base,
hi ha qui 'm diu: «Ruhi,
las noyas de casa
no 's tractan aixi!....

¿Qui l' aucell no mata
si á tret s' ha posat?....
Si ensuma una rata,
que fará 'l bon gat?....

Qu' *ella* no ho sabia,
que mon joch no es franch....
Perque s' hi adormia
tan prop del barranch!....

Y no 'm digan lladre
que só lliure, jo,
y ells tenen la quadra
dins fosca presó!....

Bona la faria
que per sa mania
tingués de sobtar
la cansó de la poch se m' endona,
la millor per distreure la estona
y en festa continua
la vida passar.

—

Crida la *genteta*
que repari 'l mal....
Vaya una brometa
no tenint caball....

Quan arribi l' hora
de posarme 'l jou,

La «Reparadora»
n' aparella prou.

Ja sé l' «oh, Maria»
y el «Ruja» també:
¿Quina rectoria
no 'm dará mullé?....

Com no'm dona pena
sia ó no *com sá*,
ó rossa ó morena,
ó d' assi ó d' allá,

sols porti la mossa
ben plena la bossa
per poder cantar
la cansó de la poch se m' endona,
la millor per distreure la estona
y en festa continua
la vida passar!....

REFORMA TAUROMÁQUICA
(per *M. Moliné*).

Per evitarse tastarros
al últim fora millor
qu' en lloch de barret de feltre
portessin gorra de cop.

Vès algú que 'm conta
tractantme de gos....
A mi no m' atonta
son dir envejós.

Un cop en mas tendas,
si surto en cotxet,
qui durá las rendas?....
Qui empunyará 'l fúet?....

Si l' euga 's desboca
trotant per el pla,
¿lo fré de sa boca
no tindré en la má?....

Y ab tot, se m' etjega
d' un volch sobre 'l fanch,
jo dich: «qui ensopega
no sempre 's fá sanch.

Per si algú murmura,
tindré bona cura
poguent entonar
la cansó de la poch se m' endona,
la millor per distreure la estona
y en festa continua
la vida passar.

—

Mes, si un cas tan critich
tingués reservat,
fariam politich
dels d' actualitat.

Ja tinch bona testa
pera lluhirm'hi bé:
si 'l *gorro* ' hi presta
la boyna també.

Res dich del descaro....
Que, si un jorn me val,
ab el rey m' encaro
d' un sol salt mortal.

Llavors si que ¡pobres!....
quánts rigan de mi,
si ab las mévas sobras
no 'ls puch amansí;

Mes, no desespero
si, com considero,
m' es fácil cantar
la cansó de la poch se m' endona,
la millor per distreure la estona
y en festa continua
La vida passar.

—

Un cop la gent diga
que 'm torno formal,
vull que mon nom siga
nom universal.

Que per tot me trobin,
en bronzo y paper,
que las portas m' obrin
los llochs del saber;

Que la gent m' invoqui
de per tot confí,
que la fama toqui
no mes que per mi....

Més.... ara reparo....
Si 'l bo no fos cert....
Si pel camí 'm paro
sent sols un cap vert!...

¡Si 'l mugró s' aixuga!...
oh, sort malastruga!...
No podré cantar
la cansó de la poch se m' endona,
la millor per distreure la estona
y en festa continua
la vida passar!...

JUAN PONS Y MASSAVEU.

TARDOR

Ah!.... l' Octubre!.... Primeras fredoradas
L' aire fá olor de ivern, aixut, cohent;
Comensa com un gran ressecament
Y las grogors del sol en las fatxadas.
Comensa 'l desmayar en èls passeigs
La fulla, y en el cel buyt d' orenetas
Las fredas transparencias dels oreigs
Y 'ls captarts del color de las violetas.
Al vesprejar las tardes més escassas
S' agita repoblada la ciutat|
Y va escampantse per carrers y plassas
Fum olorós del fruyt d' ivern torrat.

J. MARAGALL.

¡POBRES PARES!

Tinch reparat que tots los partidaris de la pena de mort, quan fan *befa* de las peticions d' indult, solzament s' ocupan del crim que motivá la sentencia y del reo autor del fet.

¿Es que no pensan en los ignocents pares del condemnat á sufrir l' última pena?

¿Es que 'n fan cas omis?

Si no hi pensan, no 'ls envejo la memoria; si hi pensan y 'n prescindeixen, no 'ls envejo 'ls bons sentiments.

Estich persuadit de que si 's poguessen fer cárrech del dolor qu' han d' experimentar los pobres pares d' un condemnat, quan s' acosta 'l moment fatal, tots los partidaris de tan terrible pena deixarian de serne.

O. X.

PROPOSICIÓ DE CASAMENT (per *M. Foix*).

—Ja veurás, Roseta: quan siguem casats jo no mes necessito una cosa: que 'm mantinguis. Ara pels vicis jo ja m' espavilaré.

LOS CARRERS DEL MATRIMONI

Al casarse en Nicolau,
(tothom ne guarda memoria)
va aná á viure en un piset
de la volta de la *Gloria*.

—

Ella sempre complascenta,
ell satisfet y felis,
per millorar, van mudarse
al carrer del *Paradis*

No se sab cóm, la senyora
posá 'l génit reganyós,
y en Nicolau buscá casa
en lo carrer d' *Amargós*.

—

Cada dia ¡quins xibarris!
¡quins crits! ¡quinas embestidas!....
Llavors varen trasladarse
al carrer d' *Arrepentidas*.

—

Sortint d' allí y entre escándols,
y lutxas y foch etern,
visqueren dos anys y pico
en lo carrer del *Infern*.

—

Avuy se li ha mort la dóna,
y al moment en Nicolau
ha llogat un entressuelo
al passatje de *la Pau*.

C. GUMÁ.

EUNUCH (Dibuix á la ploma per *Leopoldo Roca*).

APOTEOSSIS DEL CENTENARI (per *M. Moliné*).

—Desgraciat en vida y desventurat després de mort!... ¡Qué hi fet jo, pobre de mí, perque en nom méu s' hajan hagut de fer tants despilfarros y tants bunyols!

ENTRE AMICHS
Qüento viu (per *Cuchí*)

—¡Quina neteja 'n faria, si no fos per aquest malehit caixal que no 'm deixa viure!...

—Ola, Torquato: tú sempre tan entregat á las *dolsas* contemplacions. Vamos à veure ¿quántas lliuras te 'n cruspirías?

FLOR DE SATALÍA

IDILI

Fá ja quatre mesos,
flor de Satalia,
que vám agradarnos
al eixir de missa.

Tres en farán prompte
que, al ermot, un dia
un gotim jo 't dava
y tú ab mi 'l partias.

—Jo t' estimo, hermosa,
aquell jorn vaig dirte,
estimam, nineta
que tothóm estima.

Y tú 'm vas respondre:
—Qu' es pecat me diuhen
lo Rectó y la mare
molts cops cada dia.—

Y ab tot, al sent vespre,
tornant á la vila,
pecats d' aquells dolsos
boy plegats culliam.

Jo 't deya cosetas
que fa bó sentirlas;
y 'ns tiravam moras,
reyam y corriam;

fins que al fi, tornantme
tot vermell, aymia,
qu' un petó 'm donasses
tremolant vaig dirte.

Mes tú 'm respongueres,
alegre y esquiva:
—Ay no, no tan prompte:
ves tú que dirian!...

Y avuy; ¡gran sorpresa!
he sapigut nina,
que 'l diumenge á ballas
vas dir á la Cinta,

que 'l petó 'm negares
un mes per tenirne,
donchs de menys per fermel'
dantmel lo tindrias.

Si es aixi, aquet vespre
fins al hortet vina,
y perqué no hi perdas,
Flor de Satalia,

per cad' un que 'm dongas
te 'n faré jo.... quinze,
ab tal que per tonto
tú de mi no 't rigas.

F. Ubach y Vinyeta.

A UNAS NINAS

CASI-DOLORA

Oh ninas, ninas de fusta,
qui pogués ser de vosaltras;
qui pogués passar estonas
com las passeu, en la falda
de vostras bellas mestressas
que ab tan y tan dalé us guardan.
¡Quin doll de paraulas dolsas
no vos dirán devegadas!
¡quánts petons sas bocas finas
no farán en vostras galtas!
Petons, que tal volta enveja
algún donzell que las ayma!
Quinas cosas te 'l destino,
quinas cosas mes estranyas!
Pensar que en las nits d' insomni
del hivern, tristas y llargas,
son las mudas confidentas
de dos donzellas galanas!
Pensar que 'n l' istiu alegre
quan se retiran cansadas
á dormir, y ab mans airosas
del llansol las giras alsan,
vosaltras, ninas de fusta,
vos esteu dintre sa cambra.
Y á voltas, 'm consta, á voltas
dintre del llit, arrimadas
á son cor, passeu ¡oh ninas!
algunas horas ufanas,
mentres alegres somian
somnis que 'l cor afalagan,
y sabeu lo que desitjan,
lo que pensan y lo que ayman.
¡Qui ocupá pogués á voltas
lo lloch que ocupeu vosaltres!
¡quán aviat sorpendria
un sospir ó una paraula!

. . . .

Mes ara crech qu' endevino
d' aqueix misteri la causa;
vos tenen per confidentas
de sos goigs y sas desgracias,
tan sols perque sou de fusta,
y la fusta, es clar, no parla,
que si tinguessiu llengueta,
no us tindrian pas confiansa.

A. LLIMONER.

CANTAR

Un cantar per lo séu álbum
m' ha demanat la Mercé;
si, si, ja puch ben *cantar*
¡cóm las cosas van tant bé!...

J. CASANOVAS VENTURA.

ENTRE AMICHS

Qüento viu (per *Cuchí*)

—¡Que dius si me 'n menjaria!... Un caixal donaría jo ara per un parell de kilos de yemas!...

—¿Y serías capás de deixarte arrancar un caixal? ¡Tindría gracia!

ENTRE AMICHS
Qüento viu (per *Cuchí*)

—Vaja home, no 'n parlem més, pujem á ca 'n Meiffren, y á cambi de las yemas jo 't entrego 'l caixal.

A ca 'l dentista:—Valor¡Torquato! Ala, ala, caixal á terra!

CANSONETA

Una bonica barqueta
feta de fusta y acer,
una bonica barqueta
boga amorós mariner.

—

Boga amorós mariner
sembla li diu la mar fera,
boga amorós mariner
que ta estimada t' espera.

—

Que ta estimada t' espera
allá, en la platxa, gozosa,
que ta estimada t' espera
com may l' hagis vista, hermosa.

—

Com may l'hagis vista, hermosa
puig aguarda 'l seu promés,
com may l' hagis vista, hermosa;
mariné entre 'ls marinés.

—

Mariné entre 'ls marinés
boga, boga sens recansa,
mariné entre 'ls marinés
no 't mati, no, l' anyoransa.

—

No 't mati, no, l' anyaransa
perque prompte la veurás,
no 't mati, no, l' anyoransa;
¡allá, al port, l' abrassarás!

F. CARRERAS P.

DESPEDIDA

¡Adèu, mare idolatrada,
la que adoro ab amor gran!
¡Adèu, muller benvolguda,
adèu, fills, adèu, germans!
¡Adèu, cosins y nebot,
adèu, amichs y companys,
adèu, terra catalana,
la qu' estimo sens engany!
Adèu ¡oh ciutat dels Comtes,
adèu, ma casa payral.
Adèu, carrers del Ensanxe,
criaders de pols y fanch.
Adèu, plassa de San Jaume,
ahont tants ciris s' han gastat,
obsequiant, sens profit traure'n,
á tants de caps coronats.
Adèu, cascada del Parque,
adèu, plassa dels Encants,
ádéu, passeig de Colón,
ahont tant l' os hi passejat.
Adèu, montanya Pelada,
adèu, rica font del Gat,

adèu ¡oh gran Tibidabo!
ditxós qui 'us podrá mirar.
Jo may més vos podré veure,
llochs per mi tan estimats,
puig que la existencia mèva
va acabantse per instants.
Sento dins de mas entranyas
uns torments tan infernals,
que no hi ha persona humana
que ¡ay! los puga soportar.
¡Oh! Corréu, corréu; ¡jo 'm moro!
¡Aussiliéume!... Per Pietat...
¡Ay! ¡Las forsas m' abandonan!
¡Dins mon pit sento un volcá!...
¡Adèu, mare idolatrada,
adèu, fills, adèu, germáns...
adèu... ma... esposa... volguda...
¡Adèu tots!... ¡¡Adèu siau!!

. . . .

Aixis va expressarse un home
després de haverse fumat
un cigarro de deu céntims
dels que venen als estanchs.

M. BONAPÁSTA.

CANTARS

Anava á escriure son nom
y la ploma s' ha trencat.
¡Si jo sapigués escriure
sobre aixó quant he pensat!...

—

M' olvidá quan d' estimarme
havia fet jurament,
y diu que no va enganyarme...
Es clar: *jura* y després *ment*.

A. JULIA POUS.

ENTRE AMICHS
Qüento viu (per *Cuchi*)

—Toquém y toquém. Aquí tens lo caixal: vingan las yemas.
—Gracias, noy; ja pots guardártel.

—Las gracias reb-las tú per duplicat, y sápigas que t' agraheixo més l' extracció del caixal, que 'l regalo de las yemas. Vaja, adèu, y fins un altre dia que me 'n tingui de arrancar un altre.

EL SABI Y EL BOIG

BALADA INÉDITA

El castell té dugas torres
com dos guaytas vetlladors;
l' una á dreta, á esquerra l' altra,
cadascuna té 'l seu nom:
l' una es la torre del *Sabi*
l' altra la torre del *Boig*.

Viu á la de dreta un hosté
qu' es un sabi de renóm,
qu' en totas las arts es mestre
y en totas ciencias doctor.
Llegeix en el curs dels astres
com en el batech dels cors,
sab las virtuts de las plantas,
de las ayguas y dels rochs.
Per ell la Naturalesa
no té misteri reclós,
per ell no tenen enigmas
passat ni esdevenidor.

A la torre de mà esquerra
hi té la posada un boig.
El seu cap sense senderi
es més buyt que 'ls picarols
que guarneixen sa caputxa
feta ab draps de tots colors.
Sab tan poch, que ni per pensa
sab que sàpiga tan poch;
com no sab res més que riure
riu tot hora y de tothóm.

Cada jorn al trench del alba
quan s' inflama l' horizó,
surt el sabi á la finestra,
guayta al cel, cau de genolls,
y murmura á flor de llabis
un himne fervent al Sol.

Cada jorn al trench del alba
surt á la finestra 'l boig;
guayta á dreta, guayta á esquerra,
fa trincar sos picarols,
y esclafeix una riallada
y fa un pam de nas al món.

APELES MESTRES.

ACUDITS

Un metje visita á un malalt, y després de receptarli una medicina, li diu tot donantli la recepta:

—Teniu: feune quatre parts y preneune una cada tres horas.

Avants de que hajan transcorregut las dotze horas lo metje hi torna.

—¿Ja prenéu la medicina?—li pregunta, extranyat de no veure cap ampolla.

—Si, miris: no més me queda aixó.

Y li ensenya la quarta part de la recepta.

XANIGOTS.

—

Entre vehinas:

—¿Sab, senyora Tecla, que á n' aquell tronera de 'n Lluis me sembla que la fortuna se li ha girat?

—¿Per qué?

—Perque ha desnonat lo primer pis, y ara viu al quart.

—¡Caram! ¡Si que se 'n ha anat *avall* depressa!

PEP COSTA.

—

Un xicot carboner que havia sigut despatxat pel seu amo, se troba ab un conegut.

—Ola, noy—li diu aquest. ¿Que ja has trobat colocació que 't torno á veure ab la cara bruta?

—No senyor—respón—es que aquesta cara encare es la de quan estava colocat.

T. T. T.

CANTARS

Qui soch jo no sabs encare,
si jo encare se qui ets tú,
y ¡vam aymarnos molts dias!
y ¡vam renyi en un minut!

—

Si un bés demana un petó
y aquest un altre 'n demana,
¡quánt felis fóra la vida
si á casarnos arribavam!

A. JULIÁ POUS.

UNA VÍCTIMA DE LAS FESTAS Qüento viu (per *Apeles Mestres*).

—Ola Nofre: vos per 'qui?
—Dispensi: no 'l tinch present ..

—¿No sou el Nofre de Vacarissas?
—No *senyó*: so 'l Joan de las Alujas de Dalt.

BUTIFARRAS Y XUETAS

(RECORTS DE VIATJE)

Dos curiositats de Palma de Mallorca son los butifarras y 'ls xuetas, que ab aquests noms semblan cosas de menjar, y son ni més ni menos que dos classes socials de la terra mallorquina. Los butifarras son los descendents de la antigua noblesa de Mallorca; los xuetas los nets dels juheus d' altres temps, abdós degenerats y vinguts á menos com ayguas enxarcadas.

No sé perque 'l poble va batejar als nobles mallorquins ab tan extrany motiu, si per son posat tot inflor ó per las columnas botarudas y abutifarradas que sol haverhi en los patis de sos palaus.

Lo nom de xueta ó xuetó deu esser corrupció del mot juheu ó alteració del despreciatiu mot catalá xueca, que vol dir tahul.

Lo cas es que 'ls butifarras y 'ls xuetas constituheixen los dos extrems socials de la ciutat mallorquina, representant los primers la superior jerarquia, y 'ls últims la classe més despreciada y escarnida; pero per alló de que 'ls extrems se tocan, la qua del xueta (algúns mallorquins creuhen que 'ls xuetas portan qua) serveix moltas voltas per fer volar la enlayrada grua dels butifarras.

Los uns perque no han volgut y 'ls altres perque no han pogut, los uns per estimarse massa á si mateixos y 'ls altres per esser victimas de implacable menyspreu han viscut aislats, sols y tancats en son rotllo, los butifarras dintre de las murallas qu' aixecaren sas propias preocupacións y 'ls xuetas en lo lassaret fabricat per las preocupacións dels extranys.

Los butifarras viuhen en carrers especials, en casas que 's distingeixen d' una hora lluny per son aspecte senyorial, per l' ala inclinada y capritxosa de son teulat, per son pati espayós y son color de velluria. En son interior s' enclou un passat plé de pols y descolorit, tot ho ompla l' esperit d' altras épocas, exhalant per tot arreu forior de resclum. En lloch se veu res nou, cap senyal per hont respiri lo present ó qu' indiqui

UNA VÍCTIMA DE LAS FESTAS

—En bona fé vos havía prés pel Nofre. Y donchs, Joan, ¿qu' héu vingut a veure las festas?
—Si, *sinyó*.

—Deixeu, deixeu, ja 'us portaré 'l fato.
—*(Ap.)* (¡Qu' es amable aquest *sinyo*!

energia d' acció, ni 's senten alenadas de vianda fresca. En tot lo barri hont se troba lo carrer de Sant Jaume y 'ls demés carrers de la noblesa, se nota la quietut d' un cementiri, l' ensopiment d' una ruina, la calma y soletat d' una masia abandonada.

Los joyells de l' avior que 's conservavan allí dintre com reliquias, se portan á la fira, las coleccións preuhadas se desfán, las bibliotecas famosas se venen á la menuda. Dels antichs casals tot se 'n va á micas y bocins com un barco vell, quan se 'n fan estellas.

Molt sovint, per no dir casi sempre, la herencia dintre d' aquestas familias se trasmet als colaterals per falta de succesió directa, com si Deu no volgués ja saberhi res y deixés fer al dimoni ab son exercit de nebots. L' esterilitat de ideas y l' empobriment de la sanch se traduheix en uniòns xorcas.

Si aneu á estudiar als xuetas en son cau, l' impresió que rebeu es molt parescuda. En lo carrer de la Plateria, lo carrer més típich de Palma, viuhen amoladonats com los ju-

APUNTES DE TALLER (per *J. Pellicer*)

Un modelo de Verge.

UNA VÍCTIMA DE LAS FESTAS

—Mireu, Joan, obriu molt l' ull, perque corre cada lladregot...
—Oh, no tingui por, ja m' ho han avisat al poble.

—Ara que hi penso: las dotze tocadas!... Permeteu que 'us deixi, perque tinch d' aná á fé un pago.

---

heus en l' antich Gheto de Roma. Es un verdader formiguer, un buch humá 'l que forman tota aquella munió de botigotas foscas, plenas de bellugadissa, desde qual fondo us miran ab cert temor barrejat de mala volensa. ¡Allí están resignats ab lo despreci que fa anys los persegueix, covant la codicia y l' activitat heredadas, mostrant tots en lo rostre lo mateix aire de familia, 'l mateix aspecte raquitich, per hont se manifesta la decadencia d' una rassa que no s' ha entrevessat may, envilida per la barreja constant de la mateix sanch.

Del carrer de Sant Jaume al carrer de la Plateria no deixa d' haverhi certs lligaments. Allí se desfán de las joyas y aquí las arreplegan; allí demanan diners y aquí 'n facilitan; allí 's menjan lo capital perque no 'n tenen prou ab los interessos, y aquí van inflant lo capital ab las sobras dels interessos. L' orgull y la codicia moltas vegadas se donan aixis las mans ab un *toquêm y toquêm* de pergamins y pagarés.

En lo pervindre, y no voldria equivocarme, se trobará pot-ser la solució contra tanta rancunia, conseguint l' unió dels xuetas y 'ls butifarras. Aquests hi trobarian la fortuna que 'ls manca y l' hábit del treball, aquells la consideració social y l' amor propi que no tenen molt arrelat; los nobles serian una mica més comerciants y 'ls juheus una mica menos codiciosos.

Hi ha indicis que fan creure en la possibilitat de que 's realisi nostre vaticini; de quan en quan se 'n aparian algúns y es de preveure qu' anirán cada dia en aument los butifarras de xueta.

FREDERICH RAHOLA.

HUMORADA

—En lo méu ofici jo no conech impossibles—deya un sombrerer.

—Si senyor:—li va respondre un amich—hi ha una cosa que vosté no la fará may.

—¿Qu' es, si pot saberse?

—Fer un sombrero qu' en lloch de ser de copa, siga d' espasa ó basto.

G. HOMAR.

UNA VÍCTIMA DE LAS FESTAS

—¡Mala reira de bet! Y tinch de ferlo ab or, y no porto mes que paper!... Y no tinch temps per perdre!

—Mireu, Joan: doscents duros porto á la cartera, y de bona gana per cent els cambiaria!

LO TINTER Y LA PLOMA

FABULETA

Una ploma d' acer de las usadas,
y un tinter tip d' admetre sas sucadas
se las varen tenir tant y tant fortas...,
que alló vá ser qüestió de tancar portas
perqué esment no n' haguessin los vehins,
y l' escándol, aixis, quedés á dins
del despaig, lloch del fet.... Dalt d' una taula
comensa, donchs, la *faula:*
—¡Mireuse quin orgull aquesta ploma,
y ho suca tot de mi!—
—¡Mireuse aquet tinter, qu' está de broma,
y sols jo 'l faig servi!—
—Hont vá aquesta plomota rovellada!....
Si per fer qualsevol nota ó gargot,
ja la tinch amorrada!—
—¡Qu' enrahona aquest brut de tinterot!....
—Es que jo, sucant tú, 't dono importancia.—
—Jo sola 't faig valer, poca-sustancia.—
—Miréuse aquesta ploma, cóm la *pinta!*—
—Guaytéu cóm s' espesseix aquest tinter!—
—Sense jo, ni un sol *punt* podrias fer.—
—¿Tú, de qué servirias sense tinta?—»

. . . .

Aquí, pensant que may acabarian
y que al últim potser m' amohinarian,
al tinté escandalós lo vaig tapar
y la ploma á un recó vareig llensar.

—

Als que tenen l' orgull, la pretensió
de que no necessitan á ningú,
per miqueta que valguin, es segú
que 'ls servirá la *faula* de llissó.

J. BARBANY.

UNA VÍCTIMA DE LAS FESTAS

—*(Ap.)* (¡Quina ganga! Aixó si qu' es arribá y moldre!..,)
—Adeu siau, Joan: moltas gracias y hasta la vista.

—¡Y ara!.... Aquest *sinyó* s' ha *etiocat!*... Si tot son trossos de diari!...

¡QUIN TRONERA!

Lema: Aixís som tots.

Poesía premiada ab un primer accèsit en lo Certámen celebrat á Granollers l'any 1886 y no publicada fins ara.

Ab veu bastant clara y molt altanera
pensantse sé'un jove dels nets de clatell
aixis s'exclamava, cert dia un tronera
davant d'una colla de *tipos* com ell:
—«Viu lliure com l'aire la meva persona;
molt dormo de dias per corre de nits,
y sens fer per *ellas* may l'ós, ni la mona,
soch la pesadilla dels mansos marits.
Perque gasto massa sol dirme la *gueta*,
bastant enfadada, que soch un dolent;
pero sols tocantli un poch la barbeta
la deixo jo sempre tranquila al moment.
Sols crech lo que toco; la fe ab mi no sura,
de ser molt incrédul la fama hi guanyat;
mes sense tocarla, jo crech ab fe pura
qu' es ¡ay! molt pesanta la créu del casat.
L'amor es flor tendre, bonica y flairosa
qu'encare que's cuydi ab gust y desitj,
se torna marcida y fins asquerosa
quan lo matrimoni s'hi posa entre-mitj.
Per mès que las *pollas* ben *cayas* m'agradan
y 'm plau molt ab ellas parlarhi ó ballar,
en cambi m'alteran, m'irritan y enfadan,
si ab l'am del casori mevolen pescar.
Las tias y 'ls oncles bé prou m'amohinan
dihentme que'm casi, si vull tenir sórt;
pero jo cent voltas dich que desatinan,
perque aquell que's casa, per mi ja es bèn mort

UNA VÍCTIMA DE LAS FESTAS

—¡Remaliatsiga!... Ja m' ho havian dit al poble que 'm robarian!...

—¿¿Y donchs per qué serveixen vostes??...

Las mévas cosinas, (que son molt trempadas),
alguns cops me diuhen:—¡Noy, t'has de casar!—
y jo al punt exclamo, deixantlas paradas:
—¡No sou pas vosaltras, qui'm té de salvar!—
Un *sócio* que's guanya la vida fent joyas,
també'm diu que'm casi si vull estar bé;
mes jo li contesto:—¡Comprench tas tramoyas;
y lo qu'es es de joyas... no te 'n faré fé!—
Si avuy, sol, cap pena tinch que m'encaparri,
casat prou tindria lo cap com un bou
y á mes, als nou mesos, movent gran xibarri,
á casa hi tindriam un *menja-pa* nou.
Casat la moneda ja no gastaria
en bromas, tiberis, ni mil diversions;
lo rich cafe Moka may més tastaria
y fins no podria... ¡portar pantalons!
Pensant ab caborias tan poch falagueras
lo cap se'm trastorna; mon cos l'esma pert;
com si fos un óptich també *faig ulleras*
y á més ¡ay! me torno vermell, groch y vert.
Ni pobre, ni rica; ni jova ni vella
podrá 'l jou posarme ab son prech ó pló!
¡No vol una dona per ferse esclau d'ella
un jove del sigle corrido com jo!»—

Aixis s'exclamava, cert dia, un tronera
davant d'una colla de *tipos* com ell,
ab veu bastant clara y molt altanera
pensantse sé un jove ben net de clatell.
D'aixó fa tres mesos ó menos encare
y sens pensá ab penas, traballs, ni perills,
marit d'una viuda lo ruch se veu ara,
qu'es lletja, deixada y á més ¡té set fills!

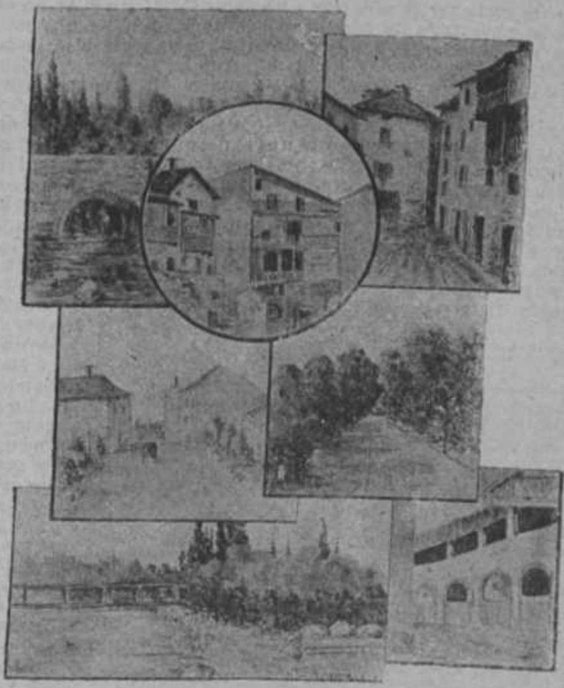
FRANCISCO LLENAS.

Una cuyna. (Quadro al oli de *J. Pagés Ortiz*).

CERDANYA ESPANYOLA Y FRANCESA.

VISTAS Y PAISATJES (per *Pere Ball-llovera*).

1.—Pont de Staguja. 2.—Carrer de Llivia. 3.—Poble de Llivia. 4.—Carretera d' Hix. 5.—Camí d' Ur. 6.—Lo Segre. 7.—Quadras del senyor Ribera.

SOBRE 'LS ANYS QUE PASSAN

Acostuma á dirse que cada any que passa, tenim un any més.

Axó ho trobaría ben dit si fossem inmortals; pero com que tots neixém per morir, crech que per parlar ab propietat, ha de dirse que cada any que passa, tenim un any menos. L' any qu' es passat, ha fugit y no 's torna á trobar; ab axó no diguém que 'l *tenim*.

No só l' únich que té aquesta opinió. Puch citá 'l cas d' una soltera que l' any passat va dirme que tenia 29 anys y no fa gayres dias que li vaig senti dir que 'n tenia 28. Si aquesta, encare que tal vegada per distint objecte, no opinés com jo y cregués que cada any ne te un de més, prou tindría de dir que, pel cap baix, n' ha cumplert 35.

Dich qu' es d' aquesta edat perque es la que 'l séu aspecte revela; y jo, consequent ab l' idea de que l' any que ha passat es de menos y que per lo tant no passan anys pels que no envelleixen, y cada any ne passan molts pels que 's van tornant vells á corre-cuyta; jo, repeteixo, só dels que sostenen que tothom té l' edat que representa tenir.

—¿Quánts anys me fá?—'m pregunta una senyoreta, una senyora ó una senyorona.

—¡Qué vol que li diga!—contesto á la dama jove, dama matrona ó característica.

Aquesta resposta no es més que una galantería; un si es no es de pór d' ofendre á la que 'm fa la pregunta Si no sigués per aquest temor, prou li diría 'ls anys que té, sense necessitat de véureli la fé de batisme, ja que aquesta moltas vegadas no 'm fa prou fé, perque 'm diu més ó menos anys dels que representa la persona y ab aixó no la tinch per exacta.

Hi ha home de xeixanta anys que conserva tot lo vigor, agilitat y vivesa dels trenta; donchs té trenta anys, perque per ell no n' han passat mes. Al contrari, n' hi ha que son joves, á contar desde 'l seu naixement, pero que per haverse precipitat la naturalesa, ó per esser malaltissos ó per haver sufert moltas penas, semblan vells; cada any passat los hi ha deixat doble feix: donchs aquests, son vells y no joves.

L' insigne autor de *El diablo mundo* malehía 'ls 30 anys. Certament no es aquesta una edat per malehirse; pero en ell ho comprench, perque als trenta anys era ja vell y als 32 va morir *de vellesa*.

Alló que 's diu á una persona que representa menos edat de la que té: «per vosté no passan anys», es una frasse ben ensopegada.

Hi ha un' altra locució vulgar, també molt exacta, y que com l' anterior confirma 'l meu parer.

Quan una persona malalta se 'n ha anat per remey á pendre ayguas ó á respirar ayres purs y ha curat de la seva malaltía, torna bona y robusta y li diuhen:

—¡Vosté s' ha tret deu anys de sobre!

¡Ben dit!

No es que aquesta persona tingui deu anys menos, com s' enten per la generalitat, no; es que s' ha posat en situació de tenir deu anys més de vida, dels que aparentava que tindria quan estava malalta. No es que vagi neixer deu anys després del dia en que va neixer, que aixó no es possible, sino que

TIPO RURAL (per *J. M. Marqués*).

Lo padri se 'n vá al celler á fiblar la boteta del recó, que guarda un vi que te mes anys qu' ell.

tardará á morir, segons lo nou aspecte que presenta, deu anys més de lo que semblava avans.

Ab aquestas locucións se mira l' assumpto baix lo seu verdader punt de vista, baix lo punt de vista que 'l veuhen los metjes.

Preguntin á qualsevol d' aquests, per algun client que tingui en estat grave:

—¿Que me 'n diu senyor doctor, de Fulano?

—¿Vol que li digui?—respón l' interrogat—«no té una senmana de vida.»

Aixís es com s' ha de contar, mirant endavant y no endarrera.

Lo temps que ha passat, s' ha perdut; donchs no ha d' entrar en compte, no hi es.

Donada aquesta manera que tinch de veure las cosas en aquest punt, no prench per embustera á molta gent que altres li prenen; y viceversa, crech que faltan á la veritat molts d' altres á qui 's tenen per veridichs.

Una senyoreta fa 24 anys que va neixer, pero representa que té sis anys menos; ella diu que te 18 anys y per mi no diu cap mentida: está en lo cert.

—¡Cá!—contesta un' altra que es molt revellida—miri, un dia anavam juntas al colegi y llavors teniam la mateixa edat. Jo tinch 24 anys, ab aixó....

—¡Ja ho entench!—l' interrumpeixo.

Y penso entre mi: l' embustera ets tú que 'n representas deu mes.

Ara, las personas que 's posan vermelló y cosmetichs per semblar joves, aquestas si que totas son embusteras, perque l' edat que representan es pintada. Aixó sols se pot permetre als cómichs quan deuhen representar una edat que no tenen.

Fora d' aquestos, tots los altres que 's caracterisan son uns mentiders á carta cabal.

Ja que parlo dels que 's pintan, es d' advertir que 's fan poch favor, perque 's posan sota la pintura.

FLOR DE ANDALUCÍA. (Quadro al oli per *Ramón Tusquets*).

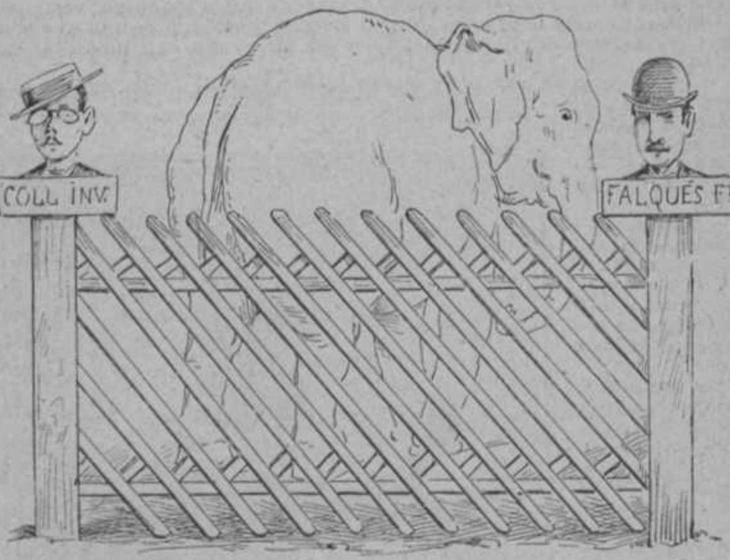
Aquesta, sempre val més que la tela, fusta ó altra materia damunt de la que está posada; y de consegüent, la cara pintada val menos que la pintura que la cubreix. Y aixís, volguentse rebaixar l' edat, lo que no lograu, se *rebaixan* la séva dignitat.

Pero tant los que representan més anys com los que 'n representan mès pochs; ja 's pintin, ja deixin de pintarse, cada any que passa tenen un any menos.

Reflexióninthо be 'ls que 's desviuhen per esser joves; y creyentho, sempre tindrán aquest consol.

CONRAT ROURE.

PROJECTE DE MONUMENT AL PARCH (per *M. Moliné*).

Als dos autors de la famosa *verja*.

LA CIENCIA DEL GOSAR

Cent quimeras no
pagan un deute.

D' una vileta del Camp
en un recó de la Plana
de pórtichs tots desiguals
s' hi divisa una ampla casa.
Las escletxas dels balcóns
clarejan de llum que irradia
un quinqué que iluminat
está en ampla y vella taula,
tota plena de papers
y de cadiras voltada,
dos nenes al séu voltant
ab santa febre traballan.

Tot solet allá al extrém
un vellet comptes repassa:
la ploma, del fret que fá
fins de las mans se li escapa.

Lo carré está blanch de neu,
crema de tan fret que es l' ayre,
ni una ánima va pel mon,
deserta segueix la plassa.
Ja s' atansa un ab pas llarch
tapantli hasta 'l cap la capa,
¡sa sombra entre la blancor
de la neu, com se destaca!
Darrera li segueix un,
darrera aquest n' hi va un altre:
tots tres entran decidits

TOROS Y MANZANILLA.
(Capritxo escultorich per *T. Tasso*).

al portal de l' ampla casa.

La gran taula del saló
ja está de senyors voltada,
son los senyors que 'l vehinat
menos al respecte 'ls falta:
un metge, un procurador,
y un advocat sense causas,
essent lo senyor que 'ls reb
hisendat de anomenada.
Com faltan las diversións
en pobles de pocas ánimas,
á passar vetlla 'ls senyors
allí van cada vesprada.
Llegeix lo metje á Trousseau,
lo notari fulleja actas,
mira la lley l' advocat,
lo procurador repassa.
Passa comptes lo vellet
que enguany ha estat bona anyada,
las nenas de dits nevats
l' una cus, l' altra fa randa.

—Senyors—diu lo vell—avuy
no es dia de encaparrarse,
tanqueu tots los llibres donchs
y aixequeuvos de la taula.
Veniu tots á prop del foch
ya que avuy fa un fret que glassa,
tastareu del Priorat
lo vi més vell, de més fama.

Tinch allá dalt un padrí
que més de cent anys que 'l guarda,
y cada any un carretell
per celebrá 'l sant me 'n baixa.
Es un vi mes groch que l' or
y espés com oli de llántia,
ab més dolsor que la mel
y ab més forsa que una máquina.
La ciencia ja esperará
més que 'l conill á qui 'l cassa:
qui una hora molt bona 's don'
no las te pas totas malas.—

Al escoltar lo vellet
ben sola deixan la taula
y prompte 'l foch enrotllant
atansan la má á las flamas.
Marxa 'l vell tot decidit,
sa filla darrera marxa;
als pochs moments ja tots dos
tornan á entrar á la sala.
Lo vellet du un carretell
rovellat y ab tiranyas,
la noya porta á la má
tota plena una safata:
copas de brunyit cristall,
llemiñaduras de pasta,
y en sa má esquerra sosté
una ampolla de fort *Málaga*.
La petita repartint
fa bé 'ls honors de la casa,
—menjin y beguin després
que mes que 'l foch lo vi escalfa.

Aprenent terrissaire (per *J. Buxó*).

UNA MODIFICACIÓ NECESSARIA (per *M. Moliné*).

Projecte de un nou escut per la fatxada de la Casa Gran.

Las postres s' han acabat,
lo vi comensa á acabarse,
la botella 'ls ha caigut
y en trossos se veu trencada.
L' aixeta del carratell
tan sols com un filet raja,
comensa á apagarse 'l foch,
més ja brilla sa mirada.
Si 'l foch s' apaga en l' escó
dins de sos cors creixen flamas,
ningú ja se sent del fret
que al defora la neu glassa.
S' aixeca 'l procurador
y una *malaguenya* canta,
l' acompanya l' advocat,
y 'l metje: *¡viva tu gracia!*

Lo vellet agafa 'ls molls
y pica sobre la llauna
de una gran olla d' arám
que hi há prop l' escalfa-panxas.
S' alsa 'l metje decidit,
per la má á una nena agafa
posantse á ballá un *can-can*
que no hi há més que atmirarse.
Los llibres restan tancats,
la llum del quinqué s' apaga,
lo cant son ritme segueix
y continúa la dansa.

Los vehins senten soroll
y del que passa s' extranyan,
hont regnava la quietut
avuy los dimonis ballan.
—¿Qué será 'l que causa aixó?—
se preguntan uns ab altres.
Tothóm creu que s' han tocat
personas tan respectables.
—Est escándol—tothóm diu—
may l' haviam vist nosaltres,
pobres, ay, pobrets senyors,
ja han tingut bona desgracia.—
Y mentres que aixó 'ls vehins
murmuran ab pena tanta,
ells van cantant y ballant
y dihent ab veu gorgollada:
—Al món que tant estimem
no hi sóm més que una vegada,
y qui una hora bona té
no las passa totas malas.

JOSEPH ALADERN.

HUMORADA

Cassat al vol en una parada de melóns.

Un home que 's presenta ab l' intent de comprarne un, pregunta á un séu amich:

—¿Que 'ls coneixes tú, 'ls melóns?

Resposta del amich:

—Prou: mira, tot aixó ho son.

G. HOMAR.

TIPOS JAPONESOS.

Sorje.

Raspa.

Barber.

Vendedor de periodichs

EPÍGRAMA

—Càsa't ab donya Marieta.
—Vaja noy ¿qu' estás de guassa?
¿ab una dona tan grassa?
—Pero es rica y no es maleta.
—Vés en nom de Deu, Facundo.
—Donchs no sabs lo que 't convé.
—Si fos *maleta*, pot se....
Pero noy, alló es un *mundo*.

P. TALLADAS.

FRATERNITAT

Els trons ja sonen lluny: la pedregada
quasi en sec ha parat:
del poble surt, ullant la turbonada,
un ome adalerat.
Gambant i fent cruixir la calamarsa,
que blanqueja per tot,
arriba an els vinyars, i en sê a aturar-se
no veu dret ni un sol brot:
veu raïms desgranats; pampols per terra;
del gra, tant sols la pell....
I, creient convertida en camp de guerra
també la vinya d' ell,
diu, boi corrent, pensant en fills i dòna:
—Ja tot és a rodar!....
Déu s' ha lluit!.... Si que l' hem feta bona!....
Are tots a captar!....—
Però no és pas aixis, perquè a la seva
la pedra no ha arribat
am tot i qu' es veu bé que no ha dat treva
a la del bell costat.
I diu tranquil, aixi qu' els peus hi posa,
veient salvat lo séu:
—Déu ja sap lo que fa, quand fa una cosa!
Alabat siga Déu!....

E. GUANYABENS.

UN ADVOCAT INCIPIENT

Parlavan varias personas de diners, y deya una d' ellas:
—Voldria possehir tantas unsas com arenas hi ha al mar.
Y responia un' altra:
—Jo 'n voldria tantas com punts matemátichs se necessitarian pera formar un món.

Y un jove que feya pochs dias havia acabat la carrera de lleys:
—Donchs jo no voldria sino que possehint lo que desitjan, tinguessin una qüestió y poderme encarregar del plet.

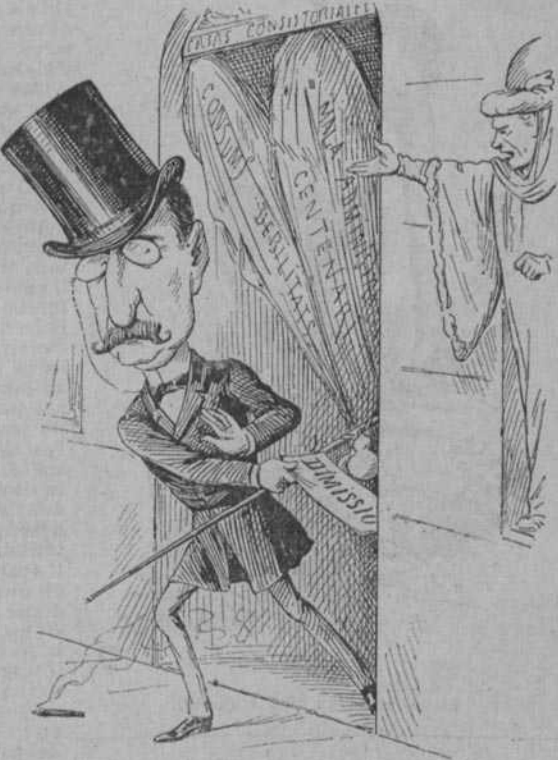
J. Escach V.

Amich Roca: T' envio, com m' ho demanas, pera l' Almanach de la Esquella, una relació que 'm sembla molt interessant y que he copiat al peu de la lletra del Dietari del nostre municipi, corresponent al any 1606. Podrias titularla:

UN DOCUMENT CURIÓS DEL SIGLE XVII

«*Dilluns* XXVI *de Juny*.—En aquest die fou assotat per Barcelona per sentensia dels Inquizidors, Antoni Puig, treballador del loch de Fontclara sobre Torroella de Montgrí en lo bisbat de Gerona per haver tingut comunicatio ab lo dimoni com resulta del proces que se li legí en Sancta Catherina lo die de ayr y fou que en lany 1603, treballant en Maig en Pineda que magencava una vinya, li aparegué un dimoni en forma de home y li digué que si ell volia ser rich fes lo que ell li dirie y quel aportaria en un loch hont no hauria de treballar ni fer res y que serie un loch molt plasent y ameno y que li donarie tants diners com volria y que faria que ell dit Puig treballaria tant com volria y mes quels altres y quel farie metge que mudaria les febres de una persona á altra ab les herbes y medicines que ell li dirie y damanantli dit Puig qui ere respongué que ere lo diable y que si ell sen anave ab ell y li donave son cors y la áni-

VAL MES TART QUE MAY (per *M. Moliné*).

Per ferho com ho faig jo,
no cal pas que continuém:
aquí va ma dimissió,
y ¡alsa noy, al magatzém!

ma que ell li donaria y faria tot lo que li havia promés y aixi dit Puig se doná á dit dimoni en cors y en ánima per temps de tres anys yl prengué per son señor y agenollat li besá las mans yl girá y li feu besar lo detrás y lo dimoni se nomenave *oru* y aixi en cridant:—*¡oru! ¡oru!* sa li apareixie, y dit dimoni feu que dit Puig renunciá la communió dels Sancts y la chrisma y character del batisme y á Deu y á Nostra Señora y li digué en altras vegadas que li aparegué que prengués certas herbas y olis y axi faria que las febres de uns passarian en altros com ho feu y aparexentli una vegada en forma molt fea, ço es, ab unas grans orellas y unas banyas y uns garfis en las mans, y los peus ganxuts de gall, que prengués les herbes y ab un ou y veri ó orí de calápats, lenguas de serps negras y femta de lengardaix ho donás a una criatura que estava malalta y aixi ho feu y mori y quant son amo del dit Puig li manave que sporgás los pins, noy volia pujar per quey veye los dimonis alli quel volien lançar y un vespre estant dit Puig en lo lit li aparegué lo dimoni y també la ánima de un fadrí que havien mort aquell vespre á mitja legua de alli y que la ánima era tota negra y que lo dimoni se lan volia portar y que Sanct Pau la defensava ab la spasa per que lo fadrí es deye Pau y que cridant dit Puig, tot se li desaparegué. Un die estant dit Puig en Pineda li aparegué dit dimoni ab unas grans alas y li digué si volia anar ab ell en aquell loch que li havia dit y dit Puig li digué que si quey anirie y axi lo dimoni lo prengué sobre ell y en un subit foren al cap de la montanya de

Estudi al desnú (per *A. Querol*).

Montnegre y alli lo dimoni se sentá á las spallas de una creu quey havia ab una cadira molt entonada y li feu besar las mans y trobantse dit Puig molt cansat y cruxit del camí, digué:—*¡Mare de Deu de Montserrat!* y encontinent tot li desaparegué y baxant de la montanya á poch á poch demanant per amor de Deu sen torná á Pineda. Y quant ell se doná al diable, en senyal li doná una tireta vermella y may ley torná

y quant lo aportavan pres á la Inquisició, lo dimoni li aparegué per lo camí y li digué no descubrís res y axí fou condemnat dit Puig per haver demanat perdó de sa culpa, á assots y á servir sinch anys al hospital.

Tot lo demunt dit se scriu axí perque axí consta per propia confessió de dit Puig, segons que axí mo ha referit lo scrivá de la Inquisició qui ha legit lo procés.»

La lletra d' aquesta data es del célebre Esteve Gilabert Bruniquer, escrivá major de la ciutat, qui llavors era escrivá racional de la mateixa. En lo proemi d' aquest volúm, comensat en 1603, lo dit notari dona fe baix sa firma y son signo de que li han encarregat la redacció del dietari del municipi.

Jo no he variat ni una lletra del document; sols hi he afegit los accents y la puntuació pera facilitar sa lectura. En lo que 'm demanas dels comentaris, no sé qué dirthi. ¿Vols que t' aboqui un cabás de vulgaritats sobre las alucinacións, las visions y la terapéutica moral, y de pas digui un grapat de penjaments contra 'ls nostres passats, perque al comensar lo sigle XVII no coneixian las enfermetats mentals com nosaltres á las darrerias del sigle XIX? Es clar que no.

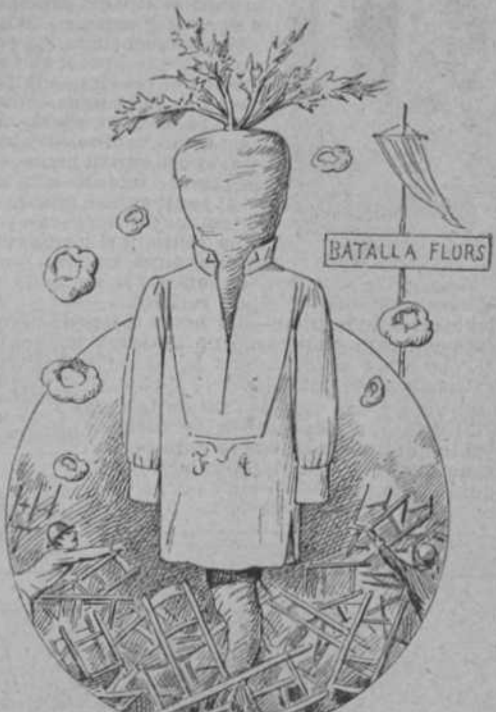
Aquesta relació ja 's porta en si mateixa 'l comentari. M' has demanat un document curiós y 'm sembla que aquest ho es de debó.

Desitjaria que tal fos ton parer, ton amich

J. Coroleu.

Avuy 12 de Novembre 1892.

GRAN BATALLA DE CADIRAS
(per *M. Moliné*).

Una funció pastanaga.

EPÍGRAMA

—¿Qu' es lo tró?—van dirli un dia
á en Comas,—¡á veure!.... ¡bó!
el qui Física estudia
be ho deu saber tot axó?
—¡Si que ho sé! vosté s' estranya....
deixim rumiar un moment...
«es lo soroll qu' acompanya
al rayo» ¡tal com ho sent!
—¡Molt bé, noy! digas.... y 'l rayo
¿qu' es?—Pues el rayo.... alló....
(ja m' ha atrapat aquet payo)
«¡alló qu' acompanya al tró!»

M. R. de las Planas.

QUI NO HO VULGA CREURE...

Las *onsa y nublado*—cantava 'l sereno
que bé ó mal vigila—lo barri en qu' estich,
quan veig que á la porta—de casa la sogra
s' arrima un subjecte—tot plé de fatich.
M'aturo á pochs passos—me'l miro ab prudencia;
y son posat tétrich—no 'm fa gayre goig;
sa roba estripada—'l pel en desordre
li don tot l' aspecte—d' un rematat boig.
Febrós esgarrapa—la porta que cito,
no sé lo que busca, ab furia l' empeny,
los ulls al cel alsa—sos llabis murmuran
paraulas extranyas—com qui no té seny.
Lo ruido á ma sogra—á poch la desperta,
casi bé ab camisa—s' aboca al balcó,
y al veure aquell home,—ab tota sa forsa,
¡socorro! demana—mitj morta de pó.
Al senti aquell mestre—que la sogra crida,
d' empenyer no para—y pica més fort,
fins qu' un ¡ay! pronuncia,—ab ansia respira
y cau llarch á terra—igual qu' un cos mort.
Als crits de ¡socorro!—donats per la sogra
ja venen serenos—y algún polissón,
del cas tots s' enteran—del home 's fan duenyos
y á poch se 'l emportan—no m' importa ahont.

. . . .

Al veni 'l nou dia—davant de la porta
s' hi nota una taca—que fa de vi oló....
qui lo qüento vulga—saber com acaba
en lo quartelillo—li darán rahó.

AMADEO.

Horisontal *haute gomme* (per *P. de Rojas*).

CANSÓ D' AMOR

Jo encare jove, tú encare nina,
baixant las serras de la marina
si t' estimava vas dirme un dia;
jo tas paraulas no comprenia
si bé 'm saltava d' alegre 'l cor,
la vida mia;
si bé 'm saltava d' alegre 'l cor
la mia amor.

—

Vares donarme mitj tremolosa
una poncella de malva-rosa;
y jo al mirarte tota vermella
com á las fullas de la poncella,
mos ulls no treya de tú y la flor,
la vida mia;
mos ulls no treya de tú y la flor,
la mia amor.

—

Y avall seguirem cap á la plana
besant jo sempre la flor boscana,
d' amor parlantme tú á cau d' orella
com á las rosas parla l' abella
quan xucla 'l néctar de sa dolsor,
la vida mia;
quan xucla 'l néctar de sa dolsor
la mia amor.

—

Quan dret á casa t' en entornavas,
tú cap á dintre contenta entravas;
jo vaig quedarme dret á la porta
l' esma perduda, l' ánima absorta,
en tú la vista y als dits la flor,
la vida mia;
en tú la vista y als dits la flor
la mia amor.

—

¡Quina tristesa jo al cor sentia!
Tant á la vora que jo 't volia
y tan depressa que t' allunyavas
mentres un tendre petó 'm tiravas
los dits als llabis y la ma al cor,
la vida mia;
los dits als llabis y la ma al cor
la mia amor.

—

Vareig anármen; y al sé en ma casa
al cor sentia com una brasa
de foch roenta qu' enterbolia
mos ulls, ma pensa, ma fantasia,
mon be, ma vida, mos somnis d' or....
era la ditxa que en mi naxia,
la vida mia;
era la dolsa veu del meu cor,....
era l' Amor!

A. Bori y Fontesta.

LO CENTENARI A MADRIT

(per *J. Gros*).

Varen baixar del seu poble
per las festas de Madrit.
¡Y quina broma van fer!
¡Y com se van divertir!

EPÍGRAMAS

Pel carré á una hermosa dona
encare que *algo jamona*
li vá dir un dia en Roch:
—Es vosté una mare vella.
—*Mare*, prou—li respongué ella—
pero *vella* encar no ho soch.

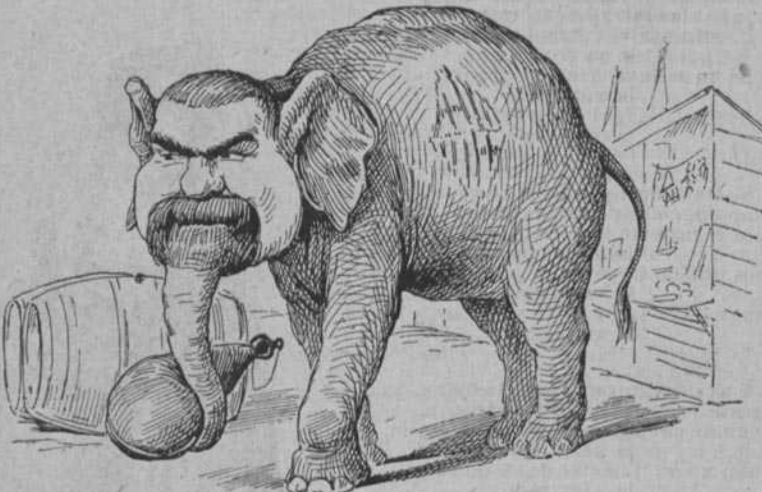
P. Talladas.

—

En Quimet qu' es comediant
fill de 'n Coll, gran paperayre,
va di un dia á uns séus amichs
que li parlavan de dramas:
—Quan lo méu pare era viu
jo feya 'l *paper de barba*.

Mayet.

LAS FIERAS DEL PARCH (per *M. Moliné*).

La més grossa.

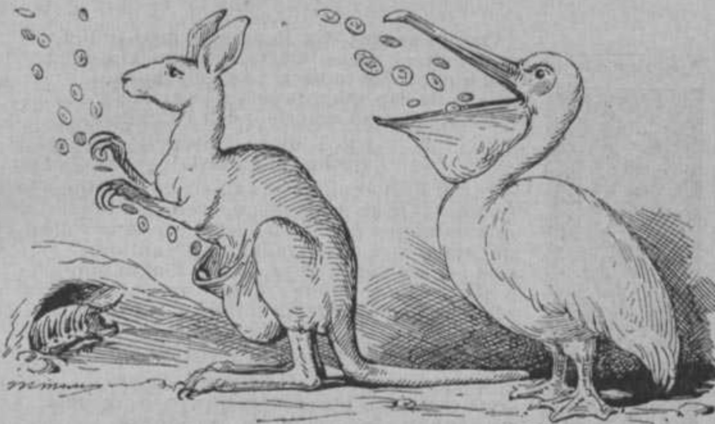

Lo qu' es per bech no 'l fará callar ningú.

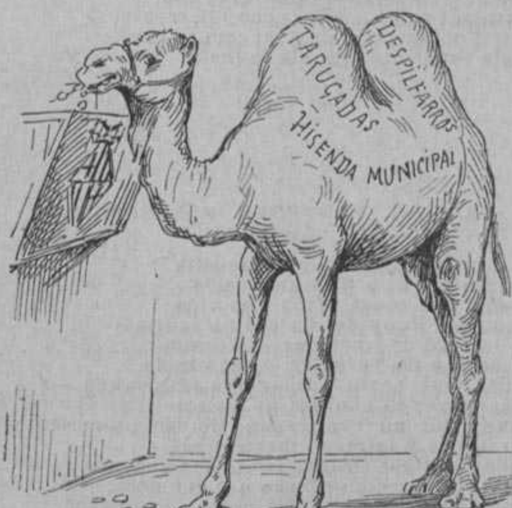

Mefistófeles y Margarida.

LAS FIERAS DEL PARCH (per *M. Moliné*).

Regidors d' ofici.

Dromedarium concejalium.

Un filosop desenganyat del mon.

LA CONFESSIÓ

Y yo le dije—¡Ay, padre,
si usté la viera!
E. Blasco.

Que hi perdut, diu lo pare, lo meu judici,
que soch, en no estimarte, un gran ximplici;
diu que per tot lo barri ja s' enrahona,
que jo de cap manera te vull per dona;
diu soch, en no volerte, poch calculista;

y jo li dich—¡Pare,
vos no l' heu vista!

Inútil jo li explico, que tú ets molt lletja;
que al viure ab ta persona, treuria 'l fetje;
que 'l dot que han de donarte, no es pas gran cosa;
qu' ets, á mes de deixada, molt vanitosa;
que pel teu génit, noya, ningú t' aguanta,
y que tens á tot 'hora, molta carpanta;
ell prou me diu que 'm torno molt pessimista

pró.... jo li dich—¡Pare,
vos no l' heu vista!

Veyentme refractari fente un despreci,
lo pare 'm diu renyantme que soch un neci;
que aquesta bojeria no 'm perdonava,
quan la teva riquesa jo despreciava.
De rábia jo llavoras, per no fe l' xato,
me trech de la butxaca lo téu retrato,
y al veure 't lo meu pare, lo cap se rasca,
(jo crech, si no l' aguanto, que cau en basca).
—Si aquesta amor desitja, que s' arraconi—
¡qu 'erats, á fe va creurers, algun dimoni!
—No hi ha cap que la iguali ¡fins sembla vella!—
jo vaig dirli llavoras—¡Aquesta, es ella!—
incontinent va dirme—Donchs fill, repara,
puig si 'l dot que li dónan val com sa cara,
olvidala per sempre ¡treula de llista!

y jo vaig dirli—¡¡Ay, pare,
y no l' heu vista!!

J. Alamaliv.

A UNA QUE PER POCH M' ENSARRONA

SONET

Continuament ta boca repetia
mirantme fit á fit y amorosida
—ma vida sense tu no fora vida
mon cor lluny de ton cor no latiria—
Y jo cego d' amor quan te sentia
posava á tas paraulas fe sens mida
puig may pogui somiar que la mentida
passés per ta boqueta ni un sol dia.
Avuy tot ho comprench; de tas promesas
protestas y miradas mal entesas
llensadas per costúm cent cops al hora,
se 'n te de pendre l' eco qu' enamora;
puig sent com ets, sols dona de *moment*
l' amor per ton redós passa corrent.

F. de P. Juanico.

ANY NOU VIDA NOVA

Hi penso algunas vegadas ab lo meu mestre de primeras lletras.

Any nou vida nova, cridava ab to amenassador allí, per las darrerías de Desembre.

Es dir, amenassar y pegar, tot aparionat, ho feya sempre; pero aixís que tombava l' any, volia introduhir reformas més severas aplassadas per després de festas.

—Usted, Ramonet (en aquell temps la llengua oficial per dir disbarats en las escolas era la castellana). Entre allí dentro y póngase á las órdenes de la senyora Laya.

Aqueix acte de rigor l' exercia sovint, no esperava may l' any nou.

Lo Ramonet s' alsava de terra ahont estava sentat cumplint una penitencia que devia fer efectiva agenollat, ab los brassos en creu, y tot content corria á posarse á las *órdenes* manifestadas. Sortia després ab lo cetrill de cuyna y un cabasset. Al cap d' una hora ó més, tornava ab provisió de patatas, dos dits d' oli al cetrill y una lletuga de fullas rebregadas que no feya goig ni devia esser bona per menjar.

Lo senyor Tomás l' esperava donantse á las áligas.

—¿Adonde ha ido usted? li cridava fixantli los ulls enverinats, estesos los brassos endarrera ab actitut d' anarshi á abrahonar y ofegarlo d' una brivada.

—¡Si yo no he hecho nada!—responia tremolós posantse la má girada davant del front, per rebre en fals la catxeta que veya alsarse, voleyar y caure damunt seu.

TABACO Y FUMADORS (per *M. Labarta*).

El que fuma habano:—Desenganyarse *señores:* el tabaco, com el ví, s' ha de comprar al *propio cosechero,* y millor si aquest se diu Murrias ó Janer.

El que fuma filipino:—La *Flor de la Isabela* veritable sols la podém fumar els qu' estém en lo secret... els altres que fumin boga.

El que fuma d' estanch:—No hi ha cigarro que no amagui una sorpresa. Jo fins crech que 'ls fan fer per un pirotécnich.

—¡Poca vergüenza, sin principios ni arraigo!

—Que no senyor. Si me estaba en la tendeta para que s' escorriese el aceite.

—Silencio, 'ns cridava. Al qui torni sentí riure, li cloch los llabis ab ayguacuit bullit. Y tornant á empéndrelas ab Ramonet:—Cállese usted, torpe, no diga más disparates, majadero, que es usted la discordia de la clase. Arrodillese, pronto. Los brazos en cruz; baje usted los ojos.

Y variant de conversa, per si venia la distracció, deya 'n Ramonet:

—De primero iré á llevar las patatas á la senyora Laya. Mire usted: ya se habia acabado la escarola, he comprado esta lletuga.

—Vaya usted al infierno.

Girantse desseguida á nosaltres nos endressava un apóstrofe biliós que 'ns esferehia més que per lo que no enteniam, per lo gesto y entonació trágica ab que 'l pronunciava. Donava tals palmetadas á la taula y tenia tanta vivor als ulls y en lo accionat, que á cada cop nos semblava que havian d' eixir de la fusta 'ls raigs d' espurnas, las serpents de foch y 'ls gripaus encesos ab tres llenguas d' am, evocats ab tant enérgich y resolut mandato.

Entrava la senyora Laya, feta un desespero.

—Mira, Tomás, quin enciam ha dut aqueix bordegassot: per mi l' ha arreplegat de las escombrarias; sembla perbullit.

—Aixó es un cataplasme: ¿qué 'n vols fer?

—Mira, ben triadet nos lo tindrém de menjar: ¿qué vols que 'n fassi? ¡costa un quarto y mitj! Y amenassant ab la má de cantell al Ramonet, li deya:—Ja t' arreglaria jo, descarat.

TABACO Y FUMADORS (per *M. Labarta*).

El que fuma Canarias:—Son fluixets, no danyan el pit y portan anella, cosa que vesteix molt. Qualsevol de lluny els creu habanos.

El que fuma de contrabando:—Veritat que no tenen gust de res; pero 'ls fumo per odi al gobern y á la Tabacalera: cada hú fa la guerra com pot.

El que fuma de calé:—Me caso ab Ronda. Aquest dimontri d' escanya-pits no vol seguir. Fá com la Bolera que may vol tirá á l' arrancada.

Aquesta escena ó per l' estil, se repetia casibé dia si dia no y dos arreu.

***

En Ramonet jo no sé si pagava la mesada, mes era 'l qui portava sovint la lliura fent de ragatxo á la senyora Laya per anar al Born y ademes l' enviavan á las compras menors per tendetas, herbolari y betas y fils.

No hi entrava gayre en los estudis de gramática; aquesta ciencia li era dificultosa y aburrida; hi havia una especie de contrapunt entre ell y las parts de la oració, en lo que si be 'n sortia aclaparat, no 's donava. Lo mestre feya esforsos per ficarlashi al magi; ell no las deixava entrar y las oracións se quedavan fora.

—¿En cuántas partes se divide la gramática?—li preguntava 'l noy que feya de corrector.

—La gramática castellana se divide...—responia al acte ab molta branzida.—¡No me 'n recordo ara!

—Donchs, falta.

—¡Ay noy!—exclamava fent lo patarrell.—Son una pila.

—¿Cuántas, diga V.?

—Si 'm perdonas la llissó, deya baixet, te donaré una cosa. Y tornava á respondre: la gramática castellana se compone...

Vaja era inútil: s' encallava com si topés ab un piló.

—¿Y las partes de la oración? diga V.

—Son nueve.

TABACO Y FUMADORS (per *M. Labarta*).

El que fuma escafarlata: —Si volen fumar á gust, fumin ab pipa de guix y ben curta: lo demés es fumar palla.

El que fuma paper:—Si no fos el cigarret ¿com ho fariam els empleats per passá 'l temps distrets, mentres som á l' oficina?

El fumador de pitillos á deu céntims paquet:—Es fort; pero alimenta: ab un paquet d' aquets vaig passar dos dias sense menjar llavors de las maniobras de la fam.

—Cuyta. Articulo, nombre y pronombre...

—... Pronombre... daixonsas, ay no. Adverbio, conjunción é interjección,—afegia alsant molt la veu y deixantla anar ab gran cantarella.

—Tres faltas. Señor Tomás: Ramonet no ha sabido la lección.

—Se queda sin comer.

—Ay coix, jo no me 'n recordo. Perqué n' hi posan tantas de partes de la oración Y prenent lo llibre d' una revolada, 's tirava de qualsevol manera al banch y boy ploriquejant se posava á estudiar.

Al poch rato venia la contemplació. Dirigia la vista vagabunda per qualsevol indret; de sopte s' abaixava mirant ab rezel si 'l mestre guaytava y luego sos ulls s' animavan seguint lo vol tortuós d' una mosca ab cueta de paper.

¡Si 's podian veure 'ls dinars que li havian costat los pronombres y *daixonsas*, quin convit y quina manutenció assegurada per unas quantas senmanas!

Eram al rotllo per conjugar verbs; las preguntas venian saltadas y no sabiam á qui toparian. ¡Ay, ay! teniam més pór que verbos.

—Diga V., Ramonet: infinitivo, voz de presente, del verbo amar.

—Amé,—responia guaytant als companys, que ab los llabis li signavan a-mar.

La castanya seguia inmediata y desseguida al mitj del rotllo agenollat.

Lo plusquamperfecto sempre li feya venir passió de riure. Més jo crech que entre aqueix y 'ls gerundios li van atacar la salut, perque va caure malalt ab una erissipela al cap, que 'l posá á las portas de la mort.

* * *

Sa mare 'l va acompanyar després de la malaltia á recomanarlo al mestre.

—No li ensenyi tanta gramática, si coneix que se 'n pot passar.

—¡Y ara! no digui disbarats; qué sab vosté. ¿Qué menja vosté per dinar?

—Qué vol que li diga... ¡Ay, me fá riure senyor Tomás.

—Contesti, ¿qué menja?

—Com tot hom: escudella, carn d' olla y pari de contar.

—No, senyora: y pá y vi. Donchs la gramática es com un dinar. Si no hi ha carn d' olla no es cumplert, y si no ha begut aygua ó vi no ha dinat com cal. ¿Está al cas?

—Pero se 'n pot fer de més y de menos. Consideri que 'l noy té las potencias esquifidas.

—No 'm vingui ab historias. Be las té prou balderas per jugar. A ver los bolsillos, Ramonet. ¡Si es un mosca balba! Saque V. inmediatamente lo que tiene en los bolsillos, le vuelvo á decir. ¿Qué es esto?

—Ay, no me 'l esfereheixi. No ploris, fill meu, que 'l Sr. Tomás ho diu de broma.

—¿Esto? un' auca de redolins.

—¿Y esto, y esto? ¡si lleva la vida del jugador, usted!

De las butxacas anavan sortint balas, pinyols d' albercoch, baldufa, bólit y un mandronet ab tres ulls.

—¿Veu? ¿y adónde va V. con el mandró? ¿A esguerrar algún infelis para todos los dias de su vida? ¿algún inocente que pasará distraido

TABACO Y FUMADORS

(per *M. Labarta*)

EL QUE FUMA AB BOQUILLA: —La classe de tabaco 'm té sense cuidado: la qüestio es que serveixi per quilotar depressa la boquilla.

UN TIPO.

Dedicat als membres de la lliga antipornográfica (per *T. Sala*).

Honni soit qui mal y pense.

---

por las pedradas entre los dos partidos? ¿Con quien va V.: con los liberales ó con los carlistas?

—Con los liberales.

—¡Poca vergüenza!

—Ay, no señor, con los carlistas.

—¡Descarado!

—¿Pro de quins es vosté, Sr. Tomás?

—Calli, ¿no veu que 'l renyo? ¿qué vaig á fer pedradas jo? ¡veu 'l que no te cap per estudiar si li falta res á apendre! Miri quina complicació de pessas menudas per instruirse. Váyase V. á hacer las operaciones enseguida. ¡Vivo!

—¡Deu meu! Senyor mestre, qué li vol fer fer ara? No 'l castigui tant fort, fassim aquesta caritat.

—Qu' enrahona ara vosté: si es una llissó.

—¿No es pas cosa de tumia? ¡'l meu fill está tan débil!

—Vaya V., le digo, y haga las operaciones con el mandró.

Vostés son los qui 'ls perden als fills, perque 'ns lligan de mans.

L' AMÉRICA AVANTS DE COLÓN. (Dibuix de *J. Pascó*).

Los indios en la selva.

—¡Pobret! miri com li ha quedat lo cap, aguayti. ¡Aquí no hi té cabells, ni aquí tampoch, lo meu fill!

—Ni n' hi tindrá may més. ¿No veu que son trenchs? Deixil anar ab lo mandró á fer pedradas. Ja se li tornará calvo com un sabi.

—Ha tingut una dissipela verinosa de tant estudiar.

—Sí, al glacis de la Ciudadela.

—No mes voldria que li sentis la relació d' aquella comedia: *El Sapatero y un Rey*.

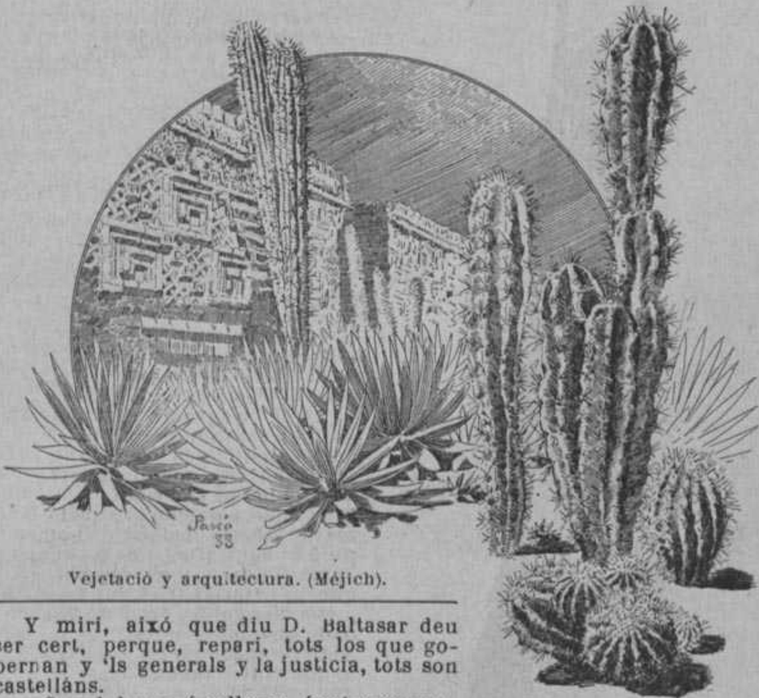
—Més valdria que li fessen estudiar la doctrina que no pas aquestas ximplesas.

—Es cosa del seu pare. No las sab dir en castellá las oracións que vosté l' hi ensenya.

—Perque es un cap cigrany.

—Donchs, á l' home de casa no li agrada que resi en llengua forastera, perque miri, D. Baltasar, que s' está al primer pis, diu qu' es una vanitat tonta aixo de fer resar á las criaturas en castellá: que fa heretje: que Nostre Senyor entén totas las llenguas y que no 'n fa cabal ni se 'n ha escoltat may cap de pecador que se li presenti fent lo ximple, disfressant lo parlar y 'ls gemechs y 'ls prechs per enternirlo. Cadascú que resi á sa manera, y quan li cridan *Dios mio*, com ja coneix que son catalans, diu que 'ls despatxa á la fresca y 'ls avia: ¡apa avall á fer lo bobo al torin, pocas soltas, babaus, imprudents! ¿Per qué vos he donat la llengua més hermosa de la cristiandat? Los castellans son més prudents que vosaltres: me cridan en castellá y jo 'ls escolto y 'ls atench.

L' AMÈRICA AVANTS DE COLÓN. (Dibuix de *J. Pascó*).

Vejetació y arquitectura. (Méjich).

Y miri, aixó que diu D. Baltasar deu ser cert, perque, repari, tots los que gobernan y 'ls generals y la justicia, tots son castellans.

—O andalusos, ó gallegos, ó estremenyos.

—Pero tots parlan castellá del seu natural.

—Digali á aqueix D. Baltasar, que si també fem lo necio quan dihém lo *Gloria Patri* en llatí.

—Ja li va fer aquest reparo l' home de casa, pero va respondre que al'ó era per més pompa y senyorío, per més respecte y veneració després d' haverlo cansat ab nostras demandas y necessitats. Veliaquí.

—Bueno, digui al seu marit que vingui, ja enrahonarém.

***

Y entrá á la classe tot despacientat. Doná un cop de retgle sobre la taula y 'ns digué:

—De hoy en adelante el que hable en catalán se quedaré sin comer. Año nuevo, vida nueva.

EMILI VILANOVA.

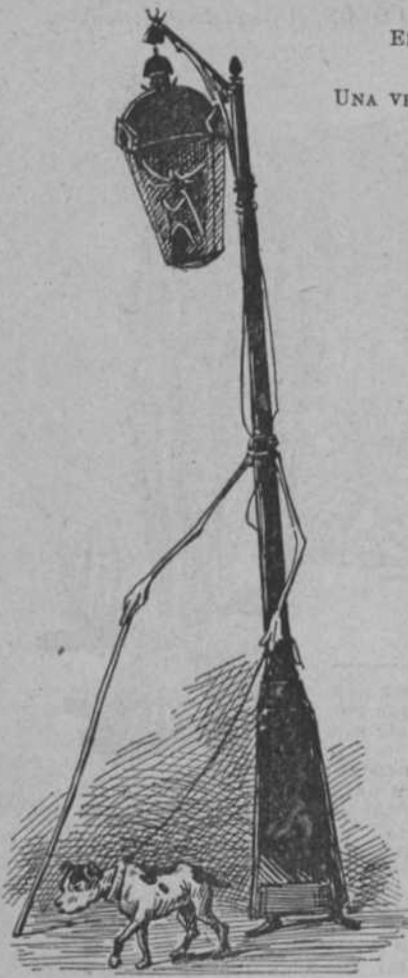
BARREJA

Entre pagesos que han anat á la funció del Circo Eqüestre:

—¿Has vist, Tofol, quinas boleyas se donavan aquells dos *colomns*? Tafoy, tafoy: sembla mentida que no 's posin lo clatell com un tomátech.

—Vaja ¿quant t' hi vols jugar que aquellas boleyas que 's donavan ells ab ells no se las deixan dar per mi?

MR EUGÓN.

Un pobre cego (per *M. Moliné*).

CASSAT AL VOL

ELL.—Jo, per cumplert te pertanyo
y tinch dicidit empenyo
en ferne de tú, mon duenyo...
UNA VEU.—Ay ¡pobre bayiet! ja 't planyo.

AMADEO.

CONCELL

¡Por lo que valiere!

Anant ab tú de passeig
ó en ta casa retirats,
he reparat moltas voltas
que si una amiga has trobat
ó be t' ha vingut á veure,
lo primer que fé 'us escau
es darvos fortas besadas;
y lo que més hi notat
es que totas duas galtas
gosan de plaher tan gran.
¿A que vé aquesta abundancia?
¿Si te 'n sobran, que será
que si algún jo te 'n demano
may me l' has volgut donar?
Veyent lo teu egoisme
m' hi ofert á darten jo y ¡cá!
me 'ls refusas ¡petons d' home!
¡fuig d' aquí! ¡Deu nos ne guart!
¡Oh si gosessis! me sembla
que 'm besarias tant, tant
que á mas galtas prou tindria
de fé un *adob* general.
Aixó tampoch no ho voldria,
lo que vull t' ho diré clar;
que no 'ls fassis aná endoyna
ó per mi no 'n quedarán,
que no deixis que tas galtas
ne rebin dos de un plegat
si es que sempre vols ser guapa;
¡besantlas s' abaixan tant....!
Un plan se m' acut, un medi
que podrias adoptar:
tenint lo nás gros com tens
feste besá.... 'l cap del nás
y ab lo frech de las besadas
potser se t' escursará.

J. ABRIL VIRGILI.

ESPATOTXADA

—Sabs que 'l retrato que t' has fet treure no se 't sembla gens.
—Ets tu 'l primer que diu aixó. Tothom que l' ha vist diu que se 'm sembla molt.
Donchs mira, jo vaig ensenyarlo á un foraster y 'm vá di que no 't conexia.

F. DE LA FARGA.

CONCELLS PRÁCTICHS

A MON AMICH EN RAYMOND CASELLAS (*)

Casellas, no ho xafas mal;
quan estavas allí dalt
de la tarima enfilat,
tú, nerviós y tot suat,
jo fet tot un menestral,

escoltante embadalit
fumantme un puro d'estanch
d'aquells que'ns fan malbé'l pit,
ens acaban el dalit
y ens envenenan la sanch;

y mentres jo, com tothom
que no coneix ni de nom
d'altras edats las foscurias,
mitj emfabat veya com
desfilavan las centurias,

pensava que som molts mansos,
que lo del mon son romansos,
que'ls llestos no están pas salvos
de mori com els més gansos;
que d'aquí cent anys, tots calvos.

¿Qué s'han fet aquells pintors
tan carregats de paciencia?
¿qué dels abats y senyors
que tenian l'indecencia
de no pagá'ls ni'ls colors?

¡De tots ells no'n queda res!....
deya, y sortint á esbargirme
pel més manso dels cafés,
la tumba d'en Radamés
va acabar d'estabornirme.

Y seguint la nota trista,
ja de casa al carreró,
vaig compendre al *nihilista*,
no trobant ja embafadó
lo del *nirvana* budhista.

¿Qué se'n treu de pensar tant
investigant cosas foscas
volguent fé un traball gegant,
sobre 'l qual acudirán
á ferhi de cos las moscas?

Aquests fochs que tens encesos
procuraré refredarte,
y á fi de quedar entesos,
si no't sab mal vaig á darte
quatre concells ben burgesos.

—

No vulguis entrá en lo gremi
de certa gent de talent
que per gust refusa'l premi,
¡es molt bonich fé'l bohemi
tenint un bon passament!

(*) Aquesta composició sigué llegida en lo dinar ab que sigué obsequiat lo Sr. Casellas ab motiu de sa notable conferencia sobre *Pintura catalana en lo sigle XV.*

Un pillet de platja —(Busto de *M. Masalleras*).

Cassador.—Sigle XV (per *D. Muñóz*).

Pero com que tú no ets rich,
per més que 'ls companys t'halaguin
haurás de pensart'hi un xich;
primer concell, y es d'amich:
no escriguis que no t'ho paguin.

¿Y que no veus, infelis,
que traballant com á sis
et quedarás á la sorra?
¿que'ns fem vells y que'l temps corra
pitjor qu'un lloguer de pis?

Si vols viure de l'escriure
no será pas el greixot
el que't privará de riure.
¡Ja estás fresch, pobre xicot,
si es que d'aixó pensas viure!

No abandonis l'obradó
y deixa dir á la colla,
que d' aixó de la instrucció,
talent é imaginació,
en pots tira un tros á l'olla.

Perque't dich, amich Casellas,
que l'art ab sas maravellas
á ningú fa morir fart,
pues no té, qui's casa ab l'Art,
ni dret al dot de'n Comellas.

Si del cor vols estar bé
escriu poch, no per ofici,
molt cotó y ben poch papé:
tenyeix, no't busquis desfici:
creu á n'el fill d'un forné

que de saludá ha probat
la Ciencia, fet un panarra,
carregat d'ingenuitat,
y á qui aqueixa gran bandarra
ni'l saludo li ha tornat.

Aquellas horas gastadas
rentant y embrutant vidrets
y altras eynas delicadas,
gueran dat més fent llonguets
ó bé cocas ensucradas.

O fentlas fé y descansant,
que'ls diners ¡ey! no estafant,
y dit siga entre nosaltres,
no's guanyan pas traballant,
sino fent traballá als altres.

Y tindria una torreta
molt ben guarnida de pisa,
per pasarhi l'estoneta....
¡Lo que somia 'l poeta
y l'adroguer realisa!

Si no't vé mal probarém
de viure al ordre del dia
rebassuts com un ponsém,
vina y ens empassarém
al camp de la burgesia.

Deixant l'ánima en repós,
una botiga al engrós
podém plantar ben depressa;
l'Ensanxe es millor pel cos,
ves si'l Ninot et fa pessa.

Fent dels llibres paperinas
vendrém aquelt vi de Sitjes,
jamón, latas de sardinas,
café, cognac, pastas finas,
(de raspas 'nirém á mitjas).

Y aixis sense cap excés
de traball que'l cervell fongui,
potser farem més dines,
perque per molt poch que'ns dongui
es fácil que'ns dongui més

que no perdre la paciencia
darrera d'un combregá
marxant farsits d'ignoscencia,
qu'aixó de l'Art y la Ciencia
son.... romansos y poch pá.

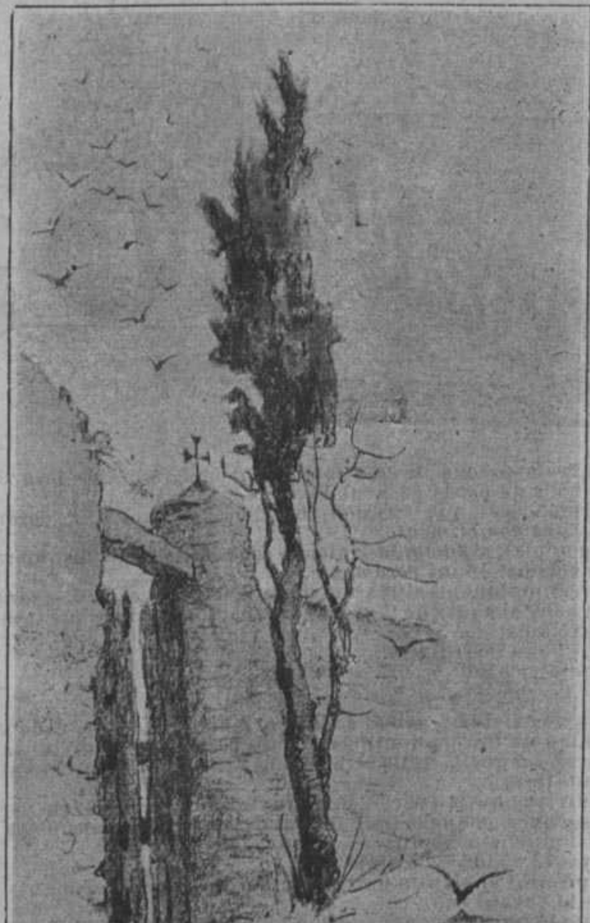
M. Font y Torné.

RECORTS DEL CENTENARI
(per *M. Moliné*).

Unas lluminarias fúnebres com la fatxada mateixa de la casa. No hi ha pas res més trist que la riquesa.

CEMENTIRI (per *Urgell*).

A sota, morts que descansan;
al damunt d' ells, flors que s' obran;
en l' ambent, quietut solemne
y en l' espay aucells que volan.

En la taula rodona de una fonda s' hi assentan tres francesos y á seguida d' ells un pagès de Sant Feliu.

Al primer plat que trehuen, un dels gabatxos diu, posantsel al davant:—*Sans compliment.*

Al segon plat, s' adelanta l' altre y fent la mateixa maniobra que 'l primer, exclame:—*Sans ceremonie.*

Lo tercer imitant als altres dos, quan li arriba'l cas, diu:—*Sans façon.*

Quan vels 'hi aqui que 'l pagés tot esparverat, aixis que trehuen los postres, exclama:

—Sant Feliu de Guixols.

Y s' ho aboca tot.

—

En un hostal de un poblet de la provincia de Lleyda, cada dissapte s' hi reunian un frare, un miliciano y un pagés que tot sovint baixava á fer compras, los quals, units al hostaler, dinavan tranquilament, y passavan junts le rato.

Cert dia que havian servit una truyta, mentres estavan parlant de Geografia, com siga que la part mes groixuda de la truyta queya davant del frare 'l miliciano vá dir:

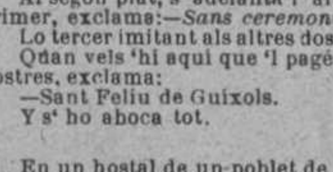
—Veyeu? Lo mon roda aixis.

Y imprimint al plat un moviment de rotació, se vá fer anar la part groixuda al davant sèu.

Llavors lo frare respongué:—Qué hi farém. Respecte á las cosas del mon aixis ho hém trobat y aixis ho deixarém.

Y desfent lo fet pèl miliciano, deixá de nou la truyta en sa posició.

MAYET.

EPÍGRAMA

Dos inglesos de Inglaterra
van trobar á un espanyol
y resulta que aquest últim....
¡era 'l sastre de tots dos!

J. BURGAS.

TIPOS VALENCIANS. (Fotografías de *A. Tor?ja*).

Des prés de haber carregat
hasta dalt del tope el carro,
es bo lligar un cigarro
y fumarse 'l descansat.

¿A quín home no enamora
sent bonica y campejana
una jica valenciana
disfrasá de llauraora?

Carregat ab lo cirial
se 'n vá el pobre arrendador
al funeral del sinyor
que se fa en la Catedral.

La qu' es dona de sa casa
y sab lo que un duro val,
pollets cria en lo corral
pera vendre 'ls en la plasa.

¡ PLANY !

¡Qué 'n faig que sigui rich y tingui cotxe
y casas y criats, palaus y terras
y llensi los diners á trotxe y motxe
y d' alhajas y d' or ompli las gerras!
¡Qué 'n faig de viatjar tot lo sant dia
y recorrer París, Lóndres y Roma
y teatros y balls, y en mitj l' orgia
ser l' héroe de la festa y de la broma!
¡Qué 'n faig qu' estigui gras y menji ab gana
y dormi en daurat llit de dolsas mollas
y tingui una muller que re 'm demana
y una sogra que 'm fassi pessigollas!
¡Qué 'n faig que tingui á dojo bona cara
y honors, títuls y créus y vida rica!
¡Qué 'n faig de tot aixó, si ara com ara
ting un *vespé* al clatell que 'm crucifica!

RAMÓN COLL GORINA.

UNA SUMA

A un subjecte varen preguntarli quina edat tenia, y ell sens inmutarse lo més mínim, va respondre:

—¿Ara? Setanta nou anys.

—¡Aquesta si qu' es bona!—digué un.

—¡Si que amigo está de broma!...—afegí un segón.

—Pero ¿cóm pot ser que tingui setanta nou anys si ni tan sols li apunta un cabell blanch?

—Molt senzill—replicá l' interpelat.—Trenta nou que 'n tenia ahir y quaranta que n' he fet avuy, vegin si fan lo compte.

U. T.

ANÉCDOTA

En un vagó de tercera classe, tres menestrals passavan lo temps parlant de política, y un pagés se 'ls escoltava boca-badat, sense entendrehi pilota.

Cada interlocutor alabava 'l séu partit, l' un lo partit liberal, l' altre 'l partit carlista, l' altre 'l partit republicá.

—¿Y vos, mestre—digué per fi un d' ells—de quin partit sou?

A lo qual contestá 'l pagés ingenuament:

—Del *partit de Vich*, per servirlos.

AGUILETA.

LO PRIMER BÉS

¿Hont ets que no 'm respons? ¿Avergonyida
 potser t' has amagat?
¿O creus que havem comés algun delicte
 perqué 'ns havem besat?
¿No 's besan los aucells? ¿Lo Sol no besa
 ab amor á la pobra humanitat?
¿La rosada no besa á las poncellas
 quan comensan son cálzer á badar?
¿Hont ets que no 'm respons, ma enamorada?
¿Per un bés de passió t' has d' amagar?

L' HEREU DEL VENDRELL.

FÍ DE SIGLE (per *J. Lluis Pellicer*).

—Fins los sigles al ferse vells se tornan criaturas. Vegin com set anys avants de acabar, las modas son molt semblants à las del any set.

LO FOLL

Aquest dematí m' he trastornat: veus-aquí qu' he tingut un somni y aquest somni ha consistit en que jo havia escrit un *cuento*; jo he somniat que l' escribia, paraula per paraula l' he anat pensant tot, l' he fet després cusir per las donas de casa perque no se 'n perdessen fulls, l' he llegit après y he quedat pasmat de la bellesa del llenguatje, de la sublimitat de la concepció.

Jo 'm veya en lo tram més alt de la gloria; tothom quedava xich al costat mèu.

Si un poeta ja somnia despert, ¿qué té de fer quan dorm?

Donchs al despertar, tot s' ha tornat res.

La concepció era arreplegada d' assí y d' allà.

Las paraulas no podia recordarlas.

L' argument era blincadís y grèvol com la canya.

Més m' hauría valgut no despertar.

Qui sab si, quan despertarèm de la vida, ab lo mateix menyspreu mirarèm las obras qu' escribim desperts, que 'ns mirem un colp desperts las qu' escribim somniant.

Ab tot sempre es curiòs un somni y aquest qüento que jo he somniat escriure, vull deixarlo consignat tal com lo recordi.

Qui sab si darà pasta per quelcom....

Vejeus aquí, donchs, que jo m' estava sentat dalt d' un talús qu' era valla d' un torrent, dessota d' una frescal noguera y, pe'l torrenter llit, serpentejava una xica d' ayga tot argentant son curs, boy fent un vano cada vegada que impedia 'l sèu pas una xica pedra, y oferint regalat

abeurador á passarells y caderneras, verdúms y cits que de la xafagor del estiu anavan á guarirs'hi.

Queya la tarde y, tot de sobte, una forta nuvulada ha fet mes rápit l' enfosquiment del dia y han fugit los aucells cap á son joch.

Enfront mèu tenia una gran roca que partia en dos lo curs de l' ayga y ab la fosquetat que s' anava apoderant de tots los objectes, aquesta roca ha anat prenent forma humana, si bé quasi á humana no arribava la forma del monstre en que s' ha convertit.

Era un ser d' home, de fatxa repugnant, qu' estava com si diguessem entre 'l *bobo de Coria* y Quasimodo. Tenia de l' un la ignocencia; de l' altre la brutesa y la forsa.

Jugava de peus á l' ayga, agafant uns barbs petits, als que anava enclouhent entre 'ls seus brassos, y cada volta que 'n tenia un, lo deixava anar altre cop tirantlo enlayre y esclafia en una rialla estúpida si 'l pobre peix, en lloch de parar al ayga, s' esclafava al caure contra una pedra.

De prompte s' ha posat á ploure y la frescor de la pluja ha fet esclatar al foll en una extremada alegria que la demostrava ab riallas guturals; ab los moviments descompassats y bruscos de sas estremitats enormes.

Y seguia jugant, y cridava frenètich, y presentava á voltas la cara á la pluja y, pels udols que feya, s' endavinava qu' era libidinós lo pler que li dava 'l ruixat, espurnejantli la cara.

Mes jo, de lo que 'm feya creus, era de que 'l torrent creixia, amenassant la vida seva y, ell, ser incapás de compendre tot perill; ell, per qui no mès era sensible lo dany material en lo moment en que 'l rebia, seguia enjogassat y content; capbussejantse á l' ayga, que li arribava ja als jenolls; escorcollant las cavitats del pélach: surtintne plena la boca de la sorra del fons que feya cruixir ell ab las dents, estremintse ell mateix del refrech desapacible.

Y la torrentada creixia, y ja no podia sostenirse lo mónstre de peus en lo fons, y per forsa nadava, mes nadava com un dufi, no hi havia por de que se l' emportès la forsa

---

LAS QUATRE ESTACIONS
(per *F. Urgellés*).

IVERN

—Creguim, senyora Tuyas; la iglesia mes calenta es la Catedral.

PRIMAVERA

¡Y que 'n faré patir de donas!...

del' ayga y, com los peixos fan, fins torrent amunt embestia la furia de la torrentada.

Y la corrent, engrossada, baixava arbres y rocas y tot ho prenia lo foll per joguina de la séva joya, y cama assí, cama allá, montava en lo tronch emportat de secular alsina, abrassava una penya entre sos brassos y se l' enduya la corrent ab ella y, quan una roca emportada pel torrent lo colpejava, llensava un udol estrident, tan subtat, tan dolorós com lo del cadell á qui fuetejan per primera vegada.

La sensació del dolor á n' aquell cos sense memoria, li feya un efecte pahorós y súbit que l' horripilava; mes ja passat lo colp ni la més lleuha recordansa li restava d' ell y tornava á nadar y á jugar y á muntar árbres altra volta y á riure estrepitosament, fins qu' un nou colp li feya llensar altre crit igual afegint mès rojor al ayga del torrént escumejanta, la sanch de las suas feridas.

No puch esplicar la estranyesa y l'amarch dolor qu' en mi causava mirar aquell ser que jugant se 'n anava á la mort, com va la papallona al flam, la mosca á la trenyina, l' aucell á las telas, l' home á l' amor.

Bén prompte vaig presenciar la fi d' aquell ser horrible. De dalt del

ISTIU

—Papá, deixim tirar un raig de aygua calenta al mar perque no sigui tan freda.

TARDOR

Ab las plujas y los freis tenim pinyas y bolets.

torrent, empesa per l' ayga, una penya inmensa venia rodolant, fent surtidors d' esquitxos, trinxant á son pas juncars y vimagueras.

Lo foll l' ha vista anar cap á ell y ab la bravesa ab que intenta la tradició impedí 'l pas al progrés, l' ha esperada de cara ab las dos mans endavant, sentat sobre un abet que la corrent se 'n duya.

VISTAS GRANADINAS (per *R. Latorre*).

Part alta del carrer *Ajube de la Cruz*. (Granada).

Campanar del convent de Santa Inés. (Granada).

Aquella ha estat la seva fi.

La inmensa roca s' na llensat en sos brassos ab la forsa poderosa de la inercia, he sentit un xisclet desgarrador, més que d' home, de fera, y després he vist un cos mort que surant per damunt de la corrent, ja s' amegava, ja se 'l veya altra volta, seguint sempre darrera la penya que li havia llevat lo ser.

Veus aquí quant puch recordar del *cuento* maravellòs qu' he somniat escriure.

Jo l' havia trobat, somniant portentòs, inmens, la obra d' un geni; més despert, me 'n he vist lo desengany.

Aixís troba tothom sublims y justos los ideals ab que ell somnia.

¡Quina vergonya nos darem lo dia del despertar, d' haver sostingut fins dant la mort y tot, las nostras ideas!

D' havernos mort pares y fills per somnis del desditxat vil amor propi.

Ja veyeu. En mitj del deslligament y de la incoherencia de lo que jo 'm creya una obra d' art, no s' hi troba ni la originalitat del pensament.

¿Qui es aquest foll que jugant va á la mort?

¿Qué me l' ha fet somniar, ab tot y sa horrenda lletxesa?

La trista mort de la divina, de la ignocenta, de la casta Ofelia que ab un faldat de flors hoy cantant, riu en dins se 'n entrava ignoranta de la mort que la esperava en ell.

E. Soler de las Casas.

LA CANSÓ DEL NO T' ENTENCH

LEMA: Tot hi va.

Poesia incomprencible que alcansá premi extraordinari en lo tercer certamen de «La Seba», celebrat en lo «Circol Esquerra del Ensanxe» en la nit del 10 de Abril de 1892.—Dedicada á D. ARTURO PASCUAL.

Apurar cielos pretendo....
¿no es verdad ángel de amor?....
no t' estiris ni t' arronsis....
al campo D. Nuño voy.

L' honradés de las personas....
señor alcalde mayor,....
en el seno de la muerte
¿vol que li porti senyó?....

Tú eres la flor más gentil,
tú, que me llamas ladrón....
cuentan de un sabio que un dia
surtirá 'l Sant Cristo grós....

La mare diu que 'n pateixo
á cal Beco del recó....
pastores de estas montañas....
es un' orga de rahons....

Ay Castella castellana....
l' apotecari d' Olot
va con malas compañias
com las figas per l' Agost....

Yo á los palacios subí,
y yo á la Habana me voy....
á la voreta del mar
en Batllori pica fort....

Bello pais debe ser...
surt nineta al finestró....
y las madres de familia....
¡válgam sant Nin y sant Non!

Ploreu, donchs, ploreu ninetas....
cada cosa es del color....
salta borni que hi ha un rech....
llamé al cielo y no me oyó....

Si l' encertas l' endavinas,
ves qui juga á dá pinyols....
ollas, ollas de vi blanch
juguetes del viento son.

La Virgen del Pilar dice:
Roda 'l mon y torna 'l Born,
apaga la luz y *seba*,
lo dicho, comendador.

LLUÍS MILLÁ.

BARREJA.

Reflexió que 's feya un borratxo á la porta de una taberna:
—Diu la dona que lo que 'm fá estar pet es lo vi.... No ho se pas.... Per mi son las porquerias que hi posan aquesta colla de murris de taberners.

MR. EUGÓN.

FLORS JAPONESAS.

La que las ven.

La que las deixa.

A LA MEVA EX-FUTURA

¿Sabs per qué 't planto?

Ja no 'm caso ab tú, Genara,
de ton amor me separa
una muralla sens fi,
tú mitj d' home sols vestirte
y formalment tinch de dirte
que 'ls homes no fan per mi.

Portas hermilla escotada,
coll dret, petxera planxada
y corbata de *tricot*;
portas barret de tropera,
t' has tallat la cabellera
y fas cara de xicot.

Si á tot aixó t' atreveixes
y fins per sobre vesteixes
una levita ab faldons,
quan ja casada serias
tinch por que t' atrevirias
á posarte 'ls pantalons.

Aixó, noya, no ho aguanto
y sápigas que ara 't planto
perque ja t' he vist las dents:
si vols segui ab tas brometas,
cásat ab un faldilletas
y tots dos viuréu contents.

Q. Roig.

¡......!

Al peu mateix d' un altar
qu' il-luminava un llum trist
una tarde 't vaig trobar;
tú resavas á un Sant-Crist;
jo, ¡sols á tú sé resar!

Tos ulls, cuberts per un vel,
ab amor lo contemplavan
y ab indescriptible zel,
los teus llabis murmuravan
l' oració d' un cor fidél.]

Com jo 'm poso á davant teu
aixis m' aymada te veya
á devant d' aquella creu....
¡Ton rostre d' ángel somreya
tot parlantli á mitja veu!....

Jo no sé que vaig sentir
qu' encare no m' ho he explicat.
¡Fins enveja vaig tenir
d' aquell mártir que clavat
en una creu vá morir!

A. Juliá Pous.

RELIGIOSOS JAPONESOS.

Frares budhistas mendicants.

Capellà budhista, demanant lo nostre arròs de cada dia.

SR. D. JOSEPH ROCA Y ROCA

Doble Roca: jo'm pensava
que sent regidor, com ets
aquest any, y ab las caborias
que't porta l'Ajuntament,
—*¡altra feyna hi ha!*—dirias
quan en Lopez te cridès
per fé'ls almanachs d'usatge,
y per xó 'm creya qu'al menys
per aquest any, quedariam
lliures los contribuyents
ordinaris del tribut
que per tradició't paguém.
Pero veig que tú repicas
sempre, com bon campaner,
y á la professó del poble
portas aixa al mateix temps.
Doncas, Pep, no sé que dirthi,
No estoy preparado, Pep.
Si'm demanessis sarsuelas,
sempre á casa n'hi ha un parell
de novas ó mitjas solas
y talons á punt de fer.
Pero aixó de versos *sueltos*,
ó, si vols, *sueltos* en vers,
tinch de ferlos *á medida*,
vull dir que no n'hi ha de fets.
¿Que'n fassi per tú? Pero home,
si tot va tan malament!
¿cóm vols qu'estiga d'humor
de romansos? ¿Qué no ho veus
que s'está acabant lo sigle
y Espanya s'acaba ab ell?
Podrá ser que m'equivoqui,
pero ho dupto, francament!
Un altre any, si'ls papers pujan
y la cosa vá més bé,
jo't prometo pagar doble;
mes lo qu'es aquest, fill méu,
si cobras, *t'ho quedo á deure*.
Miseria! vianda del temps!
Mos recorts al pare Lopez
y, ja ho sabs, disposa, Pep,
de ton servidor y amich

COLL BRITAPAJA (JOSEPH).

REDONDILLA

La modestia jo no sé
qu' hem de fer per possehirla,
si no 'n té qui 's creu tenirla
y qui no s' ho pensa 'n té.

P. TALLADAS.

LO QUE ABUNDA NO DAÑA

Poch temps després de haver prés posessió del cárrech de regidor del Ajuntament de Barcelona, un matí van trucar á la porta de casa, y la minyona 'm passá recado, dihentme:

—Senyoret: hi ha un municipal que demana veure'l ab molta insistencia.

A pesar de no venir á l' hora que tenia senyalada para rebre á las moltas personas que acuden diariament á la casa dels regidors en demanda d'empleos la major part d' ellas, tractantse de un municipal y considerant que tal vegada motivava la seva visita algun assumpto relacionat ab lo méu cárrech, vaig disposar que se li franquejés l' entrada inmediatament.

INFLUENCIAS DEL CENTENARI (per *M. Moliné*)

Llagosta á la Carabela.

Era un home, de una trentena d' anys, moreno, ben proporcionat, bigoti negre, pel negre, y ulls negres també segons vaig veure després, ja que al entrar ab lo cap cót los tenia fixos á las rejolas, fet tot un gata maula.

Ab paraula humil y accent pur de castellá vell, las mans creuhadas sobre l' abdómen y aguantant lo ros, prenda d' us diari dels guardias del municipi, després de saludarme, 'm conta una historia.

Ell havia vingut á Barcelona apenas acabá de servir al rey ab bonas notas. Un magistrat de l' Audiencia, fill del séu poble, l' havia fet entrar á la guardia municipal.... No recordo si 'm vá dir que aqueix magistrat havia mort ó que havia sigut tras'adat: lo fet es que no 's trobava á las horas á Barcelona y ell no contava ab ningú absolutament que pogués aconsellarlo y protegirlo. Per aixó venia á mi, confiat en la meva bondat may desmentida. No havia buscat cap recomenació perque ell ja sabia, que tractantse de personas del méu cárácter no eran necessarias.

N' hi passava en aquells moments una de molt grossa. ¡Y tant *grossa* que dintre de pocas semanas, n' hi havia de haver un de petit! Res, que *había tenido un desliz*. No ella solament; ell, lo municipal. Una xicota l' havia enamorat, y.... vaja, alló: *el hombre es fuego, la mujer estopa, viene el diablo y sopla*.

—*¡Sopla!*—vaig pensar jo—¿Quán te hi jugas que 't vé á buscar perque sigas padrí de la criatura?

Res de aixó. De moment ell sabia de bona tinta y aixó l' estemordia que de aquest *deslis* ne tenia coneixement *el comandante del cuerpo*, y lo que volia de mi era que li fés lo favor de *parar el golpe que le amenazaba*.

—¡A bona part te 'n vás!—vaig pensar jo. Y encarantme ab aquell home que 'm creya capás de amparar tals irregularitats, vaig cantarli las quaranta. Jo, en efecte, aniria á veure al comandat; pero seria per dirli que si dintre las vintiquatre horas no havia fet lo guardia 'ls primers passos necessaris pera contreure matrimoni ab aquella noya compromesa, lo tirés al carrer sense contemplacions. Axió es lo que jo vaig dirli que faria.

Lo municipal consternat al veure 'm tan resolt, vá tartamudejar que no podía casarse.

—¿Per qué?

—*Hasta que se muera una tia que tengo en el pueblo, la cual me dejará seiscientos duros...*

—Deixis de tias—vaig dirli jo.—Quan l' home honrat comet una falta de aquest génere deu repararla desseguida. Altres guardias hi ha en lo cos, casats y carregats de familia, que no tenen per viure més recursos que 'l seu sou.

—*Pero señorito...*—deya ell—*es qué yo á decir verdad aun no sé si el fruto que ha de nacer es mio...*

—L' excusa de sempre. Tots los mals pagadors se valen de un pretext per l' istil per eludir responsabilitats. Los duptes neixen sempre quan lo compromís es imperiós.

—*Es que ella, señorito, es muy coqueta.*

—Aixó havia de tenirho present avants de comprometre 's. ¿Per qué no s' hi fixava?...

Y 'l municipal, torsant lo coll, y encés de rubor vá dirme:

—*Cuando hay gana, señorito, uno no ve nada.*

—Pues ara que l' ha satisfeta, ha de veure 'l gran bunyol que ha fet. No hi ha més: ó 's casa ó influhiré enérgicament en ferli perdre 'l destino. ¡No faltaria, sino que un guardia municipal, que ha de ser en tots conceptes mirall de honradés y de formalitat, se permetés tals etzagalladas!...

Y después de dirigirli una bona fregada d' orellas, vaig despedirlo resolt á cumplir al peu de la lletra las mevas amenassas.

Lo mateix dia vaig veure al comandant. Estava enterat de tot y disposat com jo, á que aquella comedia acabés en casament.

—No tinga cuydado—'m vá dir—se casará ó saltará al carrer.

***

Tres dias després de aquesta escena,

INFLUENCIAS DEL CENTENARI (per *M. Moliné*)

Perdius á la Colón.

y quan jo preguntava com estava l' assumpto, 'm vá contar lo mateix comandant, que 'l tal casament del guardia no podia tirar endavant de cap manera.

—¿Y aixó? ¿S' oposa ella per ventura á pendre'l per marit?

—No, al contrari: ella 'l vol; pero es lo cas qu' en lo mateix cas que aqueixa pobra noya se n' hi troban dos més. Totas tres están igualment compromesas y alegan los mateixos drets, y 'l molt bellitre 's resisteix á fer dos donas desgraciadas, casantse ab la restant.

—No en vá diu un adagi de la terra castellana: *Lo que abunda no daña.*

Verdaderament, baix lo punt de vista de la reparació matrimonial lo problema no tenia solució possible, á lo menos en terra cristiana.

Sols hi havia un medi: donarlo de baixa en lo cos, y enviarlo junt ab las tres infelissas donas compromesas per ell, recomenat al emperador del Marroch, per si necessitava un guardia-municipal de tota confiansa.

J. Roca y Roca.

CALCULS Y PROJECTES (per *Rojas*).

—Lo primero que voy à hacer cuando *salga* del servicio, es poner una taberna.

—¿*Quiés* que la pongamos à medias?

—No hay *dingún* inconveniente.

—Bueno: tu pones el vino, y yo pondré el... agua, y estaremos iguales.

LOTJICA D' ESPARDENYA

Cuento vell

(Valenciá)

En temps antich cuant els fra-
vivien en los convents [res
y posehien bens propis,
conten que aná un femater
á confesarse, y qu' entre atres
pecats grosos que digué
al frare que l' escoltava
en lo tribunal de Deu,
manifestá que una volta
en la tentació caigué
de robar un animal
qu' es criaba en lo convent;
y aproposit d' este cás
vaj á contar á vostés
les paraules qu' es creuaren
entre el frare y penitent.
—¿L' animal era de ploma?
—No, pare, qu' era de pel.
—¿Era una mula?
—No, pare.
—¿Un bou?
—Tampoch.
—¿Un bedell?
—Si, sinyor.
—Es el pecat
mes gros de lo que te creus.
—Pero si no el vaj robar....
—No el robares ¿y perqué?
—Perque, á cause de les banyes,
no pogué l' animalet
pasar per dins del forat
que vaj fer en la paret
del corral, pa traureló.
—¡Que poca concencia tens!
Ab la intenció tan sols basta
en un cás com el present.
¿Valdria molt l' animal?
—Setse lliures.
—Puix no tens
mes camí, si anar no vols,
de patetes al infern,
qu' en secret de confesió,
restituirles á Deu.
¿Portes damunt eixes japes?
—Si, sinyor.
—Está mol bé.
Donameles per davant
del confesionari.
—Crech
que procedint en justicia,
li les dech donar no més
p' els forats de la reixeta
ahont me confese.
—¿No veus
que per los forats no pasen?
—¡Puix tampoch pasá el bedell!

J. F. Sanmartín y Aguirre.

¡De frente!—(Dibuix de *R. Casas*).

¡De perfil!—Dibuix de *R. Casas*).

REDONDILLA

Visitant llunyans paissos,
tan llarch temps de tú apartat,
molts cabells blanchs he posat,
quan tú 'ls has posat.... postissos.

P. Talladas.

Bona pesca (Dibuix de *E. Arnau*)

¡JA HO CRECH!

SONET

Uns disfrutan montant en bicicletas
altres fent lo *Tenorio* ab las modistas;
ni ha tambe qui disfruta *prenent*... vistas
y pujant altres *certas* escaletas.
Uns disfrutan menjant carn ab monjetas,
y enganyant á tothom los taruguistas;
ballant disfrutan molt los sarauhistas;
y trobant consonants los que son poetas.
Molts disfrutan anant de.... caceria;
disfrutan los cessants sortint d' apuros;
uns disfrutan pescant (¡gran tonteria!);
molts disfrutan bebent y fumant puros....
Jo no disfruto ab res; disfrutaria
si tinguès *solzament* quinze mil duros.

ROSSENDO PONS

PLANYS DE 'N JANOT

I

Si, si, me hauré de casar. Aquesta vida solitaria, darrera las cabras sempre, mal surgit y apedassat, sense 'l carinyo de ningú, arriba que cansa. ¡Oy tal si cansa! Pero, ¿y 'l trobar dona? Bé, donas ray per aixó, n' hi han més que 'l foch no 'n cremaria, y ab las quantas unsotas que tens á la márfega, més de quatre n' hi haurán que farán lo cap viu, encare que sigas una mica revellit.

Ahir vaig anar á informarme de la Pepa y no n' he tret un pam de net. Després de dirli la meva intenció, vaig preguntar al seu amo:—Bé, que vos sembla, ¿es bona minyona? Y ell me contestá:—No l' he tastada, Janot: per aquestas cosas ves á veure á mossen Ramón. Hi soch anat. Lo senyor rector m' ha dit que aixó de casarse qui ho ensopega n' ho erra y qui ho erra está ben guarnit. De modo que tant sé com sabia, pero 'l cor me diu: — Janot, tira avant y fora.

Avuy l' he feta petar bona estona ab la Pepa. Es una mossa que 'm convé y 'm sembla que farém fira, perque quan li soch dit si l' hi agradaria pendre estat ab un com jo, ha fet una rialla y ha respost:

—¡Altres n' hi han que m' agradarian menos!

¡Estich més content que una orga! La seva mare n' está tota cofoya del nostre casament. Y ara ja sé lo que tant m' interessava: la Pepa té dugas doblas de quatre de dot y de roba 'n té tota una caixada plena.

¡Qué tarda á passar lo temps! Quan penso que la tindré per muller, lo cap me roda y tot m' esborrono. Estich tan fora de mi, que á cada punt las cabras se m' escamotan. Ja m' ho diu lo guardiá:

UN CORPUS DE SANCH. (Grupo escultórich de *R. Atché*)

—¡Janot vas malament! Desde que 't vols casar, no sabs lo que 't pescas. ¡Me sembla que 't penyoraré fort si no deixas aquestas caborias!

Y l' home té molta rahó, donchs qu' en compte de vigilar lo remat, tot ensopit busco las ombras y allí vaig recordant tot lo qu' ella m' ha dit, tiro plans per endavant, rumio lo que li diré l' endemá, y mentres

tant las cabrotas se van allunyant y fan via dret á las vinyas, deixant los sarments pelats com al cor del hivern.

II

Ara que soch casat ho penso: ¡qué n' has sigut de burro de no ferho avants! Aixó es viure regalat. Tot tan endressat, lo menjar sempre calent, las nits tan redivertidas que voldria no 's fes may clar. Ara no m' hi sabria estar sol com un mussol. No 'm sabrian pas bonas las trunfas fredas y atarrossadas. Fins mandra tindria d' agafar l' agulla per cusirme un botó!

¡Vátuaneu! Avuy si que m' he enverinat com un bitxo. Arribo ab lo bestiar, crido á la Pepa y si, si, tururut dotze horas. Me 'n pujo á la cambra y me la trovo roncant ¿Donchs qué, no cous l' esmorsá?

— Cóutel si 'n vols—m' ha respost.

Y m' he torrat una llesca de pá, l' he amanida ab oli y me la soch menjada allá al escon, tot sol y tot capficat.

Veig que las cosas cambian molt. La Pepa 's torna gandula, deixada y bruta. Si continúa fentme malas respostas, em sembla que algún dia li tocaré 'l rusch.

¡Quins dias passo ¡més aburrits! Desde que li vaig tocar la esquena encare s'ha tornat més bagarra. Sento no més que reganys y veig sempre morros y mala cara. Com que may se pentina va tota escabellada com una fantasma. Las cosas quedan per fer; ha trencat

ESTUDI (Dibuix de M. Balasch)

ja casi tota la terrissa; vaig tot esquinsat y no es bona per cusirme un pedás. ¡No més falta que comensi á venir per aquí la séva mare á ensiburnarla, que 'l dia menos pensat agafo una estaca y las aplansono á totas dugas!

Deu meu, Deu meu! Quina gatada vaig fer de casarme ab aquesta mala bruixa. No tinch pau ni consol. Quan soch aquí á casa, (al veure 'l desmanegament per tot, véurela á n' ella tan xarxona y fastigosa, me agafa un defalliment de cor que tinch de anarme 'n, y quan soch al bosch, atalayant las cabras, sol, pensatiu, mústich, plé 'l cap de caborías, á vegadas me venen tentacions de rebátrem daltabaix de un cingle.

¡Ah! aquesta vida es un infern! Sols goso quan tinch á la Pepa ben calenta de garrotadas. A vegadas quan li he ben amidat la esquena, penso: 'm sembla que fará bondat, pero ca, quan més anem menos valém. Are penso que si ella y l' Andreu no s' entenen, no s' en falta gayre.

Quan avuy no he fet una desgracia, no la faré may. Sent ja una cosa declarada, he emprés al Andreu y li he dit aixís mateix: ja que ab la Pepa sembla que vos aveniu 'm fariau una gran mercé si 'us la 'n endúyau y no la deixavau tornar més... Y encara no acabava de dirli quan ja he sentit un revés que m' ha aixordat, y desseguida al darrera una pluja de cops de puny que m' han deixat blau com un mataparent. No hi ha perill de que li torni á parlar á n' aquell bestiota. Te massa forsa, y per la Pepa no vull que m' assarroni.

Ha estat dos ó tres dias de bon humor y tot eran falagaderias y dirme: ¿vols que fassi aixó Janot? ¿vols que fassi alló altre? De modo que ja comensava á perdonarli lo passat.

Pero ahi vaig notar que las sopas feyan un tuf estrany, una bravada com de matzinas, y las vaig donar al gos. Al cap de una estona la bestiola va morir ab unas estremituts y uns xerricaments de caixals que feyan basarda.

CASSADORS (per *Pellicer Montseny*)

Quan no surten los cunills
y las perdius passan altas
sempre 'ls queda 'l gran recurs
de asseure's y contar *guatllas.*

No li he dit paraula, ni ella tampoch á mi, pero quan ha vist que li descubria la pastarada me ha clavat una mirada que si hagués estat de palla, m' encenia.

Está vist, me volia matar la gran poca vergonya; es un mal esperit ab fandillas No menjaré més que ous escalibats y cop de mamar las cabras lo mateix que un cabrit.

Avuy al tornar del bosch he trobat la caixa espanyada, sense diners. Ella també deu haver fumut lo camp.

Ahi vaig anar á veure á mossen Ramón y entregantli deu pessetas vaig dirli:

—Fassa 'l favor de ferme cantar un ofici per celebrar la fugida de la dona.

Y avuy á missa major, quan ell cantava alló que diu: «cumquibus á nostras bossas,» jo pensava ab los cumquibus y la bossa que la gran remalehida 'm va robar, pero ab tot feya molt temps que no havia sentit la alegria que avuy sento...

Per la copia,
QUIM ARTIGAYRE.

RETALLS

Las filagarsas de penas
qu' han destrossat nostres cors,
son las feixugas cadenas
que lligan nostres amors.
Per xó si 'l pló 'ns mulla 'ls rostres,
recordant tristas passións,
ofeguém las penas nostras
ab onadas de petóns.

***

Tant vaig riure quan vas darme
aquell tébi si d' amor,
qu 'en tot lo tems d' estimarme
sempre que vull alegrarme
haig de llensar mars de plor.

***

Quan li pinto l'amor, y es tots los dias,
li dich, sense volguer, mil tonterias.

***

Quan baixas al téu jardi,
las rosas mostran agravis
perque no poden teni'
lo carmesi dels teus llabis.

***

Per muller tinch una dona
qu' es en extrém singular.
Se mor per enrahonar
y mata quan enrahona.

***

Des qu' al peu de la capella
ma esposa vá darme 'l si,
qu' un dupte 'l cor m' atropella,
perque tothom mira á 'n ella
y 's burla tothom de mi.

J. PUIG CASSANYAS.

UN CONQUISTADOR

(per *J. Lluis Pellicer)*

—Vestint á l' última moda
quan un es guapo com jo,
per insensibles que siguin
las donas pateixen molt.

L' ARRIBADA DEL PRETENDENT (per *M. Foix*).

—Mira filla, ja es aquí: fesli bona cara que ja sabs tú qu' es molt rich.

UN SUSTO (per *Angel Pons*).

¡Sento passos! ¿Carambas, á aquestas horas? ¿Serán lladres?

SRTA. RAMONA...

Ostia 27 Octubre 1892.

Vaig rebre la tèva carta
y 'm deixá molt satisfet:
que no'm vols perqué soch pobre,
que no'm vols perqué soch lleig,
que no'm vols perqué soch burro,
y soch brut y soch beneyt;
que tú vols cosa mès bona,
que tú 't mereixes molt mès....
No es que 't vulga mal, Ramona,
que de mals be prou que 'n tens;
molts de fisichs que me 'ls callo
y de morals forsas mès.
Ets llenguda, xafardera,
gandula, extranya, cap-vert,
orgullosa, borratxona,
pretenciosa é insolent.
Ja veus qu'ab aquestas prendas,
lletja, bruta y sens calés,
ets un estuig de primera,
ets un negoci complert,
ets un partit que desitjo
al mès gran enemich mèu.
Tú prou presúms y entonada
per molt bona mossa 't tens....
¡tú bona mossa! Ni en broma,
(tú de bona no 'n tens res)
si ets mès lletja y espantosa
que 'ls comptes de fi de mes,
si encare ets mès desgarbada
qu' aquells ninots de paller....
si estudias per esparrech,
si ets mès seca qu' un renech,
si ets mès prima y rebregada
qu' un nyinyol de sabater.

—

Quan vás enperifollada,
fas encare un xich de goig;
mès si 't trauhen la perruca,
las boatas y 'l cotó,
la dentadura postissa,
l'ull de vidre, lo color
sobreposat á ta cara,
la cotilla de ressort,
una plantilla de suro
y tots los polvos d' arrós,
te quedas feta una llástima
lo mateix qu' aquells ninots
de moviment, qu 'ab la roba
semblan sapats y grossots,
y en quedante sense tela
son de filferro tant sols....
Si t'havia escrit la carta
demanante relacións,
era sols perque preveya
un pervindre ben ditxós
ensenyante á ral la entrada.
Mana y disposa—Badó.

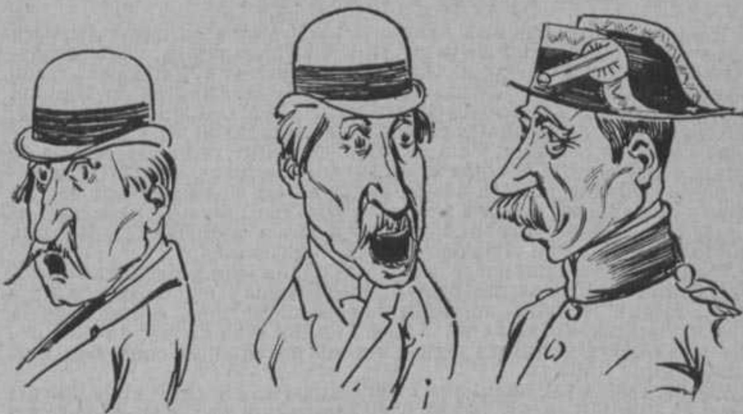
VÍCTOR RAHOLA.

UN PENSAMENT TRASCENDENTAL

—L' home proposa, y la dona.... acepta.

MR. EUGON.

UN SUSTO (per *Angel Pons*).

Ja s' acostan.....
¡Lladres han de ser!

¡........ ....!

INTIMA

Es lo méu desitj
que quan sia mort,
á sobre ma tomba
no hi posin mon nom,
ni flors, ni coronas,
ni cap inscripció.
Una creu de roure
en ella hi vull sols,
clavada en la terra
que colguí al meu cós,
mos somnis de ditxa
y mas ilusions.
Y al peu d' ella hi vull
d' eura un branquilló
pera que 's enrosqui
de la creu entorn,
com símbol etern
dels nostres amors.
Tú, estimada meva,
vina cada jorn
y en ma tomba resa
regantla ab tos plors,
que serán tas llágrimas
y tas oraciöns,
lo bálsem que calmi,
Carmeta del cor,
las penas y angoixas
y 'ls tristos recorts
que com á penyora
me 'n duch d' aquest mon

JAPET DE L' ORGA.

AL HOME MÉS TRONAT

Si dus lo barret usat,
y la levita esquinsada
que te l' hagin regalada
per ferte una caritat,
si tens buyda la petaca
si no tens llibret ni mistos,
si passas los dias tristos
ab las mans á la butxaca
per no tenir rés que fé
puig en lloch trobas traball,
si vas fent algún badall
passejante pel carré,
si molts cops tens de fugi
quant fllas la dispesera,
si 't segueix sempre al darrera
algún *inglês* de per qui,
si estás sovint aturat
devant dels aparadors
que regalan bons olors
de pollastre ó d' estofat,
si no tens un pam de greix,
si ets més pobre que las ratas
y si las tevas sabatas
se riuhen de tú mateix,
si aixó 't passa á cada pás
no tenint més posició
¡xócala noy! perque jó
ara 'm trobo en igual cás.

JOAN MALLOL.

PERE Y PAU

AMICHS D' INFANTESA

Feya molts anys que no s' habian vist y en Pere al tornar d' América hont s' habia fet més rich de lo qu' ell al anarhi esperaba, volia donarse la satisfacció d' abrassar al seu estimat amich Pau. Volia pero ferho sense testimonis, preparacions, recados ni avisos. Pendria un tren del matí, esmorsaria á l'estació de Girona, veuria la ciutat, que no coneixía, correria á Figueras prenenthi posada pera passarhi la nit y al matí següent, calsat de cassador, l' ample trajo de vellut ratllat, la camisa de dormir, sense armilla ni corbata, un barretot de grans alas, la pipa entre dents y á la ma rústech bastó pujaría al tren fins á l' estació de Capellas y de Capellas, camps á travès, saltant marges, aturantse hont hi hagués bonas vistas, tornant á caminar alegrement arrivaría á Montplá hont lo seu amich Pau vivia densá que s' habia casat.

Quinas exclamacions mes carinyosas quan fossin l' un davant de l' altre! Quin preguntarse mútuament lo qu' habian fet densá que no 's veyan, lo que 'ls habia succehit, si eran molt richs, estimats de la dona, si l' estimaban, si li eran fidels!.... tot, tot s' ho dirian, fins los detalls mes reservats é íntims serian abocats en aquellas conversas tant amistosas que tindrian.

En Pere sabia vagament que 'l seu amich Pau era casat ab la filla del notari de Montplá, mes ignoraba si ell també feya escripturas. Per part seva en Pere, feya vint anys, quan s' habia establert á Buenos Ayres, habia fet saber al seu amich Pau qu' allí 'l tindria á sas ordres, innovantli al mateix temps que de la Nova Orleans d' hont venia, n' habia tret una gentil criolla molt rica qu' era sa muller, y mare ja llavoras d' un valentet almogavar de sís mesos. Bé es veritat que la seva carta habia quedat sense resposta; mes lo no contestar las cartas es costum molt catalana y malgrat la llarga interrupció epistolar en Pere estaba segur de que en Pau tindria gran goig de véurel....

RECORT DEL ÚLTIM BALL DE NENS.—(Fotografías de *A. Esplugas*).

L' última vegada que s' habian vist fou á Barcelona. En Pau hi cursaba l' últim any de Dret, y en Pere desitjós de veure mon y fer fortuna hi habia baixat pera embarcarse cap á América, hont tenia un parent que 'l protegiria. Un y altre tenian vint anys ó vint y un, acavaban de passar quintas. Per cert que 'n Pere habia tret lo número 2 y en Pau lo 96, y lo que son las cosas, encare que 'n Pau hagués tret lo número dolent no hauria sigut soldat puix era fill de pare rich; mentres que en Pere, orfe sense fortuna, no tenia mes bens ni guanya-pa que 'l seu ofici de botigueret de poble. Ab això no hauria tingut mes recurs que pendre 'l fusell, si en Pau no li hagués fet bestreure per don Joseph son pare los cent cinquanta durets que llavors costaba 'l redimirse del servey militar.

Pobre Pauhet! lo primer de tot seria al véurel recordarli la seva generositat y tornarli 'ls cent cinquanta duros que li duya dintre una preciosa capceta d'or, parlarli de don Joseph, de Donya Agneta sa mare, dels berenars tant esplendits que 'ls donaba cada vegada qu' en Pere y altres noys del barri, pobrets com ell, anaban á casa seva pera distreure al seu Pauhet, massa fi, massa senyoret pera divertirse com altres noys jugant á mossos y á lladres pels caminals del fossar, anant a nadar sota las salzeredas de vora 'l riu, á fer pedradas ab los del poble vehí.

***

Semblaba que 'l conductor del tren en que habia pujat en Pere ho fes expressament. A cada punt: *un minuto de parada!* La corrúa dels vagons topant uns ab altres, produhint grans sorolls y grunyiments lliscaba fins davant d' una estació solitaria, baixaba un viatjer, ó no cap, los empleats de la companyia enrahonaban un ratet de las sevas cosas, encenian lo cigarret, sonaban grans campanadas, xiulaban mes fort que si haguessin de cridar l' atenció d' un conductor de la Mala real inglesa, y apa! un altra embranzida fins á l' estació vehina. Per fi, ja prop de mitj dia arrivaren á Capellas y en Pere al saltar del vagó de tersa clase en que pera sentir conversa de pagesos y gent populana s' habia encabit á Figueras, preguntá als aburrits empleats de l' estació si Montplá era molt lluny. «Duas horetas llargas» li respongué 'l jefe d' estació trayentse la levita de reglament y tornant á ser l' endormiscat guardiá d' aque-

Recort del últim ball de nens.—(Fotografias de *A. Esplugas*).

lla caseta postissa. «¿Veu aquell campanar allá dalt?» «¿Aquellas parets negras?» afegí 'l mosso de l'estació. «Donchs alló es Montplá.» «Aquesta tartana hi va» digué 'l gefe. Y en Pere eixint de l'estació llambregá la mesquina tartaneta que li semblá massa esquifida per un home de camas llargas com era ell, se feu cárrech de la situació de Montplá y dels camins que debian menarhi, y sense acceptar l'invit del tartaner que ja habia comparegut y treya 'l morralet del cap del matxo, begué un gran trago d'aygua fresca á una font que davant de l'estació rajaba, encengué la pipa y emprengué la caminada....

—Ep.... Mussiu, li cridaba 'l tartaner prenentlo sens dupte per un extranger de pochs cabals: esmolet, santi di guixi ó parayguer; miri que 'l aygua fresca dona mal de costat, miri que suará molt d'aqui á Montplá.

Mes l'intrépit Pere res escoltaba y somrihent entre ell se deya que si 'l tartaner s'entretenia gayre estrenyent sivellas al seu matxet, donant conversa á la dona de la taula de beguda que plegaba 'ls trastos fins al tren vinent, potser, potser arrivaria ell al poble ans que la tartana. Mes no fou aixi!

PRIMAVERA, (cuadro al oli de *Joseph Masriera*)

Encara era molt lluny de Montplá quan la tartaneta l'aconsegui y novament lo tartaner lo convidá á pujar oferintli puesto al costat seu... per un ralet! un trist ralet! y com en Pere feya 'l desentés y tot xuclant la pipeta avançaba mirant á dreta y esquerra gosant l' ubriacant dolcesa que sols coneixen los excursionistas dignes de tal nom, lo tartaner l' interpelá novament fentli de la tartana estant senyal ab los dits de que no més li faria pagar vint céntims.... quinze!

—Ep! Mussiu! cridaba 'l tartaner, la balléu molt magre, ja 'ls gastaréu de calsat.... Arre.... Brillante! y li passá davant donant una xurriacada al matxet.

En Pere, girantse de temps en temps pera contemplar los camps qu' anaba deixant enrera, combinaba la manera de sorpendre á en Pau. Al arrivar á l'hostal de Montplá preguntaria ahont vivia'l seu amich, aniria com un enamorat dessota sas finestras y després se presentaria sense dir lo seu nom ni á criat ni á criada. «Un foraster que 'l vol veure.» «Passin recado.» «Un senyor que vé de molt lluny per visitarlo». No mes diria cosas per l' istil fins que 'n Pau eixis á veure qui 'l demanaba ó 'l fes entrar al seu escriptori. Pera mes aumentar la sorpresa, de primer li parlaria castellá, cambiarian unas quantas paraulas y en Pau tot escoltant se 'l miraria fins que conmoguts un y altre obririan los brassos y naturalment, tot abrassantse cridarian «qui ho habia de dir?» «tants anys fora d' Espanya!» Y llavors en Pau cridaria á sa muller dihentli qui era en Pere repetintli cent vegadas que de petits petits ja s' estimaban. La seva dona somriuria de llurs extremituts amistosas y 'ls deixaria pera anar á endegar la cambra bona, fer servir un refresch, parar táula de gran gala; y en Pau y ell mentres tant se rebregarian mutuament las barbas trovantse envellits ó ben conservats y amistosament se criticarian las sevas taras convenint no obstant en que si bé *mirant molt prim* podian véures alguns brinets de seda blanca en llurs mostatxos, lo cor categaba mes fort que may, lo cap era clar, l' ull ben viu, la cama bona. En Pau li contaria sas proesas cinegèticas, las accidentadas casseras, los bons ápats per barracas de pastors, las rústegas dormidas per cambras d' hostal mentres ell tot prenent lo café li parlaria de la sèva casa de Banca á Buenos Ayres, de las gracias dels seus fillets, voldria demos-

UNA ESTRELLA (per *J. Pellicer Montseny*).

¡Y ab qua!

trarli 'l séu vigor, dispost á seguirlo per boscos y garrigas malgrat las duas horetas llargas qu' habia fet ans de dinar.

***

En *dinar* sobre tot pensaba en Pere quan arrivá á Montplá aturantse á la primera portalada que li semblá d' hostal. L' hostaler era precisament lo mateix home de la tartana.

—Que tal Mussiu, li digué al véurel entrar ¿estém gayre cansats? ¿hi ha gana? Voleu dinar? Miréu ara 'ns anabam á posar á taula.

—No 'm vindria mal entaularme, respongué en Pere, me menjaria un aubat; pero de primer he de veure á certa persona.... Que no sabriau dirme ahont viu don Pau R.?

—Prou, es lo batlle del poble.

—Es batlle? me n' alegro.

—Miréu, digué l' hostaler rascantse 'l clatell, miréu que 'l senyor batlle.... á casa seva, no dona res. Hauréu d' anar á ca la Vila per llá á las quatre quarts de cinq...

—Be deixeho corre si 'm donará ó no 'm donará: ahont viu?

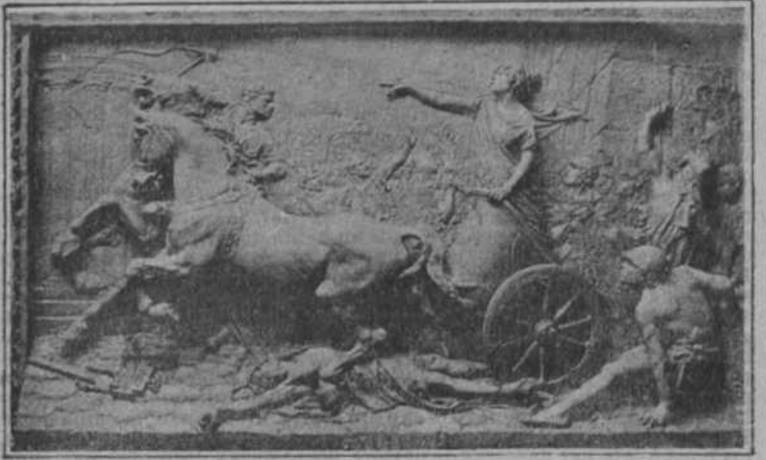
Y l' hostaler li digué lo que ell volia sabér.

En quatre camelladas fou davant la casa del seu estimat amich Pau.

***

Una casa senyorial, gran portalada donant accés á una entrada espayosa, alta de sostre, ab una porteta cancell al fondo per hont se pujaba á las habitacions superiors de las quals debia ser la primera un entresol ab balconet que donaba á l' entrada.

Mes encara qu' ell hagués caminat depressa habia perdut un xich de temps pel camí preguntant una ó duas vegades si anaba bé pera arrivar á casa don Pau R. Ne tingué la prova veyent ab sorpresa al entrar á casa 'l seu amich que l' hostaler ja hi era enrahonant ab una vella de servey á qui deya tot esbufegat: «ha vingut en tercera» «al saltar del carril s' ha fet un fart d' aygua», «ha pujat á peu per no gastar un ral,» «ha confesat al arrivar á casa qu' estaba mort de fam y no ha volgut

TULIA PASSANT PER SOBRE 'L CADAVRE DE SON PARE.—(Relleu de *Agustí Querol*).

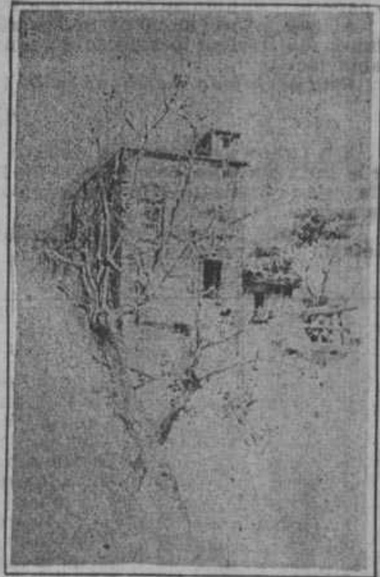
entaularse».—Entesos, entesos responia la ferrenya criada: un estrangerot que capta.

—Per qui demana? li preguntá la vella veyentlo entrar, cubert de pols, ab lo barret á la ma, eixugantse la suor que li amaraba 'l front y li encolaba 'ls cabells als polsos.

—Pel senyor batlle, que no hi es? Digali que pregunta per ell un amich seu.

—Vosté amich de l' amo? féu ab posat desdenyós la criada mentres ab la ma cridaba al hostaler y enrahonantse en veu baixa anaban á veure si l' amo *hi era*.

En Pere casi reya considerant l' efecte que faria al hostaler y á la vella lo veure que 'l seu amich Pau l' abrassaba, lo convidaba á dinar, cridaba ben fort qu' era 'l company d' infantesa que mes habia estimat... y mentres esperaba que 'l seu amich baixés ó li fes dir que podia pujar s' assentá á un pedris y tot batentse la pols del calsat, aixugantse la suor del coll, repará que darrera 'l balconet de l' entresol, la vella y

CAPRITXO (dibuix de *E. Florido*)

PAISSATJE (per *E. Alvarez Dumont*)

l' hostaler enrahonaban ab un senyor que de fit á fit se 'l miraba.

Lo cor li feu un salt. Aquell senyor era 'l seu amich y oblidant las precaucions meditadas, los preperatius enginyosos, d' un bot fou dret cridant:—Pau. Pau! soch jo... Soch lo téu amich Pere.

***

Lo balconet se tancá en sech, la porteta del fondo 's torná á obrir donant pas á la vella y á l' hostaler que baixaban, y la vella ab molta sequedat li digué:—Lo senyor...

—Era don Pau veritat? era 'l méu amich de tants anys, era...?

—Lo senyor li fa dir que no 'l coneix, terminá la vella...

—Tot potser! No obstant jo desseguida l' he reconegut, teniu, teniu correu doneuli aquest paperet.

Un marge de diari hont febrós escrigué ab llapis lo seu nom y apellido.

—Es inutil.

—Si no hi pujéu vos hi pujo jo, digué 'n Pere espenyentla.

—Ey! mestre, d' aixó vos en guardaréu, feu l' hostaler prenent ell lo paperet y enfilàntse corrent escala amunt.

Al cap d' un moment ne baixá portant á la má aquell trosset blanch de diari en lo quin sota 'l nom de l' amich Pere, l' amich Pau habia escrit:

Esta prohibido mendigar en la Villa de Montplá.

*
* *

Y 'l pobret Pere, los ulls plens de llágrimas, se tregué pausadament de la butxaca la capceta d' or ab los 150 duros *de la quinta* y la remeté á la criada dihentli:—Ho donareu á don Pau. A vos, per lo be que rebeu als pobres.... teniu...

Y ab una llágrima que per damunt hi rodolaba, li allargá una dobleta de cinq duros.

J. Pin y Soler.

*
* *

Ta hermosa espatlla y nevat coll debades
á la llum mostras que en mil raigs s'hi trenca,
y acusa l' art de la embaumada roba
ta escultura superba;
Lays arrancantli de mentida angunia
en va fatigas á ta gola experta,
y la mortal ponsonya que destila
ton rosat llabi enmelas.
Romput l'encant qu'un jorn m'apressonava
torná la claretat á mas parpellas,
y he vist del ídol la buydor informe
hont l'esperit s'hi gela.
Per un may més somicaré á ta porta
ni son llindar desgastaré ab ma petja,
ni ablaniré ab corrandas de la lira
los ferros de ta reixa.
Per tu serán, oh incomparable Filis,
los sospirs del cor meu, las cansons mevas,
y las flors del enginy, assahonadas,
per la ciprina reyna.
Per tú, més dolsa que la mel del Himet,
com flor boscana, virginal, modesta,
enveja de las Gracias que't cediren
sa corona explendenta.
. . . .
Vina á mos llabis, argentina copa,
del licor plena qu'al esprit alegra,
en tant ma vella amiga la esperansa
la via de flors sembra;
Que jo sé bé que Filis no té l'ánima
com grega estátua d'endurida pedra,
y que es al bés del zéfir vincladissa
com llibica palmera.

Joan Durán y Espanya.

EN UN ESTANCH

—Senyor: aquesta carta no arribará al séu destino.
—¿Per qué?
—Perque pesa molt. S' hi ha de posar un altre sello.
—Just, hi posarém un altre sello perque encare pesi més.

M. Sanalp.

LO POETA DEL SIGLE

A MON AMICH STARAMSA

Ha guanyat flors naturals,
objectes d' art, englantinas,
accéssits, premis d' honor;
es un escalfa-cadiras
de salóns de Societats
com l' *Atlántida*, *Talia*,
El Pensil y *Campoamor*,
hont hi porta la familia
cada vegada que tè
de llegir hi una poesia. (?)
Lo seu fisich no es vulgar:
es alt, guapo, de pell fina,
ulls expressius, ample front,
cabells rissats á la mida,
(una mica á coll y bé,
per que es moda qu' estalvia)
y á més de gastar *quevedos*
sense ser gens curt de vista,
té un gran nas à istil del Dante
(qu' es lo que més s' acaricia)
¡Jo crech que d' aixó li vé
lo ser poeta d' inventiva!
Te talent, pero es modest;
per xó no sent que ja 'l cridan
desde la gloria, angelets
ab trompetetas de fira.
La fama s' ha ben guanyat
fent versos á una vehina
que planxa gorras de cop,
més romantica que.... 'l bisbe,
que sempre l' está adulant
quan surt á la galeria.
¡Quants moments d' inspiráció
li ha donat! Deu fer vuit dias
li va dá ocasió, en un vers,
á una figura hermosissima;
comensava aixís: «A Rosa».
(es lo nom de la vehina)
«¡Ay Roseta del meu test,
del meu test que tant t' estima!»
¿Eh? ¡Bella comparació!
aixó, al sentirho electrisa.
Donchs tot es aixís: fent broma
tot ell vé á resultá un xiste
y en lo género formal,
ningú á las solas li arriba.
Ara que 'ls hi he presentat,
lectors meus, m' agradaria
que l' anessin á admirar:
lo trobarán desseguida,
que tot lo mon lo coneix:
es lo gran poeta del *sigle*.

. . . .

(porta talons á la caixa;
secció de Jugueteria)

J. BURGAS.

Apunte (per *R. Santa Cruz*)

Un tros de Port de Barcelona, (per *M. Monner*).

MODOS SOBRE TOT

Quan la Tuyas de Bellmunt vá decidirse á venir á Barcelona, per primera vegada en sa vida, aprofitant la rebaixa en lo passatje del carril, introduhida per las empresas ab motiu de las festas del Centenari, no faltá qui li donés molt bons consells

Que al baixar del tren anés á la barraca dels consums a pagar los drets pels ous y pels pollastres que portava, sense lo qual corria perill de que 'ls hi prenguessin: que fés l' ull molt viu, perque per Barcelona corren molts tunelas: que no 's fies de ningú, y sobre tot que tingués modos.

—A Barcelona no es com aqui que mica més mica menos tot ens ho *dassimulém*........ —li deya una vehina que havia estat molt temps á Ciutat.

—Ab bons modos tothom te fará bona cara; sense modos no trobarás ningú que 't vulgui fer un favor, dat cas que 'l necessitis. Bons modos. Tuyas, bons modos sobre tot. Qui te bons modos te bons acomodos.

Cap de estudi, (per *Barbudo*)

Una cosina séva que havia passat una llarga temporada ab una tia de las dos, que vivia al carrer del Hospital, y á la casa de la qual devia anar á parar la Tuyas, la posava al corrent de lo que havia de fer al sortir de l' estació per no perdres.

—Veurás uns cotxes grans aturats: son *trench vias*. Preguntas pel que passa per la Rambla, hi pujas y dius al conductor, que quan passi per davant del carrer del Hospital s' aturi. Llavoras baixas y carrer amunt fins al número 96. Allá viu la tia Catarina ¿ho tens entés?

—Si, si: ja ho faré aixi mateix.

—Y bons modos sobre tot, Tuyetas,—repetia la vehina.—Com més bons modos tinguis mes avinent ho trobarás tot.

***

La Tuyas vá fer lo viatje ab tota felicitat. Vá anar una mica *impri-*

Un enterro en lo cementiri de S. Pere de Tarrassa. (Fot. instantánea de *A. Torrija*)

mida en aquells trens de *recreyo*; va arribar ab dos horas de retras: pero tant se val, al fi va arribar ab tot los ossos sencers.

Y com tenia bona memoria y era molt aixerida, no 's va descuidar de res: ni dels consums, ni del tranvia, ni de dir al conductor que parés davant del carrer del Hospital.

En lo moment en que 'l conductor girat d' esquena, tocá 'l timbre, dihent: «Carrer del Hospital», la Tuyas vá alsarse.

Pero passá un minut.... ne passaren dos.... y la Tuyas no baixava, y tots los passatjers mentres tant se partian de riure.

—¿Que fa aquesta dona?—preguntá 'l conductor per fi.

¿Volen saber lo que feya la Tuyas?

Senzillament: s' havia alsat del assiento, y avants de baixar somrient y amable, anava donant la ma, un per un, á tots los passatjers, dihentlos:

—Vaja, estigui bonet!.... Que s' hi conservi! ... M' alegro de veure 'l tan bó.... etc., etc.

No havia olvidat lo consell de la vehina: á ciutat s' han de tenir bons modos.

P. DEL O.

ESPATOTXADAS

—Qué tal Ramón?

—¿Creuria que no 'l tinch present? No obstant me sembla haver vist aquesta cara en un' altra part.

—Donchs á mi 'm sembla que s' equivoca. La mèva cara ha sigut sempre ahont es; á lo menos no recordo que may s' haja separat de mi.

T. T. T.

ALREDEDORS DE BARCELONA (per *N. Vazquez*).

Lo Rech Condal, camí de Sant Martí de Provensals.

PREGUNTA Y RESPOSTA.

—¿Qu' es millor—me diguè—lo rebre un bés
ó 'l donarlo?—Jo vaig quedar sorprès
y tot mirant al sostre;
mes al últim, refet, vaig esclamar,
mentres un en sa cara 'n vaig posar:
—Fésmen un tú.... y rumia per la mostra.

JOSEPH MORATÓ Y GRAU.

¿QUÉ FEM?

¿Qué fem vos pregunto jo?....
Vamos, digueume 'l que fem?
pues del modo en que 'ns trobém
ja no 's pot anar pitjó,
perqué un cas ja probat es
que anant en serio ó en broma,
es la planeta del *home*
ser criticat en excés.
¿Que marxas precipitat?
—Ets un tocat del bolet.
¿Que fas broma?—*Ets un ximplet.*
¿Que no 'n fas?—*Un mal carat.*
¿Rumias?—*Es ximple, 'l planyo.*
¿Vas de secret?—*Un soplón.*
¿Vesteixes bé?—*Un fanfarrón.*
¿No hi vesteixes?—*Un tacanyo.*
¿Gobernas?—*A cap de llista.*
¿No insultas?—*Ets un cobart.*
¿Que menjas molt?—*Ets un fart.*
¿Que menjas poch?—*Un egoista.*
¿Que ni manant' ho de vici
no 't podan fer conspirar?
—Ets un vil, no 't pots tractar, mal lliberal, mal patrici.
¿Que vas á dá una volteta
ab la mullé y no 't propassas?
—No 'n feu cas, es un calssassas un titit, un Joan Doneta.
¿Que vols estar retirat
y la mullé ha de anar sola?
—Ahont és ell? A fer tabola.... ets un ruhi, un mal casat.
¿Que veuhen doná un *voleo*
ab *una....—¡Uf!!! deixals di!!*
¿Que vas á missa?—*Ets carlí.*
¿Que no hi vás?—*Ets un ateo.*
¿Que vas ab *lo cor obert?*
—Ets un frarot, sabs fingi.
¿Que no gastas?—*Un coqui.*
¿Que gastal molt?—*Un cap vert.*
Y aixís, seguintne l' istil
d' aquest mon tant *pastelero*,
ja no sé com té de ferho
qui vulga viure tranquil.

JAUME PIQUET.

A UN TIPO DE «ELDORADO»

Vinam aquí, fastigós;
si fins ara m' hi callat
ten present que sols ha estat
per deixarte fe un xich l' os.
Tú pretens á una corista
y fas molt lo presumit
enviantli cada nit
unas flors per la florista.
Tú 't gastas bastants dinés
y res d' ella consegueixes,
fentho aixís tú sols serveixes
perque rigan las demés.
Tú no sabs, noy, la tabola
que á la teva esquena fem
cada vespre cuan rebém
las floretas per la Lola.
¡Si sentisses lo que 't diuhen!
y ellas que no 'n saben pas,
qu' ets un beneyt del cabás,
y totas de tú se 'n riuhen.
Jo que la estimo y m' agrada
y ella 'm te donat lo *sí*,
avuy no passo d' aquí
y poso fi á la jugada;
Per lo tant si m' has de creure
no pensis ab ella més
qu' es inútil y després
que quan l' ase no vol beure....
Més no obstant un bon consell
podría encare donarte
solzament pera probarte
qu' en això jo soch gat vell.
Mira, pera conquistarla
no es precís fer ús de flors,
no es precís pintarli amors
que per res han de alegrarla
Es millor lo positiu
qu' es l' únich que treu de pena....
¿qué 't diré?.... ab una *cinquena*
tota dona fa l' ull viu.
Deixat de flors que 's panseixen
l' *argent fa tout*, prou que ho sabs,
ab un bitllet de cinch naps
soldats més braus se rendeixen.
Per si la vols conquistá
ho fas d' aquesta manera...
y jo y ella á Vallvidrera
anirém á fé un diná.

MOSKARI CIN KO-KA.

BONA PARELLA.

(Ilustració, per J. Cabrinetty).

I

¡Pit y fora! Massa 'l doctor Cuscunilla ho havia dit, fregant los vidres de sas ulleras d' or ab la punteta del blanch mocador de fil:—Li convenen las ayguas de Monfelis; alló 'l retornará. Y á fe que quan lo doctor Cuscunilla deya una cosa calia ferla, qu' era home saberut y de conciencia, y fullejat havia més d' un cop los arnats llibres de sa biblioteca en busca de remeys qu' ell espigolava d' entre antiguas máximas llatinas.

Costa amunt, donchs, y en busca de las sanitosas ayguas, S. I. lo Bisbe, caballer en bén endressada mula que picarols y guarniments realsavan en gran manera, era acompanyat per sos dos patjes, joves seminaristas, que seguian la comitiva á caball també de dos valents matxos acostumats á camí tan dolent y pedregós com lo de Monfelis.

A peu lo rector, lo vicari, l' arcalde, 'l sereno y dos mossos enrotllavan á la primera autoritat eclesiástica, explicantli á cada pás anécdotas históricas relativas als vehins y cosas d' aquell recó de montanya, y avant seguian tots ab més dalé y coratje á mesura que las rónegas casas de Monfelis s' oviravan més próximas.

* * *

¡Quin barullo aquell! Lo magnífich Ajuntament al peu de la rectoria dava la benvinguda á S. I., lluhint sas amples bandas de seda color grana; repicavan las campanas com en dia de festa major; la parella dels civils y 'ls guarda-boscos reculavan davant las onadas y la bellugadissa dels baylets, que descalsos, espitregats y polsosos s' empenyían y esgardissavan per veure al senyor Bisbe baixant de la mula.

Apoyat en brassos de sos patjes entrá á la casa rectoral. Débil y ab poca salut, lo llarguíssim camí de Monfelis li produhí mareig y regular neguit, per lo que, desprès de cumplimentar breument als presents y deixar que un á un besessin son pastoral anell, S. I. 's retirá á descansar un rato, mentres l' intrépit rector fregantse satisfactoriament las mans s' interná fins á l' espayosa cuyna, hont la Tuyas y la Sileta atrafegadas y fetas uns escarrassots de feyna anavan dels fogons á la llar y de l' aygüera á la cisterna sense tenir un minut de repós ni sossego.

Penjant dels clamástechs la marmita grossa, sols alguna qu' altra volta deixava veure sa bombada panxa per entre las flamas dels garbons. Espetegava la paella sobre las brasas y xinxiuhava la cacerola bullint á més no poder. De per tot arreu s' alsavan esblanquehidas fumerolas qu' espargian per l' estancia sabrosíssimas olors de ben cuytas y apetitosas viandas Gibrells de molsuda escarola davan un tó alegre al conjunt, y platas curulladas de pebrots vermells y tomátechs assahonats gaudian la vista ab notas de color parescudas á las d' antichs retaules

Mossén Joan, lo bondadós rector de Monfelis, qual únich defecte consistía en ser bon xich gurmant, seduhit per aquellas flayres pocas voltas disfrutadas, arrufant lo nas aspirava ab forsa, com si volgués xuclar tota l' aroma d' aquell festí que veya en perspectiva. Esperonat per la cassussa, aumentada aquell dia per la bona caminada del matí, seguia ab la mirada las operacións culinarias com si volgués donarhi rápit impuls, desclouhent de tant en tant los llabis per dir ab suau picament de mans:

—Ala, ala, minyonas. Una mica més depressa que la rata 'm comensa á corre pél ventrell.

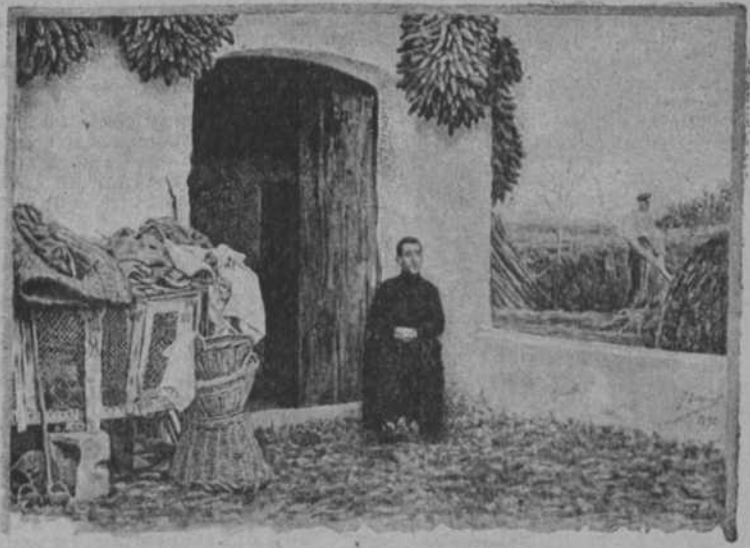
* * *

Lo dinar resultá superb y de primera. Allí si que 'ls ángels podian cantarhi en cos de camisa; si alló durava, ben prompte S. I. recobraría la salut perduda. Y calia contentarlo al senyor Bisbe, que prou faria algun donatiu á la parroquia si baixava de Monfelis tan animós y robust

com decandit y flach hi feu l' arribada. Aixís es, que tothom s' esmerava en servir á S. I. y a sos acompanyants, desde 'ls administradors de Sant Victor, patró del poble, fins á la Tuyas y la Sileta, germana y neboda del apacible rector.

II

¡Quina quietut més dolsa, quina pau més deliciosa la que 's disfruta á punta de dia al cim d' un turó poblat d' aromosas plantas un jorn seré del mes de Septembre! L' ayre pur y suau de la matinada, qu' aixampla 'ls pulmóns y revifa la persona ab la grata essencia de las flors boscanas, aclareix l' enteniment y aviva la memoria que divaga en una atmósfera plahentera de recorts, y lliscan peresosament las ideas entre núvols d' esperansas, com lo riu qu' enllá d' enllá rossola entre canyissos y pollancredas cubert encare per la boyra matinal que l' enmantella.

¡Qué bé se hi trobava Mossén Lluis al peu de la porta del barri! Gronxantse á la cadira, contemplava estátich la sortida del sol. Veya á Monfelis recobrant la vida; los pagesos tornant de nou al tros á regarlo ab la suhor de sas coiradas caras; las donas dirijintse á la riera ab lo covenet al cap plé de bolquers y robeta; algun tocino qu' eixint de la cort pasturava al carrer furgant péls recóns atapahits de sobras y deixas, y 'ls aucells alegroys y xamosos que creuhavan l' espay ab cridadissa desconcertada de xisclets, com desitjosos de saludarse mútuament y ansia de gosar las aventuras del nou jorn.

Y Mossén Lluis se trasportava en alas de la imaginació fins al Seminari que l' esperava ab las portas obertas, y veya negres, foscos y plens de tristesa aquells claustres qu' avants havian sigut testimonis de sas entramaliaduras d' escolar; la porta bisantina de la capella li pareixía 'l xuclador de sa joventut, y aquellas aulas grans y espayosas que tants cops retrunyiren al esclat de sas francas riallas se convertian dins de son cervell en inmensas sepulturas hont per sempre més quedarian presas sa llibertat y sas alegrias.

¡Quánt capficat estava! Dintre poch son oncle, 'l Bisbe. li conferiria

las primeras ordres. Son pervindre dins la carrera eclesiástica no sols li quedava assegurat, si que també servintli de base á mes sortós y afortunat ascéns, la primera canongia vacant podia contarla á la butxaca.

Ab tot y aixó, un rosech interior no 'l deixava en pau. Dins son cor sentia per primera volta la verinosa aresta del amor terrenal; no l' amor apacible envers los nostres semblants com á germáns que som, no; desde 'l moment en que vejé á l' ignocenta Sileta, Mossén Lluis sufrí una tortura infernal: bullint son cervell al recordar las promesas fetas al oncle y tots los plans trassats per l' esdevenir, vessant son cor desitjos insaciables de ternura may imaginada, resultava víctima d' una lluyta feréstega y espantosa entre sos pensaments d' algún dia y la passió avassalladora que tot just apuntava.

Y la fresca del matí batent sobre son front aconhortava 'l dolor moral d' aquella ánima á punt de defallir.

* * *

Feya algunas nits que la Sileta no podía cloure 'ls ulls. En vá revolcantse pel llit buscava una bona posició per trencá 'l son, cavilava á tot hora, y fins la Tuyas veya en sa filla quelcom d' extrany y desacostumat. Com la bona dona no creva en bruixas, atribuhía á mals esperits aquellas equivocacións de la Sileta, qu' á voltas pareixia trastocada d' enteniment.

Ni may la nebodeta del rector de Monfelis resá pare-nostres ab més devoció que llavoras. Sos ulls brillants, fixos ab insistencia sobre 'l modest quadret de sa cambra, trobavan en lo Sant Lluis de l' estampa illuminada un exacte trasllat del jove patje del senyor Bisbe. ¡També 's deya Lluis! Com ell, duya vestit negre y escayent ab collet blau. Aquellas mans blancas y rodanxonas eran iguals á las del sant, y aquella cara pulcrament afeytada, ab los ulls baixos y 'l nás afilat y las cellas arquejadas, tot, tot era igual al Sant Lluis del quadro. Per só la pobre Sileta al veure escarnat son protector en la persona de Mossén Lluis, comensá per tenirli respecte y estimació gran, convertida en carinyo als pochs dias, y que per las maneras, la veu y fins las paraulas del patje, arribá al grau d' amorós afecte.

¡Quántas horas passá extasiada davant de l' estampa! ¡Quánts cops per omplirlo de petóns, mentres cercava mentalment l' original, despenjava ruborosa, de amagadet, á las foscas lo quadro benvolgut de prop la capsalera! Y l' amor d' ella, aliansa puríssima d' un amor angelical al sant y d' un amor desconegut al home, era viu, intens, inacabable, ab totas las dolsuras del cel y ab tot l' ardor d' un infern d' ansias inexplicables.

* * *

S. I. 'l Bisbe seguia reforsantse poch á poch. Lo rector de Monfelis se tragué aquella temporada una dotzena d' anys del damunt, y l' un y l' altre estavan bén lluny de creure que sota l' antigua teulada, hont

trobavan abrich y feyan niu aurenetas y pardals, hi preparavan també un episodi d' amor, aquella primavera d' hivern, un jove seminarista y una gentil pageseta, joya 'l primer del palau episcopal, y flor exquisida ella de la rectoria més pintoresca del bisbat.

III

No fa pas més soroll una tronada del que produhí per poblets, vilas y masias de la montanya la fuyta de la Sileta ab en Lluis, qu' encare no era mossén.

Al descubrirse la noticia per una carta de 'n Lluis dirigida al Bisbe, y á dretas abandonada en l' escriptori del rector, abdós oncles s' abrassaren plorant consternats. Lo primer sentiment fou de sorpresa, després de desconsol per la perdua d' aquells sers á qui estimavan entranyablement, y quan ja la claror del raciocini obrá sobre sos caps ardorosos per la febre, al compendre l' alcáns d' un acte inconcebible per ells, exclamaren abatuts:

—¡Quin escándol!

¡Quin escándol per aquells camparols que senyalavan la rectoria com lloch modelo de virtut! ¡Quin escándol per las noyas de Monfelis davant l' exemple donat per la que se 'n duya la palma en qüestións de castedat y filial obediencia! ¡Ell, lo patje del Bisbe, ella la neboda del rector, fugian com dos caps verts sens honra ni bons sentiments! ¡Ell, educat en la rígida moral eclesiástica, ella, apartada sempre del bullici mundá, donavan la mostra més evident y clara de que l' amor salta desbocat, sens fré, per sobre dels obstacles més temuts y més sagrats!

* * *

Noticias tranquilisadoras ja las reberen; pero quan á mitjáns d' Octubre, caballer en mula guarnida de flamants enflocats y brunyits picarols, S. I. 'l Bisbe tornava á Ciutat, en sa cara 's trasparentava la ferida moral per ahont s' escolava sa escassa ventura. Y quan sota la creu del terme 's despedí per última volta del rector de Monfelis, ensemps qu' ab incomparable tendresa estrenyia la má ossosa del espiritual pastor, acotat besantli l' anell, sos ulls entelats per las llágrimas s' alsaren fins al poble clavantli una mirada d' amargura infinita.

IV

May faltan al món personas expressas qual únich desitj es procurar la concordia entre 'ls mals avinguts, renovar simpatías perdudas y esborrar passats agravis que ja 'l temps ha mitj disfumat en la memoria. Personas d' aquesta naturalesa no faltaren en la ocasió esmentada. Mediaren entrevistas per una y altra part, cartas cada vegada més afectuosas y humils, conferencias preliminars, y al fi 's firmaren las paus lo dia mateix de Nadal. Consentiren los oncles als desitjos dels respectius nebots, convenint en que la benedicció de Déu servís de coronament á l' obra comensada per tentacións diabólicas.

* * *

Lo rector de Monfelis no tardá en vestir hábits de seda roja al ocupar la primera canongía vacant que S. I. 'l Bisbe destinava á Mossén Lluis, avuy pare amantíssim d' un esbart de quitxalleta que com vol d' angelets va cada festa al palau episcopal de Ciutat-Florida.

Xavier Alemany.

FABULETA

Fujint de la caló 'l fill d' en Nassari,
vá aná á passar un mes á Sant Hilari.
De una noya d' allí 's va enamorar
y sens pensarshi gens s' hi va casar.
Y trist veu ara que la tal minyona
per gastar y lluhir no mes es bona.
Son pare á n' ell li diu:—No 't compadesch:
¿No tenías calor?.... Donchs ja estás fresch.

M. de Laya.

SEMPRE AL SERVEY DE VOSTÉS

(per *J. Gros*).

Lo café que agrada més als homes ¿quín es?... ¿*Caracolillo*?

INTIMA

Tú sabs be: mon pensament
es tot teu á totas horas;
tú l' empenys, tú l' acaloras,
tú l' amoixas dolsament.

—

Y en eixa absorció constant
de ma enamorada pensa,
no sè si en tú 'l mon comensa
ó si en tú s' está acabant.

—

Puig lo mon tinch oblidat
per junyirme á ton voler:
so 'l miserable braser
dessota tos peus posat.

—

Y essent teu mon pensament,
creu de debó, vida mia,
que ni ab lo cel pensaria
sense 'l teu consentiment.

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

UN SÓCIO

Lo senyor D. Casimir,
persona de gran estima,
per tothom honrat y noble
y ab un cor plé d' hidalgia,
casat ab una senyora
que 's diu D.ª Serafina,
y qu' en los trenta sis anys
que viuhen junts forman lliga,
encare no ha pogut darli
un hereu ó una pubilla
á qui deixá 'l reconet
que exercint de prestamista,
adquirí en sa joventut,
no sempre ab prous legals primas.
Avuy que xeixanta anys conta
y no 's pinta las patillas,
y no surt de casa sèva
mes que per anar á missa,
y diu mal del temps que corra,
qu' es la societat mentida,
que la virtut es camama,
y 'l vici per tot s' enfila,
avuy lo bon Casimir
que la moral santifica,
pera donarne l' exemple
s' ha fet també de la Lliga
qu' es vá formar fá poch temps
contra la pornografia:
Desde llavors que ab frisansa
corra la Rambla y la Riba
buscant figuras obcenas
(que quan es sol las admira)
y allarga son nas de trompa
y ensuma y 's desnariga
buscant la olor *sui generis*
que fá la pornografia,
puig diu que ab tot y ser vell
encare hi entén la prima.
Y no sols fora de casa
va buscant sempre noticias;
sino qu' en son domicili,
paradís per ell de ditxas,
per coneixer mes la cosa
y trobarla desseguida,
quan sa muller á la tarde
surt per anar de visita,
ell, solet ab la raspeta,
en son piset s' esclavisa
y tot fentli pessigollas
li diu que 'l mon es mentida....
—Tant sols es vritat—exclama
l' amor que 't porto á tú, Rita.—
En aquells dolsos moments,
quan D. Casimir la mira,
no 's recorda qu' es un membre
d' aquesta famosa Lliga....
La Lliga... (dels dividendos)
contra la pornografia.

PISTACHO.

AHIR

Era la reyna
de la elegancia,
l' adorat idol
de mil galans.
¡Quants ulls seguiren
los plechs graciosos
d' aquestas faldas
exuberants!

Pero en las modas
cámbian los gustos
ab portentosa
velocitat.
Si ara aquest traje
pel carré 's veya,
¡cóm se 'n riuria
l' humanitat!

LO SOSPIR

En lo fons d' un cor nasqué,
un roig llabi lo bressá,
una il-lusió l' animá
y entre esperansas creixqué.
Llensat de sopte al espay,
misatjer d' un grat recort,
s' allunyá prest y sens nort
pera no tornar jamay.
Tan sols resta de sa estada,
entre terra y cel suspesa,
una llagrima despresa
de despit ó apassionada
Que al fer lo rostre lluhir
com la rosada á la flor,
va á fondres propet del cor
d' ahont naix un altre sospir

DOLORS RIERA BATLLE

REDONDILLA

Com qu' ets tan lletja y tan rara
quan te distressis, Carmela,
no 't treguis may la careta:
si per cas, treute la cara.

P. TALLADAS

A UNA... COM MOLTAS

Avuy que ja coneixes, Rosalia,
que no pots enganyar á cap tanoca,
puig que per bisbe es bó lo més miloca
ab lo temps que corrém avuy en dia,
te tancas á un convent ab alegria:
(fingida, aixó ja ho sé, bé prou que 'm xoca:)
mes lo que á mon cervell ara 'l trastoca
es no compendre bé la ximpleria
qu' acabas de cometre. Se 'm figura
que tement, ab motius, un cruel naufragi,
havente despreciat ton pare y mare,
t' has resolt á tancarte en la clausura.
¡Es ben cert lo que diu aquell adagi:
lo diable fart de carn se vá fer frare!

JOAN ARBÓS ALEU.

—:o:—

UN PETÓ

Plorosa estavas dintre ta cambreta,
ta mare t' ha abrassat fente un petó,
y al sentí 'l bès que t' ha donat ta mare
m' ha fet un salt lo cor.

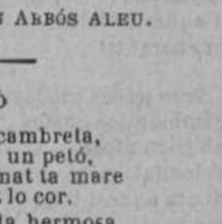
Mon cor ha bategat, nineta hermosa,
á impuls del més sagrat de los petóns:
era un bès de tos ulls que m' ha encés l' ánima
com un núvol de foch.

ADOLF CAMPS Y CORTÉS.

INTIMA

SENSE veuret visch. y sembla
que aixís, la vida no es ja
la vida que avans gosava
de tranquilitat y pau.
Lluny estás, n' estich segur,
y sempre á frech méu estás;
y 't miro sense mirarte,
y m' apar, sempre escoltar
ta dolsa veu, sens sentirla
y ta mirada ideal,
en mi fixa sense veuret...
¡Tant l' amor me fa somniar!

CANTOR DE CATALUÑA.

MERCAT DE TERRACINA —(Fragment d' un quadro d' *Enrich Serra.*)

ACUDIT

Una casadeta de fresch al séu marít:

—Que no sabs avuy qué m' ha passat, Pepito?

—Qué t' ha passat, rateta, qué t' ha passat?

—M' ha passat que aixis que surto al carrer se m' acosta un jove bastant guapo, per cert, y 'm demana relacions....

—¡Quin poca-vergonya! ¿Y tú qué li has contestat?

—Qué volias que li contestés?.... Li he dit qu' era casada y que sentia molt no poderlo complaure.

DOLORS MONT.

LOS PARDALS DE LA RAMBLA

Fa cosa d' uns deu anys, los pardals d' aquests vols se reunian en los arbres del passeig d' Isabel II, devant per devant de Llotja. Sota d' ells, á mitja tarde, 'ls jugadors de Bolsa, pera 'ls qui s' havian tancat ja las portas de la sala de contractació, seguian *operant* ab llur cridoria de sempre, indiferents als esquitxos que llensavan los aucells y á la xarradissa alegre qu' eixia de llurs bechs. Com si 'ls esvalots del krach los haguessen espahordit ó la indiferencia del acalorat jugador los hi fos antipática, aquellas miriadas de pardals desacamparen d' allí y se 'n vingueren á la Rambla. ¿Qui no 'ls veu anys ha alegrant cada tarde la més concorreguda de nostras vias, ajocats y arrodonits com estranya fruyta á lo llarch del brancatje cada nit? Tots los arbres que van del carrer Nou á la Boqueria n' están plens. Lo nombre d' ells es incalculable. En quant han clos los ulls, ni 'ls raigs enlluhernadors de la llum eléctrica, ni l' estrépit dels cotxes, ni las llums de bengala y gatzara del Carnaval los despertan. Filosops á llur manera y ab lo tant me-fa de qui no té rey que 'l governi ni papa que l' excomuniqui, viuhen, s' amoriscan, se besan y ajuntan damunt de nostres caps á la vista de tothom, y damunt de nostres caps, á l' hora arribada, s' adormen tan tranquils, rihentse del trahut qu' encare 'ns dem en plena nit.

Pero apunta 'l dia y ¡cucut! ja no 'n veureu cap per remey. Pillets y aixalabrats com los requeters, en quant surt lo sol fugen de ciutat á campársela per eras y corrals. Los menos, probablement los més llépols y gandúls, prefereixen merodejar per nostres terrats y jardins, aixecant lo que poden dels canaris, dels coloms y polls engaviats. Mes, la escampadissa es tan gran, lo procedir del pardal á las horas de gassussa es tan garneu, que inútilment mirareu per veurels. Caldria tindre alas com ells, seguir lo vol de primera hora y, un cop destriat, espiarne un sens descáns pera descubrir las tracamanyas de que 's val per arribar á la menjadora dels altres burlant la vigilancia del home, la defensa del perjudicat y la escopeta del cassador. Aquesta la veu relluhir d' una hora lluny; ni la confón may ab un bastó, ni que us lo poseu al coll ó feu acció d' apuntarli per

UN CESSANT (per *Mecachis*)

¡Saben de que viu? De la esperansa de que tornin á puja 'ls séus!

tirar. En aquest cas, lo murriet vos piulará casi á la orella com rihentsen, y quan tombareu lo cap, ja s' ha entafurat ell dins d' una verdissa. Aneu, busqueulo.

Més valdrá deixarlo fer y esperarlo á la Rambla tot passejant ab un bon amich, millor encare ab una bona amiga. Deixéu que 'l sol comensi á caure, que comensi á bufar pels camps l' ayre fresquet de la vesprada y 'ls pardals no faltarán. Jo no sé com, ni á quin crit obehint, los veuréu compareixe á voladurias, piuladers y enjogassats com la quitxalleta qu' ix d' estudi.

La Rambla ja es per ells lo pati de jugar d' un colegi. Ni 'l burgit de la gent, ni la cridoria dels venedors, ni 'l rebombori de cotxes y tranvias, ni l' espatech dels fuhets los espantan. S' han fet ab nosaltres y venen cada tarde á disfrutar d' aquell moviment. Hi ha cotxero de tranvia que 's diverteix pegant cops de tralla al devantal de ferro de la plataforma per esferehirlos, y tot lo més que logra, no sempre, es parar un moment la piuladissa y empenyer d' una bandada á l' altra de plátanos un vol espés de pardals. Passada la sorpresa als cinch segóns, torna la pardalada á saltar de branca en branca, com jugant á rescat, á bequejarse, á perseguirse, á picarse, á empenyers y prempsarse l' un al altre posantse set ó vuyt de rengle, com los nens fent oli, á realisar dalt de branquillóns primissims miracles d' equilibri que envejaria l' abella, á xarrotejar sens mida ni concert omplenant l' espay d' un so de cascabells que ni á la tornada dels toros. Ni que desfilin per allí regiments d' artilleria rodada atronantho tot ab lo rebombós trontoll de las feixugas pessas, ells se 'n mouhen. Callan un xich, se repenjan á las brancas y, tot gronxantse en ellas sibariticament, contemplan la desfilada, embadalits y mofetas com los brivalls. Passat lo darrer ferrador ramenant dalt de cavall y quant encare se sent de lluny lo cant ritmat y melancólich dels clarins de guerra, torna la aucellada á empendre sa cantadissa d' alegria, sas entremaliaduras de colegial.

Renunciém á traurels d' allí. La Rambla es d' ells durant lo curs; y dich durant lo curs, perque en arribant lo Juny ab las vagas del estudiant, ells se n' anirán d' allí com los estudiants á casa. Busquéuloshi

Las darreras fullas.—(Dibuix á la ploma per *Clarasso*).

ALREDEDORS DE VIENA (per *G. Roca*).

Una bomba primitiva.

al estiu, no 'ls hi trobaréu. Pero vindrá 'l Setembre y ja 'ls tornèm à tenir. Ells han d'hivernar ab nosaltres. Nos han prés lo pols, han vist que ab tot y 'ls quartets que 'ns fan gastar en benzina, som incapassos de férloshi dany; saben que 'ns alegran lo cor, que 'ns distreuhen la vista atzarada, que 'ns fan gracia sas lleugeras entremaliadures, que admirém com un rasgo de picardía l' acudit que han tingut de buscar en lo bau de la ciutat la escalforeta que 'ls pobrissons no trobarían á camp ras pera dormir en temps jeliu... y están ja segurs de nostra estimació y cultura.

¡Qué ningú 'ls toqui, ni 'ls malvats petardistas! Si 'ls haguessen contemplat com jo, convertits en borrallóns de llana, tremolant de fam y fret dalt de las brancas folradas de glas aquella nit memorable de la nevada de cinch anys enrera!... ¡Quin condol! Un hauria volgut inspirarlos prou confiansa pera que se n' entressin péls balcóns.

NARCIS OLLER.

DOLORA

Una mare per un fill
tot lo d' aquest mon olvida
y per donarli la vida
posa la seva en perill.

—

Mes si 'l fill un jorn s' uneix
ab una dona orgullosa
per fer contenta á sa esposa
fins á sa mare aburreix.

J. MIRALLES.

EPÍGRAMAS

—Ola, ¿com aném, Solá?
—Salut gasto.... es lo milló
—No 'n gasti massa, ó si nó
molt prompte l' acabará.

—

—No puch sentir de 'n Conrat
dirne mal—sol di en Magí—
y es una pura vritat:
com qu' es sort no ho pot sentí.

E. BÓLITS.

FETXAS CÉLEBRES (per *Cuchy*).

1892.—Quart centenari del descubriment de l' hamaca.

MONÓLECH

LOS PLANYS D' EN JOAN GARÍ.

Surt aquest Fray del fons de Montserrat. Es home encongit y pelut de pert tot arreu. Badalla com las personas, y diu:

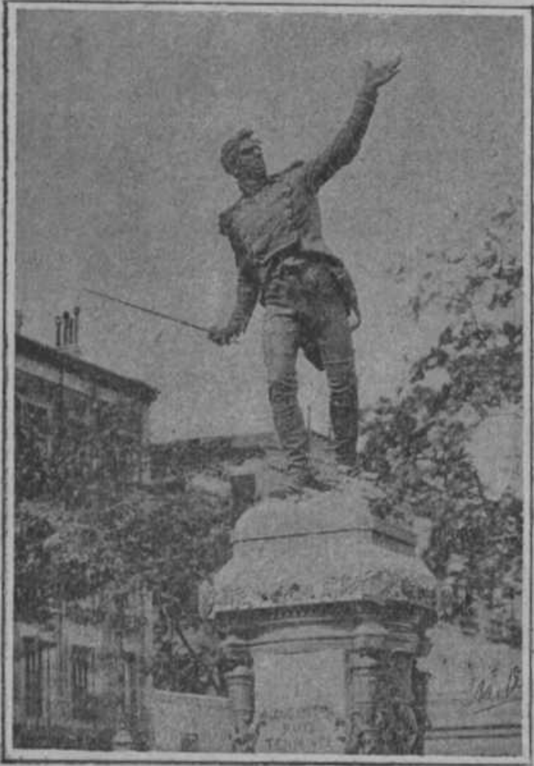
Vinch de fer una bacayneta. Fa un quant temps que no faig més que dormir. No sé si son els núvols de dia ó la serena de nits, que m' han suptat; pero, es el cas, que d' ençá qu' exerceixo d' aixó de penitent silvestre, may havia tingut aquesta malura d' ensopiments.

¡Tot em cansa! De tot faig escarafalls! Ni menjo l' herba de gust, ni

'm dona pler lo pasturar. La farigola 'm reprén; el boix, aquell boix que ja 's porta la cullera y qu' avants menjava ab tant delit, ja no 'l puch rosegar; fins l' arrel de malvi hi aburrit, y se 'm posa malament.

Si aixó dura (¡y 'm temo que durará!) se 'm ferá molsa á las barras y verdet als caixals.

ESTÁTUA DE MARIANO BENLLIURE

Lo TINENT RUIZ, héroe de la Independencia espanyola.
(Estàtua erigida á Madrid).

Tot lo sant dia l' eco d' aquets turóns respón als meus badalls. *(Badalla, y l' eco respón al lluny: Aaah!)*

Per mandra d' anar dret, molts ratos camino de quatre mans, y ni humor tinch per passarme la pinta espessa ni per tallar-me las unglas.

M' he tornat que no 'm conech! Jo tant complert y tant arreglat de modos, ni torno las visitas als ermitans, ni m' hi cartejo, y, de culpa en culpa, quedo com un toixonet.

Y se 'm pican, y, es clar, ningú 'm vé á veure, y visch sol, tan sol, que fa dos mesos que ni un mal dissapte hi fet de la cova.

¡La pobra cova! Qui t' ha vist y qui 't veu, y qui havent-te vist y veyent-te, no plora ó somiqueja solzament?

Avans, de neta qu' era semblava un niu de tosca ó una col-y-flor vista per dintre. Fins cortinetas hi tenia, y una taula de nit, y un globo de vidre ab un aucell dissecat, dintre.

Avuy, sino fossin las humitats que s' hi fan, el dissecat fora jo; y la cova, en comptes de cova de gent de bé, sembla de penitent calavera.

Es veritat que, en quant á calavera, hi sigut dels mes *curridus!* Del joch al vi, del vi al joch, y d' aquest al amor; que d' aixó d' estimar, en vaig fer massa!

Pero avuy, Joan, ets persona reposada, y ja no t' escau la bohemia ni 'l viure en una cova de mals endressos.

Apunte per un quadro (per *J. Llovera*).

Avuy tens de purgar lo qu' has fet, fer bogada moral, y tenir conducta y *asseo*; que 's pot ser penitent y fins anar net de bogada.

¡Ay Senyor! Al pensar que, quan feya de persona, portava las camisas rentadas ab ayguardent aromátich; que may una cama la duya del mateix color que la seva pariona, per compliments y tendencias á la moda, y que 'l meu cos era un pa de trenzillas y ruixas y sachsóns y brodaduras!

¡Al pensar (¡qui 'm vegi ara!) qu' era un dibuix de vidriera, primet, galtoner, fins ros (qu' es prenda que no 's compra), rosat de galtas y rissat de cabell!

¡Al pensar qu' era un jove de cantonada de retaule!

Estudi (per *J. Juliana*).

LECTURA INTERESSANT (per *J. Salas*).

¿Qu' es mes interessant: la *lectura* ó la *lectora*?

Y ab tot aixó, *currido* aixis de nits com de dias! Fins pis teniam ab los companys. Un tercer pis, que 'n deyan «dels tranquils góticbs,» ahont hi ballavam la sardana, y, tot bromejant, trencavam pisa.

Dias hi havia que, sortint d' alli, presos un xich de la beguda, anávam encare á fer més broma á n' als torneigs y á estovarnos las corassas, ja per *puntillos*, ó per l' honor compromés d' alguna dama que n' era.

Tenia acaparadas las flors naturals de tot el terme.

Els feudalots tremolavan més aviat de por que de bravura, perque tenia un cop de llansa de través, aixis á l' esgayada, que cada volta que 'n feya ús (y n' abusava) queya mort un guerrero á millor vida, y ferida, á millor vida també, una donzella. Quan ne veya alguna que girava 'ls ulls en blanch, anava á tornar-la com una pruna madura, y ella 'm queya, á n' els meus brassos, desmayada... ¡Vinga un cavall blanch, y guitarra y donas á bras al estranger, y... disgustos á las familias.

¿Qu' ahont ha anat á fer cap l' Andulia, l' Esmersinda ó la Brunisenda?—No ho preguntéu: En Gari las deu fer viatjar per *despejarlas!*—¿Que s' ha perdut una dona, y no la troban?—Aneu á cal Joanet, qu' ell porta el *Debe* y l' *Haber* del sexo maco.

¡Y sempre aixis, valga 'm Deu!

Tot l' any, facturant donas y traginant-las á coll d' un cap de regne á l' altre; tot l' any, malmetent honras y escapsant *guerreros* de bè; tot

l' any, aburrit de no aburrir-me, esperant l' arrepentiment per las horas de vagancia.

Aquestas van venir (que, mireu, tot ve), y, tocat del cor, vaig cambiar la vida ayrada de ciutat per l' ayrejada de montanya.

¡Valga 'm els set ermitans!

¡Prou m' ho creya viure an' aqui, sossegat com un ninot de pessebre! Y prou hi haguera viscut, sino m' haguessin dut aquell be de Deu de Witilde!— Quina minyona, minyóns! ¡Quin pet de trenas y quina lluminaria d' ulls! ¡Quin *despejo* an' el parlar, y quin brassejar tant honest!

Al veure-la, vaig perdre el Montserrat de vista... y part dels coneixements! Per qué, ni quán teniam el pis, n' haviam robat cap com aquélla!

Me va dir son pare, un tal Wifredo, que tenia de curarli els mals esperits del cos.

Boceto (per *J. Benlliure*).

¡Qu' havia de curar, qu' havia jo, pobre de mi, si ella me 'ls encomanava; qu' havia de curar, si alló, en classe de dona, era un ángel que no li esqueya la terra!

¡Pobreta! Fet y fet, la vaig tenir de matar!

Un cop morta, 'm vaig quedar més mullat qu' un peix de globo; y, ¡ay, que tinch! ¡ay, que no tinch! em va sortir la brotada.

¡Tot jo em vaig tornar un *manguito!* ¡Mireu-me are. Fet de simolsa, brut y pelut, semblo una bestia. Semblo una marmota arnada.

¡Ay, si! Ja m' arno com una pell de tigre, y 'm clapo, y fins crech que mudo; per què ni cantera gasto, ni humor tinch de posar-me bandolina.

Avans, m' afeytava; pero ara deixo fer al pel, y la mosca s' ha apoderat de mi, y jo, que tant havia fet l' os, os m' hi tornat en persona.

Em prenen per altri, y á cops de ballesta, 'm desballestan. El bestiar fuig de mi, y no tinch salut ni pessetas.

Perque no faig re de calaix! Res! El nostro ofici está molt abandonat!

La competencia l' ha mort que ni á dar em volen el pel!

Ay! que més ay, m' ho veig venir, jo acabaré embalsamat.

Acabaré com acabem els solitaris... nadant ab oli adindre un globo allá al aparador de cal apotecari. ¡Quina planta faré! Semblaré una veta sevillana.

Si, al menos, no hagués d' anar á parar al extranger; pero els faré goig an' els sabis! Els agradan pessas com jo! Ells hi aprenen ab aquestas extranyesas y ens fan servir de vacuna.

Perque jo ja sé el que tinch! Aquest pel meu es un desitj: no hi ha més: desitj d' os ó d' altra bestia peluda.

¡Desitjant em va venir, y desitjant no me 'l puch treure! Que tot ho hi probat! Si be tot han de ser remeys per dintre, que per fora me 'n priva aquest forro que tragino encastat, com un conna.

Ja estich tip de mi mateix y de veure turóns en punxa. Ja 'n tinch prou de fer el solitari. Voldria fer la barrotada; que tant mirar á vista de *pájaro* em cansa, tenint vista de persona.

Joan Gari, entorna-t' en á la cova, qu' aixó es la lluna, es una lluna peluda, pero es ben lluna. Entorna-t' en-hi, y espera, qu' aquest pel se 't torni blanch, y que semblis un anunci, que blanch y tot será pel que durá qua. Temps vindrán, que 'm posarán en romansos, y 'l ferán sortir als misteris, que aquest pel, pel será d' anomenada. Cada cabell será ún vers, y cada arrel una solfa; que plé de solfas hi viscut y entre solfas moriré, esperant la veu qu' em digui:

«Levantate, Fray, que Dios ya te ha perdonado.»

Alanta!

SANTIAGO RUSINYOL.

¿FEM LAS PAUS?

¿Es dir, que estás enfadada?
vejám, tu dirás de qué,
lo qu' es jo, te ho juro nena,
no se que t' hagi fet ré.
¿No t'hi dat probas á dojo
de lo molt que t' hi estimat?
vaja, digasme, contesta,
¿ab que't puch havé agraviat?
Tú sabs bé que jo t' estimo
com no t' ha estimat ningú....
si eix amor corresponias....
aixó, sols pots dirho tú.
Ants me veyas ab agrado
y hasta ab cara complacent
y ara 'm miras de cert modo,
la vritat, ben diferent.
¿A qué vé cambi tan brusco?
Es que algú de mi t' ha dit....
No ho creguis, no, tonterias,
dictadas sols pe 'l despit.
Ves si jo que tant te estimo
tindria.... no ho creguis pás!
tot son *dimes* y *diretes*
que no tens de ferne cás.
Jo puch se un xicot alegre,
hasta un xich esbojarrat;
pero ¿jo tenir *tapujos*?....
¡no 'm fassis di un disbarat!....
Vaja, vaja, dona, creume;
no te escoltis á ningú,
fesme com ans bona cara
perqué vull tornar bé ab tú.
Quatre escusas ben donadas,
paraulas dolsas y suaus,
singloteig indispensable,
y veurás com fem las paus.

RAMÓN RAMON.

TIPOS DE PARÍS (per *C. Pellicer*)

En la *Porte Saint Martin*.

EPÍGRAMA

—Qué li passa á D. Arcis
qu' está tant trist, D.ª Ignés?
—Al pobre li *passa* 'l més
y com ha de pagá 'l pis
no deu tenir prou dinés.

J. M.ª BERNIS.

XISPA

Un subjecte que tenia 'l nás fenomenal, conversava ab un amich, quan aquest, al despedirse, de cop li digué:

—Que Déu vos dongui salut á tú y á la companyia. T. T. T.

DOLSA MARE idolatrada
que la vida 'm vas donar,
que alegre y adelarada
mon pás primer vas guiar,
que 'm nodrires ab sanch téva
que ma infantesa sens tréva,
vares cuydar com ningú:
mare mèva! ¡mare mèva!
may m' allunyaré de tú.

II

En va se m' oferiria
viure en llochs encisadors
ahont hi regnés l' armonia,
ahont hi hagués aucells y flors;
poch hi fa qu' una criatura
d' angelical hermosura
m' hi brindés felicitat:
jo no tinch sort ni ventura
sinó visch al teu costat.

III

Quan tinch l' ánima ferida,
quan mon cor curulla dol,
llavors mon afany te crida
y en tos brassos trob' consol;
llavors la expansió 's desplega,
nostre pensament navega
per un mar de encantament
y mon pobre pit batega
sota 'l jóu del sentiment.

IV

Si en alas de la poesia
aleno noble ambició,
si mon esprit fantasia
ensomnis de trovadó,
si ab aspiracións sobrantas
vull arribarne quant antes
al temple del Gay-saber
es sols per posá á tas plantas
ma corona de llorer.

V

Oh mare! gloria y fortuna
no vull, no essent vora teu;
ma gloria tan sols n' es una
sentir nit y jorn ta veu.
Lo mon no te prou riquesa
per pagarme la grandesa
de ton maternal amor....
jo cuidaré ta vellesa
¡mare mèva del meu cor!

VI

Ab tú visch y mon cor gosa
de ventura celestial.
¡Qui com jo! Ma sort ditxosa
en la terra no té igual.
Mes ay! la lley de natura
m' ensenya la sepultura
que prest t' haurá d' engolí
¡oh mare estimada y pura,
llavors que será de mi!

J. Blanch y Romaní.

AMOR XIFRAT

(Premiat en un certámen humorístich)

Modo nou y epigramátich
de declará una passio,
invenció d' un matemátich
natural de Collbató.

—Si be en lo mon soch un **O**,
y valch menos qu' un dif **1**
si m' escolta punt per p **1**
ja veurá com no l' en **O**.
Igual qu' un y un fan **2**
dirli avuy tot es pre **6**.
¡Voste m' ha dat un en **6**
ab lo seu rostre agra **2**!
¿S' enrecorda avuy fa **8**
dias prop de Carde **10**?
Desde allavoras ¡Ay **10**!
¡Sento dintre 'l pit un **8**!
¡Vosté 's moria de **7**,
jo vaig anar fins al ri **1**
y al portarli tot fresqui **1**
un got d' aygua, 'l seu cos **7**
vá acostársem tant que 'ls ros **3**
no quedant res entre 1/2
varen traspassá 'l just 1/2
juntantse los llabis nos **3**.
Si no hagués sigut de **100**;
si no hagués sigut tant ll **11**
allavors lo mon s' enf **11**
perqué créguim, Deu que 'm **100**,
pot dirli si jo asso **20**
penso ab vosté, mon en **6**.
¡Qu' aixó s' acabi es pre **6**
perqué jo no estich vi **20**.
D' allavors, tot va en re **9**
dintre casa y es seg **1**
si vosté 'l remey no 'm d **1**
que vaig á quedar com **9**!
No' m coneix soch lo **1.000,000**
que pot trobar; molt hu **1.000**
prendas ne tinch mes de **1.000**
y *pelas* mes de un **1.000,000**.
Tots mos cuydados en 1/3
serán per vosté con **0.01**
vúlguim per marit pre **0.01**
als seus pares vina 1/3.
Mes si vosté guarda un p **1**
ridicul, si á ma **9**.e
créguim ¡Si vosté **9**.e....
¡pot contarme per dif **1**!!

M. Riusec.

DE LA MÉVA CARTERA

Un individuo va anar á ca 'l dentista á ferse arrancar un caixal que li feya veure las estrellas. Es de advertir que 'l pobre era molt poch sufert al dolor fisich.

Y com que 'l caixal se mantenia bastant ferm, á la primera estrabada del operador, llansá 'l pacient uns alarits esgarifosos.

Lo dentista parant en sech, li digué:

—Pero home de Déu: no cridi de aquesta manera!...

—Es que 'm fa molt mal —respongué 'l pacient.

—Mès mal me fá vostè á mi, que jo á vostè.

—¡Ay, ay! ¿quin mal!!! puch fer si no 'l toco?

—Senzillament, que ab aquests crits que fa m' está esquivant als parroquians qu' esperan torn á la antesala.

Un carrer d' Horta. (Dibuix de *A, Cardunets*)

—

Dos amichs se troban després de haver passat molt temps sense haverse vist.

—Pero ahont dimoni 't ficas que no se 't veu?

—L' interpelat, per tota resposta, insinúa una mitja rialleta plena de malicia.

—Ah, tunante.... no diguis res mès, que ja t' entench. ¿Será qüestió de faldillas, veritat:

—*Tu dixisti.*

—Escolta: *y quién es ella?*

—¿Vas al Liceo alguna vegada?

—Sí.

—¿T' has fixat en aquella bailarina rossa, la segona á ma dreta del primer rengle?

—Alsa llop!... ¿Y ab ella te la corres?

—No precisament ab ella: ab la sèva mare.

—

—Un home de un paladar molt fi, sobre tot en materia de begudas, fá una juguesca.

Tapat de ulls se compromet á paladejar tota clase de *bebestibles*, sigan vins, sigan licors, endavinant de quina marca son.

Y en efecte: 's fá la proba, y ho endavina tot. Apenas mulla la punta de la llenga, ja diu: es tal vi, de tal culliter: es tal licor, de tal fábrica.

Per últim li acostan als llabis una copa ab un travès de dit d' aygua, y 'l famós catador, fent un escarafall y escupint, exclama:

—¿Qu' es aquesta porqueria? En bona fé ho n' havia tastat may.

—

L' extrém de la inconseqüencia per part de un catalanista de la *Lliga*; ¿saben quin es?

Abrigarse al hivern ab capa *madrilenya*.

P. K.

UNA FLOR.—(Quadro al oli de *F. Masriera*).

BOLVAS

I

¿Qué deu tenir l' Enrich que ja fá dias
se 'l veu trist pels carrers y capficat?
¿Passará algún trastorn? Cá! Ha tret la rifa
y ara 'ls diners li donan mals-de-cap.

II

—Per qué, Elvira, densá que vas casarte
quan ens trobém tots dos
te confòns y no 'm miras ni 'm saludas?
—No 'm digas rés: tinch lo marit gelós.

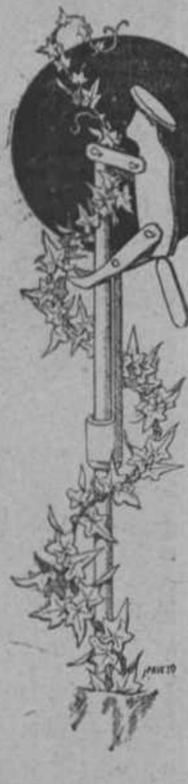
III

La fredor del hivern ne fá caure
tronchs y fullas dels arbres del bosch;
mes la tèva fredó ¡ay Rosalia!
me fá caure las alas del cor.

IV

—Hasta 'l carté ha conegut
quan reb carta del promés
—Y còm? De quina manera?—
dirán.
—Molt senzillament:
Si es dels sèus pares la guarda
pera llegirla després;
mes si es d' *ell*, no té sossego,
la cara se li enrogeix
y tot pagant los cinch céntims
murmura: «¡Gracias á Dèu!»

JOAN VILASECA.

LO QUE SON LAS COSAS

SONET

Un pintor va pintar en drap dolent
una dona en camisa, que per cert,
sota d' un reduhit y tosch cubert,
las pussas li donavan molt torment.
L' artista la ensenyá á bastanta gent,
y 'ls vellots, per trobar l' assumpto vert,
li van dir:—Pot aná á pintá al desert;
¡gran pornógrafo! Aixó va malament.
Al senthiro l' autor, prengué 'ls pinzells,
y després de á la dona repintá,
del tot nua, altre cop la va exposá.
Llavors van exclamá 'ls mateixos vells:
—¡Magnifich! ¡Quina Vénus! ¡Quin cos té!
La enhorabona jove. Va molt be.

A. ROSELL.

BONA RAHÓ

En certa tertulia 's treu conversa sobre l' edat dels presents, y una *jamona* que ho es ab circunstancias agravants, pregunta á un jove que té al costat:

—¿Y á mi quánts me 'n faria?

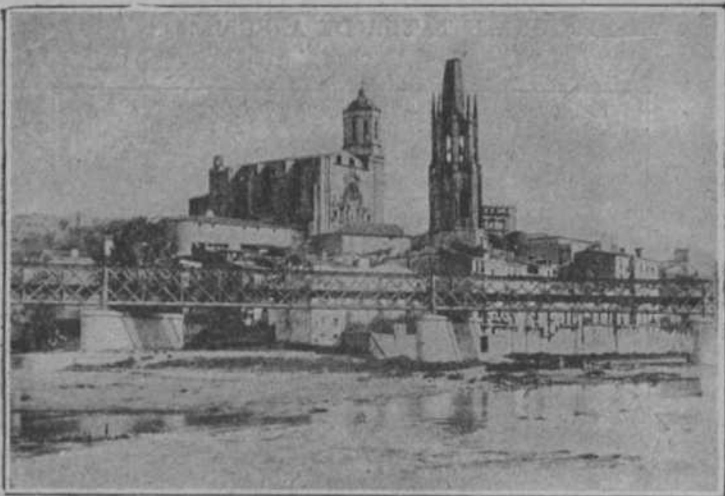
—Dispensi senyora—respon lo jove—á vosté no n' hi faria cap. Bastants ne té ja perque jo n' hi fassa d' altres.

DOLORS MONT.

UNA ESTÁTUA DE A. SUSILLO.

L' arquitecto Villanueva estatua erigida en lo Prado de Madrit.

Vista de Girona (per *A. Cortada*).

ACUDITS

A ca 'l bacallaner:
Lo Comprador:—Quán val aquest casco d' arengadas?
Lo bacallaner:—Quatre duros.
—Y quántas arengadas hi ha?
—Un miler.
Lo comprador trayentse dos céntims de la butxaca:
Fassi 'l favor de donarme la milèssima part del caixó.—JUMERA.

—

Un pagés acompanya á un estudi á un séu fill, per cert més tonto que una sabata.
— Si voléu que m' encarregui de aquest bordegás—diu lo mestre—será precis que 'm paguéu doble mesada.
—Y aixó, per que?
—Perque ja veig desd' ara que 'm costará dos traballs: primer treureli lo que té de burro, y segón, posarli lo que li falta de sabi.—T. T. T.

PERDUAS Y GANANCIAS

Al saludarnos tots dos
avants, no t' era engorrós
darme 'l tractament de tú,
puig sens temor de ningú
sempre 'm deyas: «Noy, adios.»

Avuy, noya, veig que mudas
perque quan ara 'm saludas
(puig no 't falta educació)
ab maneras bastant rudas
veig que 'm dius: «Estigui bò.»

Ab un cambi tan traidor,
vaig comprenent ab dolor
que fins al estat present
hi guanyat en tractament
lo que hi perdut en amor.

LLUÍS SALVADOR.

Un día d' hivern en la campinya romana. (Quadro al oli d' *Enrich Serra*).

Recort de Anticoli.—(Dibuix de *S. Berenguer*).

A un catalanista resident á Montevideo (Uruguay) que va fer una visita al Centre Catalá de Barcelona.

SONET

Ja veus lo pensament que predomina
al Centre Catalá; si la manera
de nostre procedir no t' esparvera,
segueixnos, que may cau qui be camina.
Avant y sempre avant; pensa, barrina,
progrés y llibertat, es la bandera
que abriga als cataláns de nostra esfera
y aixó que no 'ns veurás dur barretina.
Bebém poch ab porró, perqué no es moda;
per llar, tenim braser, que molt convida
passar del fret hivern la trista vida;
per conte de filar, la dona broda.
¿Seguint, tots, del progres la gloria inmensa,
podem fe á Catalunya cap ofensa?

M. Figuerola Aldrofeu.

LO PRIMER NÚVOL

—¿Que 't deya filla que 't deya
l' hereuhet de ca la Joana
mentres ballavas diumenge,
diumenge ab ell á la sala?
—Ay, no ho se, mare, no ho se,
serian cosas estranyas
perque al parlarme, mareta,
lo meu cor no sossegava.
—¿Que 't deya potser, filleta,
que erats del ball la mes maca
que sempre ab tu ballaria
per lo molt que li agradavas?
—Ay, no ho se, mare, no ho se,
pro 'm sembla que aixis parlava,
y al sentir sa veu, mareta,
lo meu cor tot tremolava.
—¿Que 't va dir potser, filleta,
l' hereuhet, que t' estimava,
que en sa pensa nit y dia
ton semblant clavat portava?
—Ay, si mare, estich que si,
que 'n Pepet aixis parlava,
mes, ay, mareta del cor,
lo meu cor se perturbava
—¿Y tu filla que li deyas
á l' hereu de ca la Joana?
¿no es vritat, filleta meva,
que vas dirli una cosa ó altra?
—Ay, no ho se, mare, no ho se
jo calladeta m' estava
¡si hasta 'm faltava 'l respir
al veure com me mirava!
De tant que 'm batia 'l cor
esquitxos de foch llensava,
y, ay, mareta, algún d' aquests
crech que 'm va arribá á las galtas
—¡Ay senyor filleta meva!
¡sempre poruga y cobarda!
¡al pensar que jo al teu temps
tan rebé que m' esplicava!
Mira, filla á n' en Pepet,
si 'l trobas alguna tarde
t' encarrego, sobre tot,
que li fassis bona cara.
Tornarém diumenje al ball,
vestirás las millors galas,
y lo demes filla meva,
déixaho per la teva mare

J. Pujadas

Á JOSEPH O. MOLGOSA

Amich: Tú ets l' únich que tinch
l' únich que 'm vols com jo 't vull,
l' únich que si tens un duro
me 'l deixarás ab molt gust.
Tú ets amich dels que no 'n corren,
amich verdader y pur,
á qui mos secrets confio
y de dirlos may t' acut;
ab qui lo meu cor parteixo,
ab qui 'm tracto jo de *tú*,
menjém en un mateix plat
y fins de nit dormim junts.
L'únich que de 'l que 'm don mengüa
no te 'n alegras injust,
com no 't mou may cap enveja
lo que 'm don' gloria y orgull,
puig que en est mon d' ignorancia
hont no 's pot fiar de ningú,
ets tú l' únich de qui 'm fio
ja qu' en aquets temps d' embuts,
los mes, que amichs solen dirse,
se voldrian treure 'ls ulls.

JOSEPH O. MOLGOSA.

EPÍGRAMAS

Dos ó tres rifas vá treure
un cego, y vá di á n' en Pi:
—Ves qui 'm tenía de di
que tan rich m' hagues de *veure*.

—

Deya un dia un brasilenyo
á n' en Rosendo Solá
que no 'l volian llogá
per falta de algún empenyo.
Y al sentir aixó en Bernat,
vá di:—No ho cregui senyó,
perque tampoch trobo jo
y ja ho tinch tot empenyat.

D. BARTRINA Y C.

—

—Tu, ha mort lo Sr. Rispa
lo vá matar de repent
al pobret, una gran xispa....
—De algún llamp?
—No d'ayguardent.

—

Lola, sab que fa deixat
tanta pols teni al sofá?
—Ja veurá, senyora, es clá:
com que ningú s' hi ha sentat.

J. MANUBENS VIDAL.

—

Ab en Granot se casá
una qu' es bastant guapota,
y ara molt cremada está
perque diu que 's diu Pilá
y tothom li diu *Granota*.

—

Era lo fill de 'n Bofill
tan delicat tendre y fi,
que 'l pobrissó vá morí.
de la cossa de un conill.

FRANCISCO LLENAS.

Guardadora d' ocas.—(Quadro al oli de *A. Riquer*).

PER NADAL

(AL FELIBRE LLUIS ROUMIEUX)

I

¡Qui tornés á terra d' Arles
la diada de Nadal!
¡Qui de Peyrol las cantúrias
sentís á la gent del Mas!

Vells y joves á trench d' alba
se 'n baixavan á poblat;
dalt del Mas en sent mitj-dia
a tots hi eran per dinar.

¡Quin goig feya la taulada
¡Cóm flayrava 'l *Calendáu!*
¡Cóm las caras enrojia
l' all-oli y 'l vi muscat!

¡Válgam Déu, y en sent al vespre
si n' hi havia al Mas de cants!
Verament cregut hauriau
que Betlém s' hagués tornat.

II

—«Cuytéu, mare, que 'l gall canta
y encare no hi ha claror!...
¡Jo vull aná' á Terra Santa
per veure Nostre-Senyor!»

¡Qué la cantava joyosa
la cansó de Sabolí
la pobreta nena rossa
qu' al Mas gran se va morí'!

¡Qué la deya ab alegria
pujant de baix del corral,
fa dos anys, á la Masia,
la vetllada de Nadal!

La besavan las vehinas;
y ella rient de bo-y-milló,
treya dolsos y joguinas
de dessota del tió.

Quan un any d' aixó cumplia
la pobreta 's va morir....
La tristesa d' aquell dia
ja may més la crech sentir.

Era al clarejá y nevava
per la serra y per la vall....
y la nena al cel se 'n 'nava
escoltant lo cant del gall.

F. BARTRINA.

